



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja

Druk nr 1828
Warszawa, 14 marca 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o finansach publicznych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Zytę Gilowską.

(-) Łukasz Abgarowicz; (-) Dariusz Jacek Bachalski; (-) Jerzy Feliks Budnik;
(-) Zbigniew Chlebowski; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Grzegorz Dolniak;
(-) Mirosław Drzewiecki; (-) Waldy Dzikowski; (-) Marta Fogler;
(-) Andrzej Gałazewski; (-) Zyta Gilowska; (-) Stanisław Gorczyca; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Jerzy Hertel; (-) Tadeusz Jarmuziewicz; (-) Bogdan Klich;
(-) Bronisław Komorowski; (-) Ewa Kopacz; (-) Leszek Korzeniowski;
(-) Janusz Lewandowski; (-) Elżbieta Łukacijewska; (-) Tadeusz Maćkała;
(-) Edward Maniura; (-) Andrzej Markowiak; (-) Piotr Mateja; (-) Konstanty Miodowicz; (-) Alicja Olechowska; (-) Tadeusz Parchański; (-) Grażyna Paturalska; (-) Teresa Piotrowska; (-) Maciej Płażyński; (-) Edward Płonka;
(-) Jacek Protasiewicz; (-) Elżbieta Radziszewska; (-) Jan Rokita;
(-) Sławomir Rybicki; (-) Jan Rzymelka; (-) Grzegorz Schetyna;
(-) Krystyna Skowrońska; (-) Michał Stuligrosz; (-) Tomasz Szczypiński;
(-) Adam Stanisław Szejnfeld; (-) Krystyna Szumilas; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska; (-) Jan Tomaka; (-) Tomasz Tomczykiewicz; (-) Donald Tusk;
(-) Eugeniusz Wycisło; (-) Rafał Zagórny; (-) Krzysztof Zaremba;
(-) Bogdan Zdrojewski; (-) Stanisław Żmijan; (-) Marek Żyliński.

PROJEKT USTAWY O FINANSACH PUBLICZNYCH

Dział I. Przepisy ogólne

Rozdział 1. Treść ustawy

Art. 1.

1. Ustawa określa:
 - 1) zakres, organizację i zasady działania sektora finansów publicznych,
 - 2) organizację i zasady działania jednostek budżetowych i funduszy celowych,
 - 3) zakres, układ i szczegółowość budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
 - 4) tryb i zasady planowania, uchwalania i wykonywania budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
 - 5) szczególne zasady rachunkowości i zasady sprawozdawczości obowiązujące w sektorze finansów publicznych,
 - 6) tryb i zasady kontroli działania i finansów oraz jednostek sektora finansów publicznych,
 - 7) zasady odpowiedzialności za naruszenia dyscypliny finansów publicznych.
2. Odrębne ustawy określają:
 - 1) źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady podziału dochodów między państwem i jednostkami samorządu terytorialnego,
 - 2) zasady zaciągania, obsługi i spłaty długu publicznego oraz udzielania poręczeń i gwarancji przez podmioty sektora publicznego.
 - 3) zasady zarządzania majątkiem Skarbu Państwa i innych podmiotów sektora publicznego.

Art. 2.

1. Przepisy ustawy stosuje się do: 1) podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych,
 - 2) innych jednostek, w zakresie, w jakim z upoważnienia organów administracji rządowej lub samorządowej dysponują one środkami publicznymi.
2. Przepisy ustawy dotyczące wykorzystania środków publicznych, kontroli i sprawozdawczości, stosuje się również do innych podmiotów, korzystających z dotacji udzielonych ze środków publicznych.

Art. 3.

Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się także do związków tych jednostek.

Art. 4.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) jednostkach samorządu terytorialnego – rozumie się przez to gminy, powiaty i województwa,
- 2) budżecie – rozumie się przez to budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) pozabudżetowych instytucjach publicznych – rozumie się przez to podmioty sektora finansów publicznych, których plany finansowe nie są włączane do budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 4) dochodach lub wydatkach budżetu państwa – rozumie się przez to odpowiednio dochody publiczne lub wydatki publiczne objęte budżetem państwa,

- 5) dochodach lub wydatkach budżetu jednostki samorządu terytorialnego – rozumie się przez to odpowiednio dochody publiczne lub wydatki publiczne objęte budżetem tej jednostki samorządu terytorialnego,
- 6) dochodach funduszy celowych – rozumie się przez to wszystkie dochody państwowych funduszy celowych posiadających osobowość prawną oraz dochody Skarbu Państwa, którymi na mocy odrębnych przepisów dysponują państwowe fundusze celowe nie posiadające osobowości prawnej,
- 7) dotacjach – rozumie się przez to środki przekazywane z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z funduszy celowych osobom prawnym spoza sektora finansów publicznych oraz pozabudżetowym instytucjom publicznym, a także środki przekazywane z budżetów ogólnych do budżetów specjalnych oraz środki przekazywane z budżetu państwa jednostkom samorządu terytorialnego, na finansowanie lub dofinansowanie zadań wykonywanych przez podmioty otrzymujące dotację, których przekazanie nie tworzy zobowiązania do świadczeń na rzecz podmiotu przekazującego te środki,
- 8) dotacjach celowych – rozumie się przez to dotacje przekazywane na finansowanie lub dofinansowanie określonego zadania,
- 9) dotacjach przedmiotowych – rozumie się przez to dotacje naliczane i wypłacane według jednolitych stawek kalkulowanych na jednostkę produkowanych wyrobów lub usług, należne wszystkim podmiotom wytwarzającym danego rodzaju wyrobu lub usługi,
- 10) dotacjach podmiotowych – rozumie się przez to dotacje kierowane do konkretnego podmiotu lub grup podmiotów wskazanych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej,
- 11) subwencjach ogólnych – rozumie się przez to kwoty przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego z budżetu państwa na mocy ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, bez wskazania ich przeznaczenia,
- 12) radzie jednostki samorządu terytorialnego lub radzie – rozumie się przez to organ uchwałodawczy jednostki samorządu terytorialnego,
- 13) zarządzie jednostki samorządu terytorialnego lub zarządzie – rozumie się przez to:
 - a) w gminie – wójta, burmistrza lub prezydenta,
 - b) w powiecie – zarząd powiatu,
 - c) w województwie – zarząd województwa,
- 14) organie uchwalającym budżet – rozumie się przez to Sejm i rady jednostek samorządu terytorialnego,
- 15) organie wykonującym budżet – rozumie się przez to Radę Ministrów i zarządy jednostek samorządu terytorialnego,
- 16) dysponentach części budżetowych – rozumie się przez to dysponentów głównych środków budżetu państwa,
- 17) samorządowych jednostkach budżetowych – rozumie się przez to jednostki budżetowe utworzone przez organy jednostek samorządu terytorialnego,
- 18) państwowych jednostkach budżetowych - rozumie się przez to jednostki budżetowe utworzone przez organy administracji rządowej oraz organy władzy państwowej, w4miaru sprawiedliwości i organów kontroli przestrzegania prawa,
- 19) państwowych jednostkach sektora finansów publicznych - rozumie się przez to państwowe jednostki budżetowe, państwowe fundusze celowe oraz wszystkie inne państwowe osoby prawne zaliczane do sektora finansów publicznych,
- 20) wydatkach bieżących jednostek sektora finansów publicznych – rozumie się przez to wydatki niebędące wydatkami majątkowymi,
- 21) wydatkach majątkowych - rozumie się przez to wydatki na inwestycje oraz inne wydatki zwiększające majątek rzeczowy i finansowy podmiotów sektora finansów publicznych,
- 22) dochodach własnych jednostek budżetowych - rozumie się przez to dochody Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, które - na mocy niniejszej ustawy - mogą być kierowane na rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych i wykorzystywane na potrzeby danej jednostki budżetowej,
- 23) wydatkach własnych jednostek sektora finansów publicznych – rozumie się przez to wydatki na wynagrodzenia, pochodne od wynagrodzeń, zakup wyrobów i usług oraz

- podatki i opłaty związane bezpośrednio z zadaniami wykonywanymi przez jednostkę, oraz wydatki na inwestycje dokonywane w danej jednostce,
- 24) państwowych szkołach wyższych – rozumie się przez to również inne instytucje działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.),
 - 25) wyższych szkołach wojskowych – rozumie się przez to również inne szkoły działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz.U. z 1991 r., Nr 10, poz. 40),
 - 26) ustawie o zamówieniach publicznych – rozumie się przez to ustawę z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664, z późn. zm.),
 - 27) ustawie o rachunkowości – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694),
 - 28) ustawie o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej – rozumie się przez to ustawę z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255, z późn. zm.),
 - 29) ustawie o poręczeniach i gwarancjach – rozumie się przez to ustawę z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. Nr 79, poz. 484 z późn. zm.),
 - 30) pomocy publicznej – rozumie się przez to przysporzenie korzyści finansowych określonego przedsiębiorcy w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jeśli przysporzenie takie:
 - 1) jest realizowane bezpośrednio z krajowych środków publicznych lub z takich środków przekazanych innym podmiotom, albo pomniejsza lub może pomniejszyć te środki oraz
 - 2) narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub produkcji niektórych towarów,
 - 31) ordynacji podatkowej – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926, z późn. zm.),
 - 32) Ministrze Finansów – rozumie się przez to ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych lub ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Rozdział 2. Organizacja sektora finansów publicznych

Art. 5.

1. Sektor publiczny tworzą:
 - 1) Skarb Państwa,
 - 2) jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) jednostki sektora finansów publicznych
2. Jednostkami sektora finansów publicznych są:
 - 1) jednostki budżetowe,
 - 2) państwowe fundusze celowe,
 - 3) państwowe szkoły wyższe, państwowe wyższe szkoły zawodowe i wyższe szkoły wojskowe,
 - 4) państwowe i samorządowe instytucje kultury,
 - 5) publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - 6) Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
 - 7) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
 - 8) posiadające osobowość prawną podmioty, utworzone i działające na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem podmiotów podlegających wpisaniu do Krajowego Rejestru Sądowego poza Rejestrem Jednostek Sektora Finansów Publicznych,
 - 9) Narodowy Fundusz Zdrowia.
3. Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i posiadające osobowość prawną jednostki sektora finansów publicznych są podmiotami sektora finansów publicznych.

4. Minister Finansów ogłasza, w formie obwieszczenia, wykaz jednostek, o których mowa w ust. 2 pkt 8.

Art. 6.

1. Jednostki budżetowe działają na zasadach określonych w niniejszej ustawie.
2. Jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 2 – 8, działają na podstawie ustaw, stanowiących podstawę ich utworzenia, stosując odnoszące się do nich przepisy niniejszej ustawy.

Art. 7.

1. Pozabudżetowymi instytucjami publicznymi są:
 - 1) państwowe szkoły wyższe, państwowe wyższe szkoły zawodowe i wyższe szkoły wojskowe,
 - 2) państwowe i komunalne instytucje kultury,
 - 3) publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - 4) jednostki organizacyjne podległe Polskiej Akademii Nauk,
 - 5) fundacje utworzone na mocy ustaw.
2. Rada Ministrów może włączyć do projektu ustawy budżetowej, na zasadach określonych dla budżetów specjalnych, plany finansowe wszystkich lub niektórych pozabudżetowych instytucji publicznych.

Rozdział 3. Jednostki budżetowe

Art. 8.

1. Jednostka budżetowa jest niemającą osobowości prawnej jednostką organizacyjną, działającą na zasadach określonych w niniejszej ustawie i finansowaną z budżetu ogólnego.
2. Jednostki budżetowe są tworzone, łączone i likwidowane:
 - 1) państwowe – przez dysponentów głównych,
 - 2) samorządowe – przez rady tych jednostek.
3. Tworząc jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 3, nadaje jej statut, w którym określa w szczególności jej nazwę, siedzibę, przedmiot działania oraz mienie, przekazywane jednostce w zarząd.
4. Likwidując jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 3, określa przeznaczenie mienia, którym dysponowała jednostka.
5. Kierowników jednostek budżetowych powołują i odwołują organy, o których mowa w ust. 3.

Art. 9.

1. Pobrane przez siebie dochody jednostka budżetowa przekazuje, z zastrzeżeniem ust. 2, na rachunek dochodów budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Na zasadach określonych w niniejszej ustawie organ powołujący jednostkę budżetową może zezwolić jednostce na dysponowanie częścią pobranych dochodów budżetowych.

Art. 10.

1. Jednostka budżetowa może, z zastrzeżeniem ust. 2, zaciągnąć w danym roku budżetowym zobowiązania do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych w planie finansowym jednostki sporządzonym na zasadach określonych w niniejszej ustawie, powiększonej o:
 - 1) kwoty znajdujące się na rachunku dochodów własnych,
 - 2) kwoty wydatków, o których mowa w art. 58 ust. 4 i 5.

2. W przypadkach określonych w ustawie dokonanie wydatku wymaga uprzedniego otrzymania upoważnienia, o którym mowa w art. 140 i 181,

Art. 11.

1. Jednostka budżetowa zarządza wyodrębnionym mieniem Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przekazany jej w zarząd w momencie tworzenia i powstałym w wyniku inwestycji lub nieodpłatnego przekazania jednostce w okresie jej funkcjonowania.
2. Z zastrzeżeniem ust. 3 – 6, kierownik jednostki budżetowej ma prawo do sprzedaży, wynajmu lub wydzierżawienia mienia oddanego jednostce w zarząd oraz do zawierania podobnych umów dotyczących tego mienia.
3. Przedmiotem sprzedaży nie mogą być:
 - 1) nieruchomości,
 - 2) mienie ruchome o jednostkowej wartości przekraczającej kwotę ustaloną w sposób określony w ust. 6.
4. Przedmiotem sprzedaży, wynajmu ani dzierżawy nie może być mienie niezbędne jednostce do wykonywania jej zadań.
5. W przypadku sprzedaży mienia, którego wartość przekracza kwotę ustaloną w sposób określony w ust. 6, wymagane jest przeprowadzenie przetargu na sprzedaż, wynajem lub dzierżawę.
6. Minister Skarbu Państwa określi, w drodze rozporządzenia, kwoty, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i w ust. 5.

Art. 12.

1. Część pobieranych przez jednostkę budżetową dochodów z:
 - 1) sprzedaży, wynajmu lub wydzierżawienia mienia oddanego jednostce budżetowej w zarząd,
 - 2) sprzedaży usług, świadczonych jako uboczna działalność jednostki budżetowej,
 - 3) odszkodowań za utraczone lub uszkodzone mienie oddane jednostce w zarząd,może być, za zgodą organu wykonującego budżet wyrażoną na wniosek kierownika jednostki budżetowej, przekazywana na rachunek dochodów własnych jednostki budżetowej.
2. Na rachunek dochodów własnych przekazywane są również darowizny na rzecz danej jednostki.
3. Wyrażając zgodę na utworzenie rachunku dochodów własnych, organ wykonujący budżet określa jaką część, nie większą niż 30%, dochodów, o których mowa w ust. 1, może być przekazywana na rachunek dochodów własnych jednostki budżetowej.
4. O wykorzystaniu środków zgromadzonych na rachunku dochodów własnych decyduje kierownik jednostki budżetowej, z tym że:
 - 1) dochody ze sprzedaży, wynajmu lub wydzierżawienia mienia oddanego jednostce w zarząd muszą być przeznaczone na zakup sprzętu i wyposażenia,
 - 2) dochody z opłat pobieranych przez jednostkę przeznacza się w pierwszej kolejności na wydatki bezpośrednio związane z czynnościami, za które pobiera się opłaty.

Art. 13.

Dokonywanie wydatków ze środków zgromadzonych na rachunku dochodów własnych nie wymaga uprzedniego uzyskania upoważnienia, o którym mowa w art. 140 i art. 181.

Art. 14.

Jednostka budżetowa prowadzi ewidencję dochodów przekazywanych na rachunek dochodów własnych oraz wydatków dokonywanych z rachunku dochodów własnych i na tej podstawie sporządza odpowiednie sprawozdania.

Art. 15.

1. W budżecie państwa dochody przekazywane na rachunki dochodów własnych oraz wydatki dokonywane z tych rachunków ujmuje się zbiorczo w zestawieniu, o którym mowa w art. 114 pkt 1.
2. W budżecie jednostki samorządu terytorialnego dochody przekazywane na rachunki dochodów własnych oraz wydatki dokonywane z tych rachunków ujmuje się w sposób określony przez radę jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 4. Państwowe fundusze celowe

Art. 16.

1. Państwowy fundusz celowy tworzy się w celu wykonywania zadania państwowego finansowanego z wyodrębnionych źródeł dochodów publicznych.
2. Państwowe fundusze celowe tworzy się i znosi lub likwiduje na mocy ustaw.
3. W ustawie tworzącej państwowy fundusz celowy określa się organ administracji rządowej sprawujący nadzór nad funduszem oraz zasady organizacji i gospodarki finansowej funduszu.
4. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej funduszu nieuregulowane w ustawie, o której mowa w ust. 3.

Art. 17.

Dochody i wydatki każdego państwowego funduszu celowego ujmowane są w budżecie państwa w odrębnym budżecie specjalnym.

Art. 18.

W ustawowo określonych przypadkach państwowe fundusze celowe mogą otrzymywać dotacje z budżetu ogólnego.

Rozdział 5. Rejestr jednostek sektora finansów publicznych

Art. 19.

1. Jednostki sektora finansów publicznych podlegają wpisowi do Rejestru Jednostek Sektora Finansów Publicznych, stanowiącego część Krajowego Rejestru Sądowego.
2. Zasady prowadzenia rejestru i obowiązki kierowników jednostek sektora finansów publicznych związane z rejestrem określają odrębne przepisy.

Rozdział 6. Rejestr jednostek samorządu terytorialnego

Art. 20.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzi rejestr jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 21.

Rejestr jednostek samorządu terytorialnego jest jawny.

Art. 22.

W rejestrze jednostek samorządu terytorialnego ujawnia się dane o:

- 1) statucie jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) osobach wchodzących w skład zarządu,
- 3) osobie pełniącej funkcję skarbnika (głównego księgowego budżetu),
- 4) osobach upoważnionych do zaciągania zobowiązań w imieniu jednostki samorządu terytorialnego i zakresie upoważnień udzielonych tym osobom.

Art. 23.

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego zgłasza Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, w terminie 3 dni, zmiany danych podlegających ujawnieniu w rejestrze.

Art. 24.

Członkowie zarządu jednostki samorządu terytorialnego odpowiadają za szkody poniesione przez jednostkę samorządu terytorialnego w wyniku niedopełnienia obowiązku zgłoszenia odpowiednich danych do rejestru jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 25.

Rada Ministrów:

- 1) określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru jednostek samorządu terytorialnego i zasady udostępniania danych zawartych w rejestrze,
- 2) może rozszerzyć, w drodze rozporządzenia, zakres danych podlegających ujawnieniu w rejestrze.

Rozdział 7. Środki, dochody i wydatki oraz przychody i rozchody publiczne

Art. 26.

1. Środkami publicznymi są:
 - 1) znajdujące się w dyspozycji podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych środki pochodzące z dochodów publicznych i z przychodów publicznych,
 - 2) znajdujące się w dyspozycji podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych środki otrzymane od innych podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych,
 - 3) znajdujące się w dyspozycji podmiotów spoza sektora finansów publicznych środki otrzymane w formie dotacji celowych od podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych.
2. Środkami publicznymi są również środki uzyskane od podmiotów i jednostek sektora finansów publicznych w formie pożyczek.

Art. 27.

1. Dochodami publicznymi są, w rozumieniu niniejszej ustawy:
 - 1) podatki, opłaty i składki należne Skarbowi Państwa, państwowym funduszom celowym nieposiadającym osobowości prawnej i jednostkom samorządu terytorialnego,
 - 2) inne dochody należne na mocy ustaw Skarbowi Państwa, jednostkom samorządu terytorialnego oraz posiadającym osobowość prawną jednostkom sektora finansów publicznych,
 - 3) dochody ze sprzedaży wyrobów i usług świadczonych przez jednostki budżetowe i inne jednostki sektora finansów publicznych,
 - 4) dochody z mienia podmiotów sektora finansów publicznych, do których zalicza się w szczególności:
 - a) wpływy z umów wynajmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze,
 - b) odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - c) odsetki od udzielonych pożyczek i od posiadanych papierów wartościowych,
 - d) dywidendy z udziałów w spółkach prawa handlowego,z wyłączeniem wpływów ze sprzedaży mienia,
 - 5) spadki i darowizny na rzecz podmiotów sektora finansów publicznych,
 - 6) odszkodowania należne podmiotom sektora finansów publicznych,

- 7) kwoty uzyskane przez podmioty sektora finansów publicznych z tytułu udzielonych poręczeń lub gwarancji,
 - 8) inne dochody należne podmiotom sektora finansów publicznych,
 - 9) środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki otrzymywane w formie bezzwrotnej pomocy pieniężnej z zagranicy.
2. Dochodami poszczególnych podmiotów sektora finansów publicznych są:
- 1) należne tym podmiotom dochody publiczne,
 - 2) środki przekazywane przez inne podmioty sektora finansów publicznych w formie dotacji i subwencji ogólnych.

Art. 28.

Przychodami publicznymi są środki pieniężne pochodzące z następujących źródeł:

- 1) ze sprzedaży mienia podmiotów sektora finansów publicznych,
- 2) z pożyczek i kredytów zaciąganych przez podmioty sektora finansów publicznych,
- 3) ze sprzedaży przez emitenta papierów wartościowych emitowanych przez podmioty sektora finansów publicznych,
- 4) ze spłat pożyczek udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych.

Art. 29.

1. Wszystkie środki wypłacane przez podmioty i jednostki sektora finansów publicznych są wydatkami publicznymi lub rozchodami publicznymi.
2. Rozchodami publicznymi są wypłaty na:
 - 1) spłaty pożyczek i kredytów oraz wykup papierów wartościowych,
 - 2) pożyczki udzielane ze środków podmiotów sektora finansów publicznych.

Rozdział 8. Gwarancje finansowe dla samorządu terytorialnego

Art. 30.

1. Dochody własne i subwencje ogólne z budżetu państwa stanowią zasadnicze źródło finansowania zadań publicznych przypadających jednostkom samorządu terytorialnego.
2. Zasady ustalania oraz tryb przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego subwencji ogólnej z budżetu państwa określa ustawa, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1.

Art. 31.

1. Wykonywanie przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań własnych w formie i zakresie uzgodnionym w państwowym programie wieloletnim jest finansowane z budżetu państwa.
2. Wykonywanie przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań własnych w formie i zakresie uzgodnionych w lokalnym lub regionalnym programie wieloletnim może być dofinansowane dotacjami celowymi do zadań własnych przekazywanymi z budżetu państwa i z budżetu innych jednostek samorządu terytorialnego.
3. Wykonywanie przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej lub z zakresu innej jednostki samorządu terytorialnego, jest finansowane dotacjami celowymi z budżetu państwa lub z budżetu innej jednostki samorządu terytorialnego, według zasad określonych w porozumieniu o przejęcie wykonywanych zadań.

Art. 32.

1. Dotacje celowe, o których mowa w art. 31 ust. 2 i 3, są przekazywane w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonanie zadań.
2. Jeżeli dotacje celowe, o których mowa w art. 31 ust. 2 i 3, nie zostaną przekazane w kwotach i terminach umożliwiających pełne i terminowe wykonanie zadań, jednostce

samorządu terytorialnego przysługują odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

3. W przypadku niedochowania warunków, o których mowa w ust. 2, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia na drodze sądowej.
4. Dotacje celowe podlegają zwrotowi do budżetu państwa lub do budżetu innej jednostki samorządu terytorialnego w części, w jakiej zadanie finansowane dotacją nie zostało wykonane.

Art. 33.

1. Zwiększenie zakresu zadań publicznych wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego wymaga zwiększenia, w drodze zmiany ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 2, dochodów jednostek samorządu terytorialnego, odpowiedniego do wzrostu wydatków na wykonywanie zwiększonego zakresu zadań publicznych.
2. Sposób wyrównania jednostkom samorządu terytorialnego skutków zwiększenia zakresu zadań publicznych jest każdorazowo konsultowany z ustawowo określoną reprezentacją samorządu terytorialnego.

Art. 34.

Ograniczenie dochodów należnych jednostkom samorządu terytorialnego następuje jednocześnie z odpowiednim zwiększeniem – w drodze nowelizacji ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 2 – innych dochodów jednostek samorządu terytorialnego, chyba że jednocześnie nastąpi odpowiednie zmniejszenie zakresu zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Rozdział 9. Budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Art. 35.

Budżet państwa jest rocznym planem dochodów i wydatków państwa, realizowanych przez wszystkie państwowe jednostki sektora finansów publicznych nie będące pozabudżetowymi instytucjami publicznymi.

Art. 36.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków jednostki samorządu terytorialnego realizowanych przez wszystkie jednostki sektora finansów publicznych podległe jednostce samorządu terytorialnego lub przez nią utworzone, nie będące pozabudżetowymi instytucjami publicznymi.

Art. 37.

Budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego uchwała się na rok budżetowy, którym jest rok kalendarzowy.

Art. 38.

Wynikiem budżetu jest różnica dochodów i wydatków ujętych w budżecie. Dodatni wynik nazywa się nadwyżką, a wynik ujemny – deficytem.

Art. 39.

1. Zestawienie przychodów i rozchodów nie zaliczanych odpowiednio do dochodów i wydatków budżetowych nazywa się rozliczeniem wyniku budżetu.
2. Rozliczenie wyniku budżetu obejmuje:
 - 1) przychody uzyskane z:
 - a) zaciągniętego długu publicznego,
 - b) sprzedaży mienia podmiotów sektora finansów publicznych,

- c) spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych,
 - 2) rozchody na:
 - a) spłaty zobowiązań tworzących dług publiczny,
 - b) pożyczki udzielane ze środków publicznych,
 - 3) zmiany stanu środków na rachunkach budżetowych.
3. W ustawie budżetowej i w uchwale budżetowej rozliczenie wyniku budżetu stanowi upoważnienie do dokonania rozchodów nie ujętych w planie wydatków.

Art. 40.

1. Układ wykonawczy jest szczegółowym planem dochodów i wydatków budżetowych, sporządzanym na podstawie uchwalonego budżetu i określającym - odrębnie dla każdej jednostki sektora finansów publicznych objętej danym budżetem - plan realizowanych przez nią dochodów oraz plan jej wydatków.
2. W toku wykonywania budżetu w układzie wykonawczym wprowadza się zmiany wynikające ze zmian budżetu dokonywanych na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 41.

1. Plan finansowy jest planem dochodów i wydatków jednostki budżetowej lub budżetu specjalnego.
2. W planie finansowym jednostki budżetowej wyodrębnia się dochody stanowiące, w rozumieniu niniejszej ustawy, dochody własne jednostki budżetowej oraz wydatki finansowane tymi dochodami.

Art. 42.

Budżet składa się z budżetu ogólnego i budżetów specjalnych.

Art. 43.

1. Przychodami budżetu ogólnego są:
 - 1) dochody budżetowe pobierane przez jednostki budżetowe,
 - 2) przychody uzyskane przez zaciągnięcie długu publicznego,
 - 3) przychody ze sprzedaży mienia Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
 - 4) przychody ze spłat pożyczek udzielonych uprzednio ze środków publicznych.
2. Ze środków budżetu ogólnego są finansowane:
 - 1) wszystkie wydatki budżetowe nieprzypisane budżetom specjalnym,
 - 2) rozchody związane z długiem publicznym,
 - 3) pożyczki udzielane ze środków publicznych.
3. Wydatki z budżetu ogólnego mogą być w danym roku budżetowym dokonywane – niezależnie od wielkości przychodów budżetu ogólnego – tylko do wysokości określonej w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej, chyba że niniejsza ustawa zezwala na dokonanie wydatków na podstawie upoważnień zawartych w ustawach budżetowych lub w uchwałach budżetowych na poprzednie lata.

Art. 44.

Budżet specjalny jest wyodrębnioną częścią budżetu, dla której określono odrębne źródła dochodów i zakres zadań finansowanych z danego budżetu.

Art. 45.

Budżet specjalny obejmuje dochody i wydatki podmiotów sektora finansów publicznych realizowane przez jeden podmiot lub jedną jednostkę sektora finansów publicznych lub

dochody i wydatki realizowane przez wszystkie jednostki sektora finansów publicznych takiego samego rodzaju, podległe jednemu dysponentowi głównemu.

Art. 46.

1. W odrębnych budżetach specjalnych budżetu państwa ujmowane są:
 - 1) dochody pochodzące z bezzwrotnej pomocy zagranicznej i wydatki finansowane z tych dochodów,
 - 2) wydatki ze środków pochodzących z kredytów inwestycyjnych udzielanych przez międzynarodowe instytucje finansowe.
2. Budżety specjalne, o których mowa w ust. 1, mogą otrzymywać z budżetu ogólnego dotacje na współfinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków zagranicznych oraz na inne wydatki związane z przygotowaniem i realizacją zadań finansowanych z udziałem środków zagranicznych.

Art. 47.

1. Dochodami budżetów specjalnych mogą być:
 - 1) dochody ze sprzedaży wyrobów i usług przez jednostki sektora finansów publicznych,
 - 2) dochody z najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze, dotyczących mienia Skarbu Państwa lub mienia jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) dochody ustawowo przyznane państwowym funduszom celowym lub państwowym osobom prawnym,
 - 4) darowizny i zapisy na rzecz Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, przekazane ze wskazaniem celu, na jaki mają być przeznaczone.
2. Budżety specjalne mogą – na zasadach określonych w odrębnych przepisach:
 - 1) otrzymywać z budżetu ogólnego:
 - a) dotacje przedmiotowe na dofinansowanie wydatków bieżących,
 - b) dotacje podmiotowe na częściowe lub całkowite finansowanie inwestycji,
 - 2) zostać obciążone obowiązkiem przekazania części swych dochodów do budżetu ogólnego.

Art. 48.

1. Wydatki z budżetów specjalnych mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 2, do wysokości środków zgromadzonych na rachunku budżetu specjalnego.
2. Jeżeli budżet specjalny został obciążony obowiązkiem przekazania części swych dochodów do budżetu ogólnego, wydatki przekraczające kwotę określoną w uchwalonym budżecie mogą być dokonywane po przekazaniu należnej kwoty do budżetu ogólnego.

Art. 49.

Wykaz budżetów specjalnych ustala:

- 1) w budżecie państwa – Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia,
- 2) w budżetach jednostek samorządu terytorialnego – rada jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 50.

1. Program wieloletni jest ustanawiany w ustawie lub uchwale budżetowej w celu realizacji zadań publicznych wykonywanych przez jednostki sektora finansów publicznych na mocy odrębnych przepisów.
2. Program wieloletni może być uruchomiony tylko na wniosek lub za zgodą:
 - 1) Rady Ministrów, w odniesieniu do programów finansowanych z budżetu państwa,
 - 2) zarządu jednostki samorządu terytorialnego, w odniesieniu do programów finansowanych z budżetów tych jednostek.

Art. 51.

1. Dysponentem środków budżetowych jest jednostka, osoba lub organ, upoważniona do zaciągania w imieniu Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego zobowiązań podlegających spłacie ze środków objętych budżetem państwa lub budżetem jednostki samorządu terytorialnego.
2. Dysponentem głównym dysponent ustanowiony przez Ministra Finansów lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego.
3. W budżecie państwa dysponentami głównymi są dysponenci części budżetowych i dysponenci budżetów specjalnych.
4. Dysponenci główni mają prawo ustanawiania:
 - 1) dysponentów drugiego stopnia, którzy mogą powoływać podległych sobie dysponentów trzeciego stopnia,
 - 2) dysponentów trzeciego stopnia.

Dział II. Zasady finansów publicznych

Rozdział 1. Zasady ogólne

Art. 52.

Środki publiczne mogą być wykorzystywane wyłącznie na:

- 1) wydatki publiczne,
- 2) spłatę zobowiązań zaciągniętych przez podmioty i jednostki sektora finansów publicznych.

Art. 53.

Ustawa budżetowa i uchwały budżetowe są podstawą gospodarowania środkami publicznymi należnymi Skarbowi Państwa, jednostkom samorządu terytorialnego oraz innym podmiotom sektora finansów publicznych, nie będącymi pozabudżetowymi instytucjami publicznymi.

Art. 54.

Dokonywanie czynności prawnych polegających na wniesieniu mienia publicznego do spółki lub na ustanowieniu fundacji, bez upoważnienia wyrażonego w ustawie lub w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, jest nieważne z mocy prawa.

Art. 55.

Dokonywanie, bez wyrażonego w ustawie budżetowej lub uchwale budżetowej, upoważnienia, czynności prawnych prowadzących do zbycia lub obciążenia niepieniężnych składników mienia publicznego jest nieważne z mocy prawa – chyba że dokonywanie takich czynności jest dozwolone na mocy ustaw.

Art. 56.

Ujawnieniu w budżecie podlegają wszystkie dochody i wydatki publiczne ponoszone przez jednostki sektora finansów publicznych objęte danym budżetem.

Art. 57.

1. Sposób gromadzenia środków publicznych z poszczególnych tytułów określają ustawy.
2. Środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, chyba że odrębna ustawa stanowi inaczej.
3. Ograniczenia wynikającego z ust. 2 nie stosuje się do:

- 1) wydatków finansowanych z kredytów udzielonych przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 2) wydatków finansowanych ze środków pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi.

Art. 58.

1. Plan dochodów określony w budżecie jest prognozą i nie ma charakteru dyrektywnego.
2. Plan wydatków określony w budżecie ma charakter dyrektywny i w sposób wiążący określa maksymalną kwotę wydatków, do których poniesienia organ wykonujący budżet może upoważnić dysponentów środków budżetowych.
3. Upoważnienia do poniesienia wydatków przyznane na podstawie ustawy budżetowej lub uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, wygasają, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, z upływem roku budżetowego, którego dotyczy ustawa budżetowa lub uchwała budżetowa.
4. Zaplanowane wydatki na programy wieloletnie nie poniesione w roku, na który zostały uchwalone mogą być, bez odrębnego upoważnienia, poniesione w następnych latach.
5. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, określić wykaz wydatków budżetu państwa, do których nie ma zastosowania przepis ust. 3 oraz terminy wygaśnięcia upoważnień dotyczących poszczególnych wydatków.
6. Rada jednostki samorządu terytorialnego może określić wykaz innych wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, do których nie ma zastosowania przepis ust. 3 oraz terminy wygaśnięcia upoważnień dotyczących poszczególnych wydatków.

Art. 59.

1. Zamieszczenie w budżecie państwa dochodów z określonych źródeł lub wydatków na określone cele nie stanowi podstawy roszczeń bądź zobowiązań prawnych państwa wobec osób trzecich ani roszczeń tych osób wobec państwa.
2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do wydatków budżetu państwa na subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego.
3. Zasadę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio do budżetów jednostek samorządu terytorialnego w zakresie roszczeń i zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego i osób trzecich.

Art. 60.

Organ wykonujący budżet nadzoruje przestrzeganie zasad gospodarki finansowej środkami publicznymi w podległych mu jednostkach, objętych danym budżetem.

Art. 61.

Dysponent główny i dysponent drugiego stopnia:

- 1) określa zakres upoważnień dysponentów podległych do zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków budżetowych,
- 2) może przekazywać podległym dysponentom środki pieniężne przekazane mu przez organ wykonujący budżet, lub od dysponenta wyższego stopnia,
- 3) nadzoruje przestrzeganie przez podległych mu dysponentów zasad gospodarki finansowej środkami publicznymi.

Art. 62.

1. Organ wykonujący budżet może dokonywać, na zasadach określonych w niniejszej ustawie, zmian w budżecie i może przekazywać swe uprawnienia do dokonywania zmian w budżecie dysponentom środków budżetowych.
2. Organ wykonujący budżet może upoważnić dysponentów środków budżetowych do dalszego przekazywania uprawnień do dokonywania zmian w budżecie podległym im dysponentom.

3. Jeżeli do zakończenia roku budżetowego pozostało mniej niż 30 dni, dokonanie zmiany w budżecie przez dysponenta środków budżetowych, wymaga zgody organu wykonującego budżet.

Art. 63.

1. Ustawa budżetowa i uchwała budżetowa może – oprócz planu wydatków na okres roku budżetowego – określić plan wydatków na programy wieloletnie.
2. Dla każdego uruchamianego programu wieloletniego ustawa budżetowa lub uchwała budżetowa określa:
 - 1) nazwę programu, jego cel i zadania, które mają być sfinansowane z budżetu,
 - 2) jednostkę realizującą program lub koordynującą jego wykonanie,
 - 3) okres realizacji programu i łączne wydatki, z wyodrębnieniem łącznej kwoty wydatków budżetowych,
 - 4) łączną kwotę wydatków w poszczególnych latach realizacji programu.
3. W przypadku państwowych programów wieloletnich wyszczególnionych w ustawie budżetowej, oprócz łącznej kwoty nakładów określa się również kwoty dotacji na zadania realizowane w ramach programu przez jednostki samorządu terytorialnego.
4. Jednostki realizujące program wieloletni lub koordynujące jego wykonanie, mogą zaciągać, w granicach kwot określonych przy uruchomieniu programu, zobowiązania, których skutkiem będą wydatki budżetowe w kolejnych latach realizacji programu.
5. W kolejnych ustawach budżetowych i uchwałach budżetowych wydatki na uruchomiony uprzednio program wieloletni są ujmowane w takiej wysokości, by możliwe było terminowe zakończenie programu, chyba że organ uchwalający budżet postanowi o wstrzymaniu lub ograniczeniu zakresu rzeczowego programu.
6. Jeżeli organ uchwalający budżet nie postanowi o zaniechaniu realizacji, okresowym wstrzymaniu realizacji lub o ograniczeniu rzeczowego zakresu programu wieloletniego, a wydatki zaplanowane w projekcie budżetu przez Radę Ministrów lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego nie różnią się od wydatków ustalonych dla danego programu wieloletniego przy jego uchwalaniu, organ uchwalający budżet nie może bez zgody Rady Ministrów lub zarządu jednostki samorządu terytorialnego zmniejszyć wydatków zaplanowanych na wydatki związane z realizacją programu wieloletniego.
7. Jeżeli organ uchwalający budżet postanowi o wstrzymaniu lub ograniczeniu zakresu rzeczowego programu wieloletniego, uwzględni w budżecie wydatki:
 - 1) na spłatę zobowiązań prawidłowo zaciągniętych w związku z realizacją programu,
 - 2) na sfinansowanie przedsięwzięć związanych z wstrzymaniem lub ograniczeniem zakresu rzeczowego programu wieloletniego.

Rozdział 2. Jawność finansów publicznych

Art. 64.

1. Gospodarka środkami publicznymi jest jawna.
2. Wyłączenie jawności gospodarki środkami publicznymi jest dopuszczalne jedynie na mocy ustaw lub upoważnień zawartych w ustawach i tylko w odniesieniu do dochodów i wydatków, których pochodzenie lub przeznaczenie jest objęte tajemnicą państwową na podstawie odrębnych przepisów lub umów międzynarodowych.

Art. 65.

1. Wymóg jawności gospodarki środkami publicznymi jest realizowany przez:
 - 1) obowiązek ujawniania w budżecie państwa i budżetach jednostek samorządu terytorialnego rzeczywistego przeznaczenia wydatków,
 - 2) jawność debaty budżetowej w Sejmie, Senacie i w radach jednostek samorządu terytorialnego,
 - 3) obowiązek opublikowania ustawy (uchwały) budżetowej,

- 4) obowiązek udostępnienia sprawozdania z wykonania budżetu oraz sprawozdania finansowego,
 - 5) obowiązek poddawania sprawozdań finansowych badaniu przez biegłych rewidentów lub – w przypadkach określonych w niniejszej ustawie – Generalnego Inspektora Finansów Publicznych i obowiązek ujawnienia opinii biegłych rewidentów,
 - 6) obowiązek opracowania i opublikowania:
 - a) przez Radę Ministrów:
 - omówienia założeń do projektu ustawy budżetowej,
 - omówienia projektu ustawy budżetowej,
 - omówienia uchwalonej ustawy budżetowej,
 - b) przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego:
 - omówienia założeń do projektu uchwały budżetowej,
 - omówienia projektu uchwały budżetowej,
 - omówienia uchwały budżetowej,
 - 7) obowiązek opracowania i opublikowania – w terminie do dnia 31 października roku, następującego po roku budżetowym – omówienia sprawozdania z wykonania budżetu państwa i sprawozdania finansowego,
 - 8) obowiązek udostępniania danych zawartych w rejestrze jednostek sektora finansów publicznych,
 - 9) obowiązek udostępniania danych sprawozdawczych dotyczących gospodarki środkami publicznymi.
2. Za wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1 pkt 3 – 7 odpowiadają, stosownie do zakresu swych kompetencji, Rada Ministrów i zarządy jednostek samorządu terytorialnego oraz dysponenti środków budżetowych.
3. Dotacje dla przedsiębiorców ze środków publicznych mogą być wypłacane gdy spełnione są łącznie następujące warunki:
- 1) udzielenie dotacji nie narusza przepisów dotyczących pomocy publicznej,
 - 2) w odpowiednim budżecie wskazano nazwę przedsiębiorcy i kwotę przyznanej mu dotacji lub wykaz przedsiębiorców i przyznanych im kwot został opublikowany przed przekazaniem dotacji,
 - 3) zasady składania wniosków o dotacje i zasady przyznawania dotacji zostały podane do publicznej wiadomości z odpowiednim wyprzedzeniem.

Art. 66.

Przepisy art. 65 nie ograniczają prawa dostępu do informacji publicznej określonego w odrębnej ustawie.

Rozdział 3. Zasady dokonywania wydatków publicznych

Art. 67.

Wydatki budżetowe są dokonywane:

- 1) na cele przewidziane w budżecie i w granicach planu wydatków ustalonego w budżecie,
- 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań finansowanych z budżetu,
- 3) w wysokości i terminach wynikających z uprzednio zaciągniętych zobowiązań,
- 4) zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.

Art. 68.

1. Wydatki na wynagrodzenia są planowane i dokonywane zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi kształtowania środków na wynagrodzenia w jednostkach sektora finansów publicznych.
2. Wydatki na składki od wynagrodzeń wypłacanych ze środków publicznych, należne państwowym funduszom celowym, są dokonywane jednocześnie z wydatkami na wypłaty wynagrodzeń.

Art. 69.

Dotacje przedmiotowe dla podmiotów spoza sektora finansów publicznych mogą być udzielane tylko w przypadkach określonych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.

Art. 70.

1. Dotacje podmiotowe dla podmiotów spoza sektora finansów publicznych mogą być udzielane tylko osobom prawnym imiennie wymienionym w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.
2. Dotacje podmiotowe z budżetu państwa mogą być udzielane wyłącznie w przypadkach określonych w ustawach innych niż ustawa budżetowa.

Art. 71.

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, dotacje wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi do budżetu, z którego zostały udzielone.
2. Dotacje udzielone jednostkom samorządu terytorialnego na wykonanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz na wykonanie innych zadań zleconych ustawami, podlegają zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zlecone zadanie nie zostało wykonane.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zasady i terminy zwrotu do budżetu dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem oraz zasady naliczania odsetek należnych budżetowi od kwot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.

Art. 72.

Budżety specjalne mogą otrzymywać dotacje wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.

Art. 73.

1. Do wydatków na wykonywanie zadań państwowych i zadań jednostek samorządu terytorialnego, zleczanych do wykonania jednostkom spoza sektora finansów publicznych stosuje się przepisy ustawy o zamówieniach publicznych.
2. Zlecenie zadań państwowych i zadań jednostek samorządu terytorialnego do wykonania przez jednostki spoza sektora finansów publicznych wymaga zawarcia umowy określającej w szczególności:
 - 1) szczegółowy opis zlecanego zadania i termin jego wykonania,
 - 2) kwotę należną jednostce wykonującej zadanie i tryb płatności,
 - 3) określenie trybu kontroli wykonywania zlecenia.
3. Jeżeli zlecane zadanie polega na przekazywaniu środków pieniężnych osobom fizycznym lub podmiotom spoza sektora finansów publicznych, umowa o której mowa w ust. 2, musi zawierać:
 - 1) określenie kwoty przeznaczonej do przekazania osobom fizycznym lub podmiotom spoza sektora finansów publicznych,
 - 2) zastrzeżenie, iż niewykorzystana część kwoty, o której mowa w pkt 1, podlega zwrotowi do budżetu.
4. Przepisy ust. 1 – 3 stosuje się odpowiednio do zadań wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego na zlecenie organów administracji państwowej.
5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady zlecenia i wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1.

Art. 74.

1. Wydatki na rzecz osób fizycznych, nie będące zapłatą za dostarczone towary lub usługi, mogą być dokonywane tylko w przypadkach określonych ustawami innymi niż ustawa budżetowa.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również do przypadków dokonywania ze środków budżetowych refundacji podmiotom spoza sektora finansów publicznych skutków stosowania obniżonych cen, stóp procentowych lub innych opłat.

Art. 75.

1. Wydatki budżetowe na inwestycje mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, dokonywane tylko w przypadkach imiennie wymienionych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.
2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, maksymalną wartość kosztorysową inwestycji finansowanych z budżetu państwa, do których nie stosuje się przepisu ust. 1.
3. Rada jednostki samorządu terytorialnego określa maksymalną wartość kosztorysową inwestycji finansowanych z budżetu tej jednostki samorządu terytorialnego, do których nie stosuje się przepisu ust. 1.

Art. 76.

1. Wydatki na rozpoczynane inwestycje:
 - 1) polegające na budownictwie,
 - 2) polegające na zakupach gotowych środków trwałych o znacznej wartości,mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2, dokonywane tylko w przypadku, gdy inwestycja została imiennie wymieniona w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do inwestycji, których wartość kosztorysowa nie przekracza równowartości w złotych:
 - 1) w budżecie państwa - kwoty 1.000.000 euro,
 - 2) w budżetach jednostek samorządu terytorialnego - kwoty 250.000 euro.
3. Rada jednostki samorządu terytorialnego może postanowić o obniżeniu – w stosunku do budżetu tej jednostki samorządu terytorialnego – kwoty, o której mowa w ust. 2.

Rozdział 4. Rezerwy budżetowe

Art. 77.

1. W budżecie tworzy się rezerwę ogólną i można tworzyć rezerwy celowe.
2. Wykorzystanie rezerw następuje przez przeniesienie wydatków z rezerw do innej pozycji planu wydatków.

Art. 78.

1. Rezerwa ogólna jest przeznaczona na pokrycie nieprzewidzianych wydatków.
2. Kwota rezerwy ogólnej nie może przekroczyć 5% planowanych dochodów budżetowych.
3. Rezerwa ogólna może być wykorzystana na pokrycie wydatków:
 - 1) związanych z zadaniami, których finansowania z budżetu nie przewidywano, a których poniesienie jest obowiązkowe lub niezbędne,
 - 2) na finansowanie zadań uwzględnionych przy konstrukcji budżetu, jeżeli koszty ich wykonania okazały się wyższe niż planowano.
4. W ustawie (uchwale) budżetowej nie wolno umieszczać przepisów dotyczących wykorzystania rezerwy ogólnej.

Art. 79.

1. Rezerwą ogólną budżetu państwa dysponuje Rada Ministrów.
2. Rezerwą ogólną budżetu jednostki samorządu terytorialnego dysponuje zarząd.
3. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, upoważnić Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa, określając:
 - 1) maksymalną kwotę, jaką jednorazowo może rozdysponować Prezes Rady Ministrów i Minister Finansów,
 - 2) całkowitą kwotę do dyspozycji Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów.

Art. 80.

Rezerwy celowe tworzy się na wydatki, które:

- 1) przy uchwalaniu budżetu nie mogą być przypisane do konkretnych pozycji planu wydatków budżetowych,
- 2) na mocy przepisów ustawy budżetowej lub uchwały budżetowej mogą być dokonane pod warunkami, które nie są spełnione przed uchwaleniem budżetu.

Art. 81.

1. Rezerwami celowymi budżetu państwa dysponuje Minister Finansów,
2. Rezerwami celowymi budżetu jednostki samorządu terytorialnego dysponuje zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 5. Zasady zaciągania długu publicznego

Art. 82.

1. Państwowy dług publiczny obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:
 - 1) wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne,
 - 2) zaciągniętych kredytów i pożyczek,
 - 3) przyjętych depozytów,
 - 4) wymagalnych zobowiązań:
 - a) jednostek budżetowych,
 - b) wynikających z ustaw i orzeczeń sądu, udzielonych poręczeń i gwarancji oraz innych tytułów.
2. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, uwzględniając w szczególności podstawowe kategorie przedmiotowe i podmiotowe zadłużenia oraz okresy zapadalności.

Art. 83.

1. Łączną kwotę państwowego długu publicznego, z tytułów, o których mowa w art. 10 ust. 1, oblicza się jako wartość nominalną zobowiązań, przy wyłączeniu wzajemnych zobowiązań podmiotów sektora finansów publicznych.
2. Przez wartość nominalną zobowiązania rozumie się:
 - 1) wartość nominalną wyemitowanych papierów wartościowych,
 - 2) wartość nominalną zaciągniętej pożyczki, kredytu lub innego zobowiązania, to jest kwotę świadczenia głównego, należną do zapłaty w dniu wymagalności zobowiązania.
3. Wartość nominalna zobowiązań indeksowanych lub kapitalizowanych odpowiada początkowej wartości nominalnej z uwzględnieniem przyrostu kapitału, wynikającego z indeksacji lub kapitalizacji, naliczonego na koniec okresu sprawozdawczego.

4. Przepisy ust. 1 – 3 stosuje się do obliczania kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji nie zaliczanych do państwowego długu publicznego, a także odpowiednio do obliczania długu Skarbu Państwa oraz kwot zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji nie zaliczanych do długu Skarbu Państwa.
5. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania:
 - 1) wartości zobowiązań zaliczanych do:
 - a) państwowego długu publicznego,
 - b) długu Skarbu Państwa,
 - 2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji,
 - 3) kwoty przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji.

Art. 84.

1. Podmioty sektora finansów publicznych, których plany finansowe objęte są budżetem państwa lub budżetami jednostek samorządu terytorialnego mogą zaciągać dług publiczny oraz udzielać poręczeń i gwarancji tylko w granicach określonych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej.
2. Zasady zaciągania państwowego długu publicznego oraz udzielania poręczeń i gwarancji określają odrębne ustawy.

Art. 85.

Jeżeli odzyskanie wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych w związku z udzielonymi poręczeniami lub gwarancjami, nie jest możliwe w pełnej wysokości, Rada Ministrów może wyrazić zgodę na ich sprzedaż poniżej kwoty wynikającej z prawidłowego obliczenia.

Art. 86.

1. Jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, zaciąganie zobowiązań w imieniu Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego jest dozwolone tylko w następujących przypadkach:
 - 1) zaciągnięcie zobowiązania następuje w celu dokonania wydatku lub wydatków przewidzianego w budżecie lub w programie wieloletnim,
 - 2) zaciągnięcie zobowiązania następuje w celu sfinansowania deficytu budżetowego lub na sfinansowanie rozchodów nie będących wydatkami budżetowymi, w granicach określonych w ustawie budżetowej lub uchwale budżetowej.
2. Zaciągnięcie zobowiązania przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego z naruszeniem zasad, określonych w ust. 1, jest nieważne z mocy prawa.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy zaciągnięcie zobowiązania lub dokonanie wydatku budżetowego nastąpiło bez uzyskania wymaganej na mocy niniejszej ustawy zgody organu wykonującego budżet.

Art. 87.

1. Z zastrzeżeniem ust. 4 zaciąganie kredytów i pożyczek w imieniu Skarbu Państwa oraz emitowanie skarbowych papierów wartościowych należy do wyłącznych kompetencji Ministra Finansów.
2. W wypadku zaciągania przez Skarb Państwa kredytu lub pożyczki zagranicznego od instytucji wymagającej, by organem działającym w imieniu kredytobiorcy lub pożyczkobiorcy był rząd, Minister Finansów zaciąga kredyt lub pożyczkę po uprzednim uzyskaniu zgody Rady Ministrów, wyrażonej w formie uchwały.
3. Zaciąganie kredytów i pożyczek w imieniu jednostki samorządu terytorialnego oraz emitowanie papierów wartościowych jednostki samorządu terytorialnego należy do wyłącznych kompetencji zarządu jednostki samorządu terytorialnego.
4. Dyrektor Generalny i dyrektorzy regionalnych dyrekcji Przedsiębiorstwa Gospodarki Leśnej Lasy Państwowe oraz nadleśniczy mogą zaciągać w imieniu skarbu Państwa kredyty i pożyczki do wysokości, określonej w ustawie budżetowej, jednak nie

wyższej niż 35% wartości sprzedaży Przedsiębiorstwa Gospodarki Leśnej Lasy Państwowe za rok poprzedzający rok, w którym uchwalana jest ustawa budżetowa.

5. Dyrektor Generalny Przedsiębiorstwa Gospodarki Leśnej Lasy Państwowe nadzoruje przestrzeganie limitu kredytów i pożyczek określonego w ust. 4.

Art. 88.

Narodowy Bank Polski nie może nabywać od emitenta skarbowych papierów wartościowych ani udzielać Skarbowi Państwa kredytów, jeśli spowodowałyby to wzrost zadłużenia Skarbu Państwa wobec Narodowego Banku Polskiego.

Art. 89.

Papiery wartościowe Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego mogą być emitowane tylko w celu ich sprzedaży lub w celu konwersji już istniejącego długu.

Art. 90.

1. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad sektorem finansów publicznych w zakresie przestrzegania zasady stanowiącej, iż państwowy dług publiczny, powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, nie może przekroczyć 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.
2. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad stanem długu Skarbu Państwa w celu zapewnienia przestrzegania zasady, o której mowa w ust. 1.

Art. 91.

1. Minister Finansów ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”:
 - 1) kwotę:
 - a) państwowego długu publicznego,
 - b) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych,
 - c) długu Skarbu Państwa,
 - d) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
 - 2) relacje do produktu krajowego brutto:
 - a) kwoty państwowego długu publicznego,
 - b) łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto,
 - c) kwoty długu Skarbu Państwa,
 - d) łącznej kwoty długu Skarbu Państwa powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa do produktu krajowego brutto.
2. Ogłoszenie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jest dokonywane w odniesieniu do:
 - 1) roku budżetowego – w terminie do dnia 31 maja roku następnego,
 - 2) pierwszej połowy roku budżetowego – w terminie do dnia 30 września tego roku.
3. Ogłoszenie relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dokonywane jest dla stanu za rok budżetowy – w terminie do dnia 31 maja roku następnego.
4. Podstawą obliczenia relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest wielkość produktu krajowego brutto ogłaszana przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Rozdział 6. Rachunkowość i sprawozdawczość budżetowa

Art. 92.

Jednostki sektora finansów publicznych i jednostki samorządu terytorialnego prowadzą rachunkowość, z zastrzeżeniem art. 93, według zasad określonych w ustawie o rachunkowości.

Art. 93.

1. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) jednolity plan kont dla jednostek sektora finansów publicznych,
 - 2) szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, budżetów specjalnych, jednostek budżetowych oraz odrębnie dla jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 3) zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat oraz innych niepodatkowych należności budżetu, do których ustalania lub określania uprawnione są organy podatkowe.
2. Plany kont, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać zasady określone w przepisach ustawy o rachunkowości i standardach międzynarodowych, z tym że:
 - 1) dochody i wydatki będą ujmowane w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą,
 - 2) będą ujmowane również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające zapłatę dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków także zaangażowanie środków,
 - 3) odsetki od nieterminowych płatności będą naliczane i ewidencjonowane nie później niż na koniec każdego miesiąca,
 - 4) przeszacowanie wartości aktywów i pasywów dewizowych według bieżących kursów walutowych będzie dokonywane nie później niż na koniec każdego miesiąca,
 - 5) zadłużenie będzie wyceniane według wartości emisyjnej powiększonej o narostę kwoty z tytułu oprocentowania,
 - 6) należności i zobowiązania nominowane w walutach obcych będą wycenione również według bieżących kursów walutowych.
3. Szczególne zasady rachunkowości dotyczą:
 - 1) ewidencji wykonania budżetu,
 - 2) ewidencji majątku trwałego stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
 - 3) wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów,
 - 4) sporządzania sprawozdań finansowych.

Art. 94.

1. W planowaniu, ewidencji i sprawozdawczości dochodów i wydatków budżetowych oraz przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu, stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 3, ujęcie kasowe.
2. W ujęciu kasowym:
 - 1) do przychodów budżetowych zalicza się kwoty, które wpłynęły na rachunki budżetowe lub zostały wpłacone do kas jednostek pobierających dochody budżetowe w ciągu roku budżetowego,
 - 2) do rozchodów budżetowych zalicza się kwoty, które zostały wypłacone z rachunków budżetowych w ciągu roku budżetowego, chyba że kwoty te pozostały w postaci gotówki w jednostkach finansowanych z budżetu.
3. Do wydatków budżetowych zalicza się również:
 - 1) przyrost wymagalnych zobowiązań jednostek budżetowych,
 - 2) przyrost równowartości w złotych wyemitowanych papierów wartościowych nominowanych w walutach obcych,

- 3) wartość nieodpłatnie przekazanych papierów wartościowych.

Art. 95.

1. Głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych, zwanym dalej „głównym księgowym”, jest pracownik, któremu kierownik jednostki powierza obowiązki i odpowiedzialność w zakresie:
 - 1) prowadzenia rachunkowości jednostki,
 - 2) wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi,
 - 3) dokonywania wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym,
 - 4) dokonywania wstępnej kontroli kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.
2. Głównym księgowym może być osoba, która:
 - 1) ma obywatelstwo polskie,
 - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych,
 - 3) nie była prawomocnie skazana za przestępstwa: przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo karne skarbowe,
 - 4) ukończyła:
 - a) ekonomiczne jednolite studia magisterskie, ekonomiczne wyższe studia zawodowe, uzupełniające ekonomiczne studia magisterskie lub ekonomiczne studia podyplomowe i posiada co najmniej 3–letnią praktykę w księgowości, lub
 - b) średnią, policealną lub pomaturalną szkołę zawodową o kierunku rachunkowość i posiada co najmniej 6–letnią praktykę w księgowości.
3. Dowodem dokonania przez głównego księgowego, wstępnej kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji. Złożenie podpisu przez głównego księgowego na dokumencie, obok podpisu pracownika właściwego rzeczowo oznacza, że:
 - 1) nie zgłasza zastrzeżeń do przedstawionej przez właściwych rzeczowo pracowników oceny prawidłowości merytorycznej tej operacji i jej zgodności z prawem,
 - 2) nie zgłasza zastrzeżeń do kompletności oraz formalno–rachunkowej rzetelności i prawidłowości dokumentów, dotyczących tej operacji,
 - 3) zobowiązania wynikające z operacji mieszczą się w planie finansowym oraz harmonogramie dochodów i wydatków a jednostka posiada środki finansowe na ich pokrycie.
4. W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w zakresie określonym w ust. 3, główny księgowy odmawia jego podpisania i zwraca dokument właściwemu rzeczowo pracownikowi.
5. O odmowie podpisania dokumentu i jej przyczynach główny księgowy zawiadamia pisemnie kierownika jednostki. Kierownik jednostki może wstrzymać realizację zakwestionowanej operacji albo wydać w formie pisemnej polecenie jej realizacji.
6. W celu realizacji swoich zadań główny księgowy ma prawo:
 - 1) żądać od kierowników innych komórek organizacyjnych jednostki udzielania ustnych i pisemnych informacji oraz wyjaśnień a także udostępnienia do wglądu dokumentów i wycień będących źródłem tych informacji i wyjaśnień,
 - 2) wnioskować do kierownika jednostki o określenie trybu, według którego mają być wykonywane przez inne komórki organizacyjne jednostki prace niezbędne do zapewnienia prawidłowości gospodarki finansowej oraz ewidencji księgowej, kalkulacji kosztów i sprawozdawczości finansowej.

Art. 96.

Przepisy dotyczące głównego księgowego stosuje się odpowiednio do głównego księgowego budżetu państwa, głównego księgowego części budżetowej oraz skarbnika (głównego księgowego budżetu jednostki samorządu terytorialnego).

Art. 97.

Minister Finansów powołuje i odwołuje głównego księgowego budżetu państwa oraz określa, w drodze zarządzenia, jego prawa i obowiązki.

Art. 98.

Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) prawa i obowiązki głównych księgowych (skarbników) budżetów jednostek samorządu terytorialnego, głównych księgowych jednostek budżetowych oraz głównych księgowych części budżetu państwa i budżetów specjalnych,
- 2) wymagania, jakie muszą spełniać główni księgowi jednostek sektora publicznego.

Art. 99.

Jednostki samorządu terytorialnego oraz wszystkie jednostki sektora finansów publicznych prowadzą ewidencję operacji dokonywanych z wykorzystaniem środków publicznych oraz sporządzają i przekazują sprawozdania finansowe i budżetowe.

Art. 100.

Minister Finansów prowadzi zbiorczą ewidencję operacji dokonywanych z wykorzystaniem środków Skarbu Państwa.

Art. 101.

1. Sprawozdania finansowe Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetów specjalnych wyodrębnionych w budżecie państwa, podlegają badaniu i ogłaszaniu w trybie określonym w ustawie o rachunkowości.
2. Badanie sprawozdań finansowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego oraz miast liczących więcej niż 300.000 mieszkańców przeprowadzają komisje powołane przez Generalnego Inspektora Finansów Publicznych.
3. Badanie sprawozdań finansowych gmin, z wyłączeniem miast liczących więcej niż 300.000 mieszkańców, oraz powiatów, przeprowadzają biegli rewidenty.
4. Badanie sprawozdań finansowych gmin liczących mniej niż 50.000 mieszkańców przeprowadza się przynajmniej raz na trzy lata.
5. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość wynagrodzeń biegłych rewidentów za badanie sprawozdań finansowych gmin i powiatów.

Art. 102.

1. Wyboru biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego dokonuje, na wniosek zarządu, rada tej jednostki.
2. Do wyboru biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego stosuje się, z zastrzeżeniem art. 101 ust. 2, przepisy ustawy o zamówieniach publicznych.
3. Jeżeli biegły rewident nie mógł być wybrany w trybie określonym w ust. 1 i 2, Krajowa Izba Biegłych Rewidentów wyznaczy, na wniosek zarządu jednostki samorządu terytorialnego, biegłego rewidenta, który przeprowadzi badanie sprawozdania finansowego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 103.

1. Zarządy jednostek samorządu terytorialnego, dysponenci główni w budżecie państwa oraz dysponenci budżetów specjalnych, w ramach których działa więcej niż jedna jednostka sporządzają, na podstawie przekazanych im sprawozdań finansowych jednostek budżetowych i budżetów specjalnych skonsolidowane sprawozdania finansowe.
2. Ministrowie odpowiedzialni za poszczególne działy administracji sporządzają skonsolidowane sprawozdania finansowe pozabudżetowych instytucji publicznych.
3. Minister Finansów sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe sektora finansów publicznych.

Art. 104.

1. Jednostki sektora finansów publicznych, dysponenci środków budżetowych nie będący jednostkami sektora finansów publicznych oraz jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują sprawozdania budżetowe.
2. Sprawozdania muszą być zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej prowadzonej w ujęciu kasowym.
3. W sprawozdaniach rocznych wielkości odnoszące się do przepływów pieniężnych podlegają uzgodnieniu z bankiem prowadzącym obsługę bankową odpowiedniego budżetu.

Art. 105.

1. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, treść, formę, terminy sporządzania i odbiorców sprawozdań budżetowych oraz terminy sporządzania i publikacji sprawozdań finansowych.
2. Sprawozdawczość jednostek sektora finansów publicznych dotyczącą udzielanej przez nie pomocy publicznej określają odrębne przepisy.

Rozdział 7. Klasyfikacja dochodów i wydatków publicznych oraz przychodów i rozchodów

Art. 106.

1. Wszystkie jednostki sektora finansów publicznych objęte budżetem państwa i budżetami jednostek samorządu terytorialnego stosują w planowaniu, ewidencji i sprawozdawczości jednolitą klasyfikację dochodów i wydatków budżetowych oraz przychodów i rozchodów, nazywaną dalej klasyfikacją budżetową.
2. Minister Finansów może, w drodze rozporządzenia, rozszerzyć obowiązek, o którym mowa w ust. 1 na:
 - 1) pozabudżetowe instytucje publiczne,
 - 2) jednostki spoza sektora finansów publicznych dysponujące środkami publicznymi.

Art. 107.

1. Dochody publiczne klasyfikuje się według:
 - 1) działów i rozdziałów, określających rodzaj działalności, z której pochodzą dochody,
 - 2) paragrafów, określających rodzaj dochodu.
2. Dochody z podatków klasyfikuje się do odpowiednich działów zgodnie z rodzajem podstawowej działalności podatnika.

Art. 108.

1. Wydatki publiczne klasyfikuje się według:

- 1) działów i rozdziałów, określających rodzaj działalności, z jaką związany jest wydatek,
 - 2) grup paragrafów i paragrafów, określających ekonomiczny charakter wydatku.
2. W zakresie określonym przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia, zamiast klasyfikacji wydatków publicznych według paragrafów może być stosowana klasyfikacja według grup paragrafów.

Art. 109.

Nie będące dochodami ani wydatkami publicznymi przychody i rozchody Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i innych jednostek sektora finansów publicznych klasyfikuje się według tytułów, określających rodzaj przychodu lub rozchodu.

Art. 110.

1. W budżecie państwa wyodrębnia się części budżetowe, obejmujące dochody i wydatki dysponentów głównych i podległych im jednostek.
2. Częściami budżetu państwa dysponują kierownicy organów wymienionych w art. 126 ust. 6, a dla sądownictwa powszechnego Minister Sprawiedliwości, właściwi ministrowie, przewodniczący określonych w odrębnych ustawach komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz, w przypadkach, o których mowa w ust. 7 pkt 1, kierownicy państwowych jednostek organizacyjnych
3. W odrębnych częściach budżetu państwa ujmuje się:
 - 1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
 - 2) rezerwy ogólne,
 - 3) rezerwy celowe,
 - 4) dochody i wydatki poszczególnych regionalnych izb obrachunkowych i samorządowych kolegiów odwoławczych,
 - 5) dochody i wydatki organów oraz urzędów wymienionych w art. 126 ust. 6.
4. Dla każdego działu administracji rządowej wyodrębnia się, z zastrzeżeniem ust. 5, część budżetową.
5. Dla działów administracji rządowej: „budżet”, „finanse publiczne” oraz „instytucje finansowe”, tworzy się jedną część budżetową.
6. Dla sądów powszechnych tworzy się jedną część budżetową, której dysponentem jest minister sprawiedliwości.
7. W uzasadnionych przypadkach odrębne części budżetowe mogą być tworzone dla:
 - 1) państwowych jednostek organizacyjnych nie będących organami administracji rządowej,
 - 2) wyodrębnionych zadań państwowych.

Art. 111.

1. Minister Finansów ustala, w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółową klasyfikację dochodów i wydatków budżetowych,
 - 2) zasady zaliczania poszczególnych rodzajów dochodów i wydatków do odpowiednich podziałek klasyfikacji budżetowej,
 - 3) klasyfikację nie będących dochodami ani wydatkami publicznymi przychodów i rozchodów Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i innych jednostek sektora finansów publicznych,
 - 4) dysponentów głównych poszczególnych części budżetowych.
2. Ustalając klasyfikację dochodów i wydatków budżetowych Minister Finansów uwzględnia następujące zasady:
 - 1) klasyfikacja działów winna uwzględniać układ Polskiej Klasyfikacji Działalności,
 - 2) w klasyfikacji paragrafowej dochody pochodzące z bezzwrotnej pomocy zagranicznej oraz wydatki na finansowanie i współfinansowanie zadań wspieranych

- środkami pochodzącymi z tej pomocy winny być oddzielone od innych dochodów i wydatków,
- 3) w klasyfikacji paragrafowej wydatki własne jednostek objętych danym budżetem winny być oddzielone od dotacji na rzecz innych jednostek sektora finansów publicznych oraz od wydatków na rzecz podmiotów spoza sektora finansów publicznych,
 - 4) wydatki na rzecz innych podmiotów przeznaczone na sfinansowanie wydatków związanych z wykonaniem zleczanych zadań należących do zakresu obowiązków jednostek objętych danym budżetem, zalicza się do wydatków własnych.

Dział III. Budżet państwa

Rozdział 1. Ustawa budżetowa

Art. 112.

1. Ustawa budżetowa jest podstawą gospodarki finansowej państwa w danym roku budżetowym.
2. Ustawa budżetowa składa się z budżetu państwa oraz przepisów regulacyjnych.

Art. 113.

1. Ustawa budżetowa określa budżet państwa, a ponadto:
 - 1) upoważnia Ministra Finansów do zaciągania długu publicznego i do spłat zobowiązań Skarbu Państwa,
 - 2) określa wieloletnie programy finansowane ze środków budżetu państwa i środki na ich finansowanie,
 - 3) określa łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielone przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, z wyodrębnieniem kwoty, do wysokości której mogą być udzielone przez Skarb Państwa gwarancje naprawienia szkód,
 - 4) reguluje inne sprawy dotyczące gospodarki środkami publicznymi oraz mieniem Skarbu Państwa i jednostek państwowych objętych Skarbem Państwa, w zakresie określonym innymi ustawami,
 - 5) może określać szczególne zasady wykonywania budżetu państwa w danym roku budżetowym,
 - 6) może upoważnić Ministra Finansów do udzielania pożyczek ze środków budżetu państwa,
 - 7) zawiera inne postanowienia, których zamieszczenie w ustawie budżetowej wynika z innych ustaw.
2. W ustawie budżetowej nie mogą być zamieszczane przepisy:
 - 1) niezwiązane bezpośrednio z wykonywaniem budżetu państwa,
 - 2) zmieniające inne ustawy,
 - 3) określające przeznaczenie środków budżetowych z dokładnością większą niż to wynika z obowiązującej klasyfikacji budżetowej,
 - 4) ograniczające określone w ustawach uprawnienia organu wykonującego budżet i dysponentów środków budżetowych.

Art. 114.

Na budżet państwa składają się następujące plany:

- 1) zbiorczy (skonsolidowany) plan dochodów i wydatków budżetu państwa,
- 2) plan dochodów i wydatków budżetu ogólnego,
- 3) plany dochodów i wydatków budżetów specjalnych – odrębnie dla każdego budżetu specjalnego,
- 4) plan przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu państwa,
- 5) plan wydatków na realizację programów wieloletnich.

Art. 115.

1. Przepisy regulacyjne w ustawie budżetowej mogą dotyczyć wyłącznie:
 - 1) parametrów, których wartości określa się, na mocy ustaw, w ustawie budżetowej,
 - 2) upoważnienia do emisji skarbowych papierów wartościowych,
 - 3) szczególnych zasad wykonywania budżetu państwa w danym roku budżetowym,
 - 4) upoważnienia do wydania aktów normatywnych regulujących tryb dokonywania wybranych kategorii wydatków,
 - 5) innych spraw, których uregulowanie w ustawie budżetowej nakazują inne ustawy.
2. W szczególności w przepisach regulacyjnych określa się:
 - 1) maksymalną łączną kwotę zobowiązań, które mogą być w danym roku objęte poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa,
 - 2) wykaz dotacji przedmiotowych,
 - 3) wykaz jednostek otrzymujących dotacje podmiotowe oraz kwoty dotacji zaplanowane dla poszczególnych jednostek,
 - 4) terminy i wysokość podwyżek dla pracowników zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej.
3. W części regulacyjnej określa się również:
 - 1) łączną kwotę planowanych dochodów budżetu państwa,
 - 2) łączną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa,
 - 3) wynik budżetu państwa,
 - 4) saldo rozliczeń budżetu ogólnego z budżetami specjalnymi.

Art. 116.

Przepisy art. 113 – 115 stosuje się odpowiednio do ustawy o prowizorium budżetowym.

Rozdział 2. Układ i szczegółowość budżetu państwa

Art. 117.

Plan dochodów i wydatków budżetu ogólnego sporządza się w układzie części budżetowych.

Art. 118.

W planie dochodów budżetu ogólnego muszą być wyszczególnione planowane kwoty dochodów z:

- 1) poszczególnych podatków stanowiących dochody budżetu państwa,
- 2) ceł,
- 3) wpłat dokonywanych z budżetów specjalnych,
- 4) wpłat z zysku Narodowego Banku Polskiego,
- 5) bezzwrotnej pomocy zagranicznej, z wyodrębnieniem środków otrzymywanych z budżetu Unii Europejskiej.

Art. 119.

W planie dochodów budżetów specjalnych muszą być wyodrębnione dochody z:

- 1) dochodów, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 i 2,
- 2) działalności gospodarczej,
- 3) dotacji z budżetu ogólnego, z wyodrębnieniem dotacji na inwestycje.

Art. 120.

1. Plany wydatków budżetu ogólnego i budżetów specjalnych sporządza się, z zastrzeżeniem ust. 2, w układzie działów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej, z wyodrębnieniem w ramach każdego rozdziału wydatków na:
 - 1) wynagrodzenia,

- 2) pochodne od wynagrodzeń,
 - 3) inne wydatki bieżące jednostek objętych budżetem państwa,
 - 4) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
 - 5) dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych i jednostek samorządu terytorialnego, z wyodrębnieniem dotacji na inwestycje,
 - 6) dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych,
 - 7) świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - 8) inwestycje w jednostkach sektora finansów publicznych objętych budżetem państwa,
 - 9) obsługę długu publicznego
 - 10) wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa i inne jednostki sektora finansów publicznych objęte budżetem państwa.
3. W planie wydatków budżetu państwa muszą być wyszczególnione wydatki na:
- 1) dotacje dla każdego dotowanego budżetu specjalnego,
 - 2) dotacje podmiotowe dla każdego dotowanego podmiotu,
 - 3) dotacje przedmiotowe do poszczególnych rodzajów wyrobów i usług.

Art. 121.

Nie ujmuje się w planach wydatków budżetu ogólnego i budżetów specjalnych wydatków pozostających do wykorzystania z lat ubiegłych.

Art. 122.

Plan przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu państwa sporządza się w podziale na przychody i rozchody związane z długiem krajowym i długiem zagranicznym.

Art. 123.

W planie przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu państwa ujmuje się:

- 1) w planie przychodów:
 - a) przychody ze sprzedaży skarbowych papierów wartościowych, z wyodrębnieniem przychodów ze sprzedaży skarbowych papierów wartościowych o okresie wykupu nie dłuższym niż rok,
 - b) przychody z zaciąganych kredytów i pożyczek,
 - c) przychody ze spłat pożyczek udzielonych przez Skarb Państwa i inne jednostki sektora finansów publicznych objęte budżetem państwa,
 - d) przychody ze sprzedaży mienia Skarbu Państwa i objętych budżetem państwa państwowych osób prawnych,
 - e) zmniejszenie stanu środków pieniężnych na rachunkach budżetu państwa,
- 2) w planie rozchodów:
 - a) rozchody na wykup skarbowych papierów wartościowych,
 - b) rozchody na spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek,
 - c) rozchody na pożyczki udzielane przez Skarb Państwa i inne jednostki sektora finansów publicznych objęte budżetem państwa,
 - d) zwiększenie stanu środków pieniężnych na rachunkach budżetu państwa.

Art. 124.

1. Plan wydatków na realizację programów wieloletnich sporządza się odrębnie dla każdego programu wieloletniego.
2. Plan wydatków na realizację programu wieloletniego w danym roku budżetowym sporządza się w szczególności określonej w art. 120.
3. W planie wydatków na realizację programu wieloletniego w kolejnych latach realizacji programu wyodrębnia się przynajmniej wydatki na inwestycje i na dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych.

Rozdział 3. Planowanie budżetu państwa i uchwalanie ustawy budżetowej

Art. 125.

Inicjatywa w sprawie:

- 1) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu ustawy budżetowej,
 - 2) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu ustawy o prowizorium budżetowym,
 - 3) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu ustawy o zmianie ustawy budżetowej,
należy wyłącznie do Rady Ministrów.
2. W toku debaty Sejmu lub Senatu nad projektami ustaw, o których mowa w ust. 1, nie mogą być bez zgody Rady Ministrów głosowane wnioski prowadzące do uchwalenia budżetu państwa, którego wynik będzie niższy niż wynik budżetu określony w projektach ustaw, o których mowa w ust. 1.

Art. 126.

1. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia:
 - 1) terminy i formę sporządzenia przez dysponentów części budżetowych materiałów do opracowania projektu budżetu państwa,
 - 2) zakres i terminy przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego i pozabudżetowe instytucje publiczne informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy dochodów i wydatków sektora finansów publicznych oraz prognozy długu publicznego,
 - 3) globalne kwoty wydatków, jakie mogą być ujęte w projektach wydatków dla poszczególnych części budżetu państwa.
2. Minister Finansów przekazuje:
 - 1) dysponentom części budżetowych – informacje niezbędne do sporządzenia projektu budżetu państwa w danej części budżetowej,
 - 2) jednostkom samorządu terytorialnego – informacje o projektowanych subwencjach ogólnych z budżetu państwa oraz inne informacje wynikające z projektu budżetu państwa, mające istotne znaczenie przy planowaniu dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
3. Rada Ministrów zatwierdza, w formie uchwały, założenia projektu budżetu państwa, których projekt przedkłada Radzie Ministrów Minister Finansów.
4. Rada Ministrów zatwierdza, w formie uchwały, założenia polityki społeczno-gospodarczej, których projekt przedkłada Radzie Ministrów minister właściwy do spraw gospodarki.
5. Minister Finansów opracowuje i po konsultacji z ministrami przedkłada Radzie Ministrów:
 - 1) projekt ustawy budżetowej,
 - 2) uzasadnienie projektu,
 - 3) protokół rozbieżności z dysponentami głównymi.
6. Minister Finansów włącza do projektu budżetu państwa bez zmian projekty części budżetu państwa określające planowane dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa, sądownictwa powszechnego, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowego Biura Wyborczego oraz Państwowej Inspekcji Pracy.

Art. 127.

1. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej i przedkłada go Sejmowi wraz z uzasadnieniem nie później niż dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczy projekt.
2. Uchwalony projekt ustawy budżetowej Rada Ministrów przekazuje Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Generalnemu Inspektorowi Finansów Publicznych.
3. W wyjątkowych przypadkach Rada Ministrów może przedłożyć Sejmowi projekt ustawy budżetowej w terminie późniejszym, niż określony w ust. 1.

Art. 128.

1. Uzasadnienie projektu ustawy budżetowej zawiera w szczególności:
 - 1) założenia polityki społeczno-gospodarczej rządu wraz z prognozą najważniejszych wskaźników makroekonomicznych na okres co najmniej 3 lat,
 - 2) omówienie założeń projektu budżetu państwa,
 - 3) prognozę wykonania budżetu państwa w roku poprzedzającym rok budżetowy i wyjaśnienie przyczyn przewidywanych rozbieżności między planem i wykonaniem,
 - 4) objaśnienia poszczególnych pozycji planu dochodów i wydatków budżetowych, wraz z określeniem – tam gdzie to jest możliwe – ilościowych wskaźników charakteryzujących rozmiary zadań finansowanych z budżetu państwa,
 - 5) uzasadnienie proponowanych przepisów regulacyjnych,
 - 6) prognozę dochodów i wydatków sektora finansów publicznych oraz długu publicznego na rok budżetowy i dwa kolejne lata,
 - 7) jeśli w roku budżetowym przypadają wybory do Sejmu – omówienie wyników sektora finansów publicznych za okres od ostatnich wyborów do Sejmu.
2. Wraz z projektem ustawy budżetowej Rada Ministrów przedkłada Sejmowi:
 - 1) informację o stanie majątku Skarbu Państwa,
 - 2) informację o przebiegu reprivatyzacji oraz o zamierzeniach w zakresie prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,
 - 3) informację o środkach przewidzianych na realizację kontraktów wojewódzkich,
 - 4) informację o potencjalnych zobowiązaniach Skarbu Państwa wynikających z obowiązujących przepisów dotyczących świadczeń społecznych,
 - 5) informację o stanie finansów pozabudżetowych jednostek sektora finansów publicznych, w tym o stanie finansów państwowych szkół wyższych, instytucji kultury oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
 - 6) opinię w sprawie projektu budżetu państwa w częściach, o których mowa w art. 126 ust. 6.
3. Jeśli w prognozie, o której mowa w ust. 1 pkt 5, wartość państwowego długu publicznego w ostatnim roku prognozy przekracza 50% wartości produktu krajowego brutto w tym samym roku, Rada Ministrów przedkłada Sejmowi program przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia wielkości deficytu budżetu państwa.
4. Wraz z uzasadnieniem projektu ustawy budżetowej na rok, w którym przypadają wybory do Sejmu, Rada Ministrów przedkłada Sejmowi sprawozdanie o stanie finansów publicznych za okres od poprzednich wyborów do Sejmu.

Art. 129.

1. Prognoza dochodów i wydatków sektora finansów publicznych, o której mowa w art. 151 ust. 1 pkt 5, obejmuje dochody i wydatki jednostek sektora finansów publicznych objętych budżetem państwa i budżetami wszystkich jednostek samorządu terytorialnego oraz dochody i wydatki pozabudżetowych instytucji publicznych.
2. Prognozę dochodów i wydatków sektora finansów publicznych sporządza się w formie skonsolidowanej, czyli po eliminacji rozliczeń między poszczególnymi podmiotami sektora finansów publicznych i rozliczeń między budżetami ogólnymi i budżetami specjalnymi.

3. Prognozę dochodów i wydatków sektora finansów publicznych sporządza się z wyodrębnieniem:
 - 1) dochodów i wydatków jednostek sektora finansów publicznych, objętych budżetem państwa,
 - 2) dochodów i wydatków jednostek podporządkowanych jednostkom samorządu terytorialnego, w podziale na jednostki samorządu gminnego, powiatowego i województw,
 - 3) pozabudżetowych instytucji publicznych.

Art. 130.

Generalny Inspektor Finansów Publicznych przedstawia Sejmowi, Senatowi i Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia Sejmowi przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej, opinię o projekcie ustawy budżetowej, a w szczególności o projektach części budżetowych, o których mowa w art. 126 ust. 6 pkt 1 – 13 i 15.

Art. 131.

Dysponenci części budżetowych i budżetów specjalnych przedstawiają właściwym komisjom sejmowym i senackim, na ich żądanie, dodatkowe informacje i wyjaśnienia.

Art. 132.

W przypadku, gdy Rada Ministrów z ważnych przyczyn nie może przedłożyć Sejmowi projektu ustawy budżetowej w terminie określonym w art. 127 ust. 1, może przedłożyć Sejmowi projekt ustawy o prowizorium budżetowym wraz z uzasadnieniem.

Art. 133.

1. Prowizorium budżetowe, o którym mowa w art. 132, zawiera plan dochodów i wydatków budżetu państwa na określoną część roku, w szczególności i zakresie określonych w art. 118 – 124, oraz upoważnienie do zaciągania kredytu bankowego, emisji obligacji, bonów skarbowych i innych skarbowych papierów wartościowych.
2. W projekcie ustawy o prowizorium budżetowym:
 - 1) miesięczne wydatki nie mogą przekroczyć 1/12 wydatków ubiegłorocznego budżetu powiększonych o wskaźnik przewidywanego przez Radę Ministrów wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych,
 - 2) nie planuje się wydatków, które nie były ujęte w ubiegłorocznym budżecie, a w szczególności rezerw celowych oraz nowych programów wieloletnich,
 - 3) nie planuje się wydatków na podwyżki wynagrodzeń.

Art. 134.

1. W przypadku, gdy ustawa budżetowa lub ustawa o prowizorium budżetowym nie zostanie ogłoszona przed rozpoczęciem roku budżetowego, do czasu ogłoszenia odpowiedniej ustawy podstawą gospodarki finansowej państwa, a w szczególności określenia planu wydatków budżetu państwa oraz dopuszczalnego przyrostu zadłużenia z tytułu zaciąganych kredytów w bankach oraz emisji skarbowych papierów wartościowych, jest przedstawiony Sejmowi projekt ustawy budżetowej lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym.
2. W okresie, gdy budżet państwa wykonywany jest na podstawie projektu przedłożonego przez Radę Ministrów:
 - 1) miesięczne wydatki nie mogą przekroczyć 1/12 wydatków ubiegłorocznego budżetu powiększonych o wskaźnik przewidywanego przez Radę Ministrów wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych,
 - 2) nie dokonuje się wydatków, które nie były ujęte w ubiegłorocznym budżecie,
 - 3) nie dokonuje się podwyżek wynagrodzeń.

- Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy podstawą gospodarki finansowej państwa jest ustawa lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym na określoną część roku, a przed upływem terminu obowiązywania prowizorium nie zostanie uchwalona ustawa budżetowa.

Rozdział 4. Wykonywanie budżetu państwa

Art. 135.

Wykonywanie budżetu państwa obejmuje:

- sporządzenie układu wykonawczego i planów finansowych jednostek objętych budżetem państwa,
- gromadzenie dochodów budżetowych,
- zaciąganie zobowiązań i dokonywanie wydatków,
- wykonywanie operacji związanych z długiem Skarbu Państwa,
- dokonywanie zmian w planie wydatków budżetu państwa,
- sporządzanie sprawozdań z wykonania budżetu państwa.

Art. 136.

- Rada Ministrów kieruje wykonaniem budżetu państwa.
- Rada Ministrów:
 - dokonywa okresowych ocen przebiegu wykonania budżetu państwa,
 - nadzoruje wykonywanie przez Ministra Finansów określonych w niniejszej ustawie zadań związanych z wykonywaniem budżetu państwa.

Art. 137.

- Minister Finansów:
 - wyraża zgodę na zaciągnięcie zobowiązań mających pokrycie w ustalonym w ustawie budżetowej planie wydatków i może upoważnić inne osoby do wydawania takiej zgody w jego imieniu,
 - emituje – w ramach upoważnień przyznanych przez Sejm – papierów wartościowych oraz zaciągania w inny sposób długu publicznego na sfinansowanie deficytu budżetowego,
 - dokonywa wydatków budżetowych i może upoważnić dysponentów środków budżetu państwa do dokonywania wydatków,
 - dokonywa zmian w budżecie państwa i może upoważnić dysponentów środków budżetu państwa do dokonywania zmian w budżecie państwa,
 - dysponuje rezerwami budżetu państwa.
- Minister Finansów może upoważnić dysponentów głównych do dalszego przekazywania udzielonych im upoważnień, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4.
- Minister Finansów nadzoruje gromadzenie dochodów budżetu państwa i odpowiada za sporządzanie zbiorczych sprawozdań budżetowych.

Art. 138.

- Po wejściu w życie ustawy budżetowej dysponenci części budżetowych oraz dysponenci budżetów specjalnych opracowują i w terminie 14 dni od ogłoszenia ustawy budżetowej przekazują Ministrowi Finansów układy wykonawcze odpowiednich części budżetu państwa sporządzone tak, by zachowane zostały wszystkie wielkości ustalone w budżecie państwa.
- Dysponenci części budżetowych oraz dysponenci tych budżetów specjalnych, które są wykonywane przez więcej niż jedną instytucję, przekazują kierownikom podległych jednostek finansowanych ze środków budżetu państwa, informacje niezbędne do sporządzenia planów finansowych tych jednostek.
- Kierownicy jednostek budżetowych i dysponenci budżetów specjalnych sporządzają, na podstawie informacji przekazanych przez organ wykonujący budżet lub jednostkę

wskazaną przez ten organ, plany finansowe jednostek budżetowych i budżetów specjalnych oraz przekazują plany finansowe dysponentom odpowiednich części budżetowych.

4. Szczegółowość mających charakter dyrektywny informacji, o których mowa w ust. 2, nie może być większa niż jest to niezbędne do zachowania zgodności z układem wykonawczym sporządzonym w wymaganej formie.
5. Układ wykonawczy budżetu państwa opracowuje się w następującej szczegółowości dochodów i wydatków:
 - 1) dochody budżetowe – w podziale na ważniejsze źródła wyodrębnione w ustawie budżetowej,
 - 2) wydatki budżetowe – w podziale na działy i rozdziały oraz na następujące paragrafy klasyfikacji budżetowej lub ich grupy:
 - a) wynagrodzenia wynikające ze stosunku pracy,
 - b) wynagrodzenia pozostałe,
 - c) wydatki pochodne od wynagrodzeń,
 - d) pozostałe wydatki bieżące,
 - e) dotacje,
 - f) wydatki na inwestycje.
7. Dysponenci części budżetowych i budżetów specjalnych oraz kierownicy jednostek budżetowych są zobowiązani do prowadzenia ewidencji zmian dokonywanych w ciągu roku budżetowego w układach wykonawczych i planach finansowych.
8. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, formę sporządzania i tryb przekazywania informacji o zmianach dokonywanych w ciągu roku budżetowego w układach wykonawczych i planach finansowych.

Art. 139.

1. Dochody budżetu państwa są gromadzone na rachunkach:
 - 1) państwowych jednostek budżetowych,
 - 2) dysponentów budżetów specjalnych.
2. Wszystkie dochody budżetu państwa przypisane budżetowi ogólnemu są przekazywane – za pośrednictwem urzędów skarbowych – na centralny rachunek budżetu państwa, którego dysponentem jest Minister Finansów.

Art. 140.

1. Zaciągnięcie przez dysponenta środków budżetu państwa zobowiązania, którego skutkiem ma być dokonanie wydatku budżetowego wymaga – z zastrzeżeniem ust. 6 i 7 – uprzedniego upoważnienia wydanego przez Ministra Finansów lub upoważnioną przez niego osobę.
2. Minister Finansów udziela upoważnienia do zaciągnięcia zobowiązania na wniosek dysponenta części budżetowej. Minister Finansów może wyrazić zgodę na bezpośrednie składanie wniosków przez inne jednostki.
3. Wydanie upoważnienia następuje po stwierdzeniu, że:
 - 1) dla danego wydatku istnieje podstawa prawna,
 - 2) spełnione są warunki przewidziane w niniejszej ustawie dla wydatków tego typu,
 - 2) wydatek jest zgodny z planem wydatków ustalonym w budżecie państwa,
 - 3) stopień zaawansowania wykonania planu dochodów i wydatków budżetu państwa umożliwia terminowe zrealizowanie wydatku wynikającego z zaciąganego zobowiązania.
4. Upoważnienie może dotyczyć pojedynczego wydatku lub grupy wydatków.
5. Minister Finansów może, wydając upoważnienie dotyczące grupy wydatków, określić najwcześniejsze terminy zapłaty wynikającej z zaciągnięcia zobowiązań.
6. Nie wymagają upoważnienia wydatki na:

- 1) wynagrodzenia (uposażenia) pracowników (funkcjonariuszy) oraz pochodne od tych wynagrodzeń – z wyłączeniem nagród i innych płatności jednorazowych,
 - 2) prawomocnie orzeczone kary i odszkodowania,
 - 3) obsługę długu publicznego,
 - 4) wydatki budżetów specjalnych, dokonywane do wysokości planu wydatków budżetu specjalnego.
7. Minister Finansów może – w drodze rozporządzenia – rozszerzyć wykaz wydatków nie wymagających upoważnienia.

Art. 141.

1. Wydatki budżetu państwa objęte budżetem ogólnym są dokonywane przez obciążenie centralnego rachunku budżetu państwa, z tym że Minister Finansów może przekazać prawo do dokonywania wydatków wszystkim lub niektórym dysponentom głównym.
2. Przekazując dysponentowi głównemu prawo do dokonywania wydatków Minister Finansów:
 - 1) otwiera odrębny rachunek wydatków dla dysponenta głównego i udziela dysponentowi głównemu pełnomocnictw do dysponowania tym rachunkiem,
 - 2) jest zobowiązany do zasilania tego rachunku w sposób, umożliwiający terminowe finansowanie prawidłowo zaciągniętych zobowiązań,
 - 3) może określić rodzaje wydatków, które będą dokonywane z rachunku dysponenta części budżetowej.
3. Minister Finansów może, na wniosek dysponenta głównego, przekazać prawo do dokonywania wydatków wszystkim lub niektórym dysponentom środków budżetowych podległym dysponentowi głównemu. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio.
4. Wydatki są dokonywane na wniosek jednostki, w której planie finansowym ujęty był realizowany wydatek. Do wniosku załącza się dokumentację postępowania związanego z udzieleniem upoważnienia do zaciągnięcia zobowiązania.
5. Wydatki budżetów specjalnych są dokonywane z rachunków tych budżetów.
6. Wydatki budżetu państwa są dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 7 w formie bezgotówkowej.
7. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których dopuszcza się wypłaty gotówkowe z rachunków budżetu państwa na zakup towarów i usług.

Art. 142.

Minister Finansów:

- 1) dokonuje spłat zobowiązań Skarbu Państwa,
- 2) w granicach upoważnień zawartych w ustawie budżetowej udziela pożyczek ze środków zgromadzonych na rachunkach budżetu państwa,
- 3) dokonuje w Narodowym Banku Polskim lokat terminowych środków zgromadzonych na rachunkach budżetu państwa.

Art. 143.

Bankowa obsługa budżetu państwa obejmuje:

- 1) prowadzenie rachunków bankowych budżetu ogólnego i budżetów specjalnych,
- 2) sporządzanie – w uzgodnionym z Ministrem Finansów zakresie – operatywnych sprawozdań o stanie rachunków budżetu państwa,
- 3) wykonywanie zleconych przez Ministra Finansów czynności związanych z pierwotnym obrotem bonami skarbowymi.

Art. 144.

1. Obsługę rachunków budżetu ogólnego prowadzi, z zastrzeżeniem art. 146, Bank Gospodarstwa Krajowego.

2. Obsługę rachunków budżetów specjalnych prowadzą banki wybrane przez dysponentów budżetów specjalnych w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Art. 145.

Zasady obsługi bankowej rachunków budżetu ogólnego określa umowa zawarte między Ministrem Finansów i Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Umowa ta określa w szczególności:

- 1) rodzaje prowadzonych rachunków i subkont,
- 2) sposób ustalania wysokości kwot, którymi może dysponować Minister Finansów,
- 3) tryb dostępu Ministra Finansów oraz Generalnego Inspektora Finansów Publicznych do informacji o stanie środków na rachunkach prowadzonych przez Narodowy Bank Polski w ramach bankowej obsługi budżetu państwa,
- 4) zakres i częstotliwość sporządzania przez Bank Gospodarstwa Krajowego operatywnych sprawozdań o stanie środków na rachunkach prowadzonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach bankowej obsługi budżetu państwa.

Art. 146.

Przejęcie obsługi bankowej rachunków budżetu państwa przez Bank Gospodarstwa Krajowego następuje w terminie uzgodnionym przez Ministra Finansów, Prezesa Narodowego Banku Polskiego i Bank Gospodarstwa Krajowego, lecz nie później niż dnia 31 marca 2004 r.

Art. 147.

1. W toku wykonywania budżetu państwa dopuszczalne są następujące zmiany w planie wydatków budżetu państwa:
 - 1) Minister Finansów może dokonywać przeniesień wydatków między częściami w ramach jednego działu klasyfikacji budżetowej, a jeśli jest to niezbędne w celu wykonania ustaw – przenosić wydatki między działami klasyfikacji budżetowej,
 - 2) dysponenci części budżetu państwa mogą:
 - a) w ramach swojej części budżetu państwa przenosić wydatki między rozdziałami, grupami paragrafów i paragrafami w ramach jednego działu klasyfikacji budżetowej,
 - b) upoważnić do dokonywania takich zmian kierowników podległych jednostek budżetowych,
 - 3) Minister Finansów może przenosić wydatki z rezerw budżetowych do odpowiednich pozycji planu wydatków budżetu państwa,
 - 4) w przypadku konieczności poniesienia wydatków na pokrycie kwot zasądzonych od Skarbu Państwa, Minister Finansów może przenieść wydatki z dowolnych pozycji planu wydatków budżetu państwa, w pierwszej kolejności wykorzystując rezerwy budżetowe,
 - 5) Minister Finansów może przenieść do rezerwy ogólnej wydatki, których wykorzystanie zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem jest niecelowe ze względu na zmiany zakresu wykonywanych zadań, odstąpienie od wykonania zadania, zmiany warunków finansowych istotnie wpływające na koszty realizacji wykonywanych zadań lub z innych przyczyn.
2. Kierownicy jednostek organizacyjnych dokonujący przeniesień wydatków na podstawie upoważnień, o których mowa w ust. 1 pkt 2, wprowadzają odpowiednie zmiany w planach finansowych i informują o dokonanych przeniesieniach dysponenta głównego, który wprowadza odpowiednie zmiany w układzie wykonawczym.
3. Wykorzystanie rezerwy ogólnej następuje na wniosek dysponenta właściwej części budżetu państwa.

Art. 148.

1. Nie są dozwolone przeniesienia wydatków, które:

- 1) powodują zwiększenie jakiegokolwiek pozycji planu wydatków budżetu państwa o więcej niż 5%,
 - 2) powodują zwiększenie ogólnej kwoty środków na wynagrodzenia,
 - 3) powodują zwiększenie łącznej kwoty wydatków własnych jednostek sektora finansów publicznych,
 - 4) zwiększają pozycje planu wydatków zmniejszone uprzednio decyzją dysponenta części budżetu państwa lub na podstawie jego upoważnienia.
2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do przeniesień wydatków polegających na rozdysonowaniu rezerw budżetowych.

Art. 149.

W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów.

Art. 150.

1. Minister Finansów prowadzi ewidencję zmian dokonywanych w budżecie państwa i w układzie wykonawczym budżetu państwa.
2. Dysponenti części budżetowych i budżetów specjalnych:
 - 1) dokonują w układzie wykonawczym właściwych części budżetowych zmian wynikających ze zmian dokonanych w budżecie państwa przez Ministra Finansów oraz ze zmian dokonanych przez nich w ramach posiadanych upoważnień, a także zmian dokonanych w planach finansowych przez kierowników jednostek organizacyjnych zaliczanych do danej części budżetowej lub budżetu specjalnego;
 - 2) nadzorują dokonanie w planach finansowych podległych jednostek zmian dostosowujących te plany do zmian w układzie wykonawczym.
 - 3) zawiadamiają Ministra Finansów o dokonanych zmianach.

Art. 151.

1. Za wykonanie budżetu specjalnego odpowiada dysponent budżetu specjalnego wyznaczony przez Radę Ministrów.
2. W przypadku, gdy budżet specjalny obejmuje tylko jedną jednostkę organizacyjną, dysponentem budżetu specjalnego jest kierownik jednostki.

Art. 152.

1. Zaciąganie zobowiązań i dokonywanie wydatków z rachunku budżetu specjalnego nie wymaga uprzedniego uzyskania upoważnienia Ministra Finansów, pod warunkiem że:
 - 1) z zastrzeżeniem ust. 2, zobowiązanie ma pokrycie w planie wydatków ustalonym dla budżetu specjalnego w budżecie państwa,
 - 2) zobowiązanie ma pokrycie w środkach budżetu specjalnego.
2. Dysponent budżetu specjalnego, który nie otrzymuje dotacji z budżetu ogólnego ma prawo zwiększenia planu wydatków o kwotę dochodów zrealizowanych ponad plan ustalony w budżecie państwa.
3. Zmiany planu wydatków budżetu specjalnego dokonuje się, przed zaciągnięciem dodatkowych zobowiązań, w trybie ustalonym dla zmian w układzie wykonawczym.

Rozdział 5. Zamknięcie rachunków państwowych

Art. 153.

1. Po zakończeniu roku budżetowego Minister Finansów sporządza i przedstawia Radzie Ministrów:
 - 1) sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej, obejmujące:

- a) sprawozdanie z wykonania budżetu państwa, sporządzone w szczególności odpowiadającej uchwalonemu budżetowi państwa,
 - b) sprawozdanie z wykonania przepisów regulacyjnych,
 - 2) informację o stanie zadłużenia państwa,
 - 3) zbiorcze sprawozdanie finansowe państwowych pozabudżetowych instytucji publicznych,
 - 4) zestawienie dochodów i wydatków sektora finansów publicznych,
 - 5) informacje, do których przedłożenia Sejmowi Rada Ministrów jest zobowiązana na mocy ustawy o poręczeniach i gwarancjach,
2. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1, winny zawierać dane zgodne z ewidencją księgową jednostek sektora finansów publicznych.
 3. Minister Finansów dołącza do sprawozdań, o których mowa w ust. 1, sprawozdanie opisowe, zawierające w szczególności:
 - 1) omówienie wykonania makroekonomicznych założeń budżetu, wraz z wyjaśnieniem rozbieżności między wielkościami zakładanymi i wykonanymi, a także wpływu tych rozbieżności na dochody i wydatki budżetu państwa,
 - 2) omówienie zmian dokonanych w budżecie państwa w toku jego wykonywania,
 - 3) omówienie różnic między budżetem uchwalonym i wykonanym,
 - 4) omówienie wykonania ilościowych wskaźników charakteryzujących rozmiary zadań finansowanych z budżetu państwa,
 - 5) omówienie skutków stosowania w roku budżetowym ulg, umorzeń, odroczeń i zwolnień podatkowych,
 - 6) omówienie stanu realizacji programów wieloletnich,
 - 7) informację o zobowiązaniach objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa.

Art. 154.

1. Rada Ministrów, nie później niż do dnia 31 maja roku następującego po roku budżetowym, uchwała zamknięcie rachunków państwowych zatwierdzając sprawozdanie finansowe Skarbu Państwa, na które składają się:
 - 1) przedłożone przez Ministra Finansów sprawozdania, o których mowa w art. 172 ust. 1, wraz ze sprawozdaniem opisowym,
 - 2) przedłożoną przez Ministra Skarbu Państwa informację o stanie majątku Skarbu Państwa i innych państwowych osób prawnych będących jednostkami sektora finansów publicznych.
2. Uchwalone sprawozdanie finansowe Skarbu Państwa, Rada Ministrów przekazuje:
 - 1) Sejmowi,
 - 2) Senatowi,
 - 3) Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 4) Generalnemu Inspektorowi Finansów Publicznych,
 - 5) Najwyższej Izbie Kontroli.

Art. 155.

Na podstawie przedłożonego przez Radę Ministrów sprawozdania finansowego Skarbu Państwa oraz wyników przeprowadzonych kontroli, Najwyższa Izba Kontroli sporządza i przedkłada Sejmowi analizę wykonania budżetu państwa.

Art. 156.

1. Generalny Inspektor Finansów Publicznych przeprowadza badanie sprawozdania finansowego Skarbu Państwa i sporządza opinię o tym sprawozdaniu.
2. Opinia Generalnego Inspektora Finansów Publicznych o sprawozdaniu finansowym Skarbu Państwa zawiera w szczególności ocenę:
 - 1) rzetelności sprawozdań sporządzonych przez Radę Ministrów,
 - 2) funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

3. Sporządzoną opinię Generalny Inspektor Finansów Publicznych przekazuje:
 - 1) Sejmowi,
 - 2) Senatowi,
 - 3) Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 4) Radzie Ministrów.
4. Opinia Generalnego Inspektora Finansów Publicznych o sprawozdaniu finansowym Skarbu Państwa podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 157.

1. Sejm rozpatruje sprawozdanie finansowe Skarbu Państwa wraz ze sporządzoną przez Najwyższą Izbę Kontroli analizą wykonania budżetu państwa oraz opinią Generalnego Inspektora Finansów Publicznych i zatwierdza sprawozdanie finansowe Skarbu Państwa w formie uchwały.
2. Projekt uchwały przedkłada Sejmowi, po zapoznaniu się z opiniami Najwyższej Izby Kontroli i Generalnego Inspektora Finansów Publicznych, sejmowa komisja właściwa do spraw finansów publicznych.
3. W uchwale zatwierdza się:
 - 1) kwoty dochodów i wydatków budżetu państwa, z wyszczególnieniem dochodów i wydatków budżetu ogólnego i poszczególnych budżetów specjalnych,
 - 2) kwoty przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu państwa,
 - 3) kwoty upoważnień do wydatków przechodzących na kolejny rok budżetowy,
 - 4) stan należności i zobowiązań Skarbu Państwa,
 - 5) wykazane w ewidencji stany środków na rachunkach bankowych budżetu państwa.
4. Jeśli kwoty zawarte w uchwale, o której mowa w ust. 1, różnią się od kwot wynikających z ewidencji księgowej budżetu państwa, zawartych w sprawozdaniu Rady Ministrów z wykonania budżetu państwa, główny księgowy budżetu państwa dokona odpowiednich korekt w ewidencji księgowej budżetu państwa.

Art. 158.

Po rozpatrzeniu sprawozdania finansowego Skarbu Państwa, Sejm, na wniosek sejmowej komisji właściwej do spraw finansów publicznych i po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli, podejmuje uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów absolutorium.

Dział IV. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozdział 1. Uchwała budżetowa

Art. 159.

1. Uchwała budżetowa jest podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym.
2. Uchwała budżetowa składa się z budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz przepisów regulacyjnych.

Art. 160.

1. Uchwała budżetowa określa plan dochodów i wydatków jednostki samorządu terytorialnego, a ponadto:
 - 1) upoważnia zarząd do zaciągania długu publicznego i do spłat zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) określa wieloletnie programy finansowane ze środków jednostki samorządu terytorialnego i środki na ich finansowanie,

- 3) może określać kwoty maksymalnego zaangażowania jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udzielanych poręczeń i gwarancji,
 - 4) może określać szczególne zasady wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym,
 - 5) może upoważnić zarząd do udzielania pożyczek ze środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 6) może zawierać inne postanowienia, których zamieszczenie w uchwale budżetowej wynika z postanowień rady jednostki samorządu terytorialnego.
2. W uchwale budżetowej nie mogą być zamieszczane przepisy nie związane z wykonywaniem budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 161.

1. Na budżet jednostki samorządu terytorialnego składają się następujące plany::
 - 1) zbiorczy plan dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) plan dochodów i wydatków budżetu ogólnego,
 - 3) odrębny dla każdego budżetu specjalnego plan dochodów i wydatków,
 - 4) plan przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 5) plan wydatków na realizację programów wieloletnich.
2. Plan wydatków na realizację programów wieloletnich sporządza się z wyodrębnieniem wydatków na poszczególne programy wieloletnie.
3. Wydatki na realizację programów wieloletnich ujmuje się również w zestawieniach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 3.

Art. 162.

1. Zestawienie wszystkich kwot planowanych dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z wyodrębnieniem dotacji dla jednostek sektora finansów publicznych, stanowi załącznik do uchwały budżetowej.
2. Dotacje przedmiotowe mogą być udzielane wyłącznie na dofinansowanie wykonywania zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego i są kalkulowane według stawek jednostkowych odnoszących się do kosztu wytworzenia wyrobu lub świadczenia usługi.

Art. 163.

1. Przepisy regulacyjne uchwały budżetowej mogą dotyczyć:
 - 1) spraw wskazanych przez radę w uchwale określającej tryb prac nad budżetem jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) zasad gospodarki finansowej, które na mocy niniejszej ustawy pozostawiono do określenia przez radę jednostki samorządu terytorialnego.
2. W części regulacyjnej zamieszcza się również:
 - 1) łączną kwotę planowanych dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) łączną kwotę planowanych wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) wynik budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 4) saldo rozliczeń budżetu ogólnego z budżetami specjalnymi.

Rozdział 2. Układ i szczegółowość budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 164.

1. W planie dochodów budżetu ogólnego muszą być wyszczególnione planowane kwoty dochodów z:
 - 1) poszczególnych podatków i opłat stanowiących dochody budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) subwencji ogólnych z budżetu państwa,
 - 3) dotacji z budżetu państwa, z wyodrębnieniem dotacji na inwestycje,
 - 4) wpłat dokonywanych z budżetów specjalnych.

2. Rada jednostki samorządu terytorialnego może ustalić większą szczegółowość planu dochodów budżetu ogólnego.

Art. 165.

1. W planie dochodów budżetów specjalnych wyodrębnia się planowane kwoty dochodów z:
 - 1) dochodów, o których mowa w art. 26 pkt 1 i 2,
 - 2) własnej działalności gospodarczej,
 - 3) dotacji z budżetu ogólnego, z wyodrębnieniem dotacji na inwestycje.
2. Rada jednostki samorządu terytorialnego może ustalić większą szczegółowość planu dochodów budżetów specjalnych.

Art. 166.

1. Plany wydatków budżetu ogólnego i budżetów specjalnych sporządza się, z zastrzeżeniem ust. 2, w układzie działów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej, z wyodrębnieniem w ramach każdego rozdziału wydatków na:
 - 1) wynagrodzenia,
 - 2) pochodne od wynagrodzeń,
 - 3) inne własne wydatki bieżące jednostek objętych danym budżetem,
 - 4) dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych, z wyodrębnieniem dotacji na zadania inwestycyjne,
 - 5) dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych,
 - 6) świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - 7) inwestycje w jednostkach objętych danym budżetem
 - 8) obsługę długu publicznego
 - 9) wypłaty z tytułu poręczeń udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego.
2. Jeżeli wydatki zaliczane do kilku rozdziałów stanowią mniej niż 10% kwoty wydatków zaliczonych, w budżecie ogólnym lub w budżecie specjalnym, do jednego działu, mogą być ujęte w budżecie jednostki samorządu terytorialnego w postaci łącznych kwot dla tych rozdziałów.
3. W planie wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego muszą być wyszczególnione wydatki na:
 - 1) dotacje dla każdego dotowanego budżetu specjalnego,
 - 2) dotacje podmiotowe dla każdego dotowanego podmiotu, z wyodrębnieniem dotacji na inwestycje,
 - 3) dotacje przedmiotowe do poszczególnych rodzajów wyrobów i usług.
4. Rada jednostki samorządu terytorialnego może ustalić większą szczegółowość planu wydatków.

Art. 167.

Nie ujmuje się w planach wydatków budżetu ogólnego i budżetów specjalnych wydatków pozostających do wykorzystania z lat ubiegłych.

Art. 168.

W planie przychodów i rozchodów związanych z rozliczeniem wyniku budżetu jednostki samorządu terytorialnego ujmuje się:

- 1) w planie przychodów:
 - a) przychody ze sprzedaży papierów wartościowych emitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
 - b) przychody z zaciąganych kredytów i pożyczek,
 - c) przychody ze spłat pożyczek udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
 - d) przychody ze sprzedaży mienia jednostki sektora finansów publicznych,
 - e) zmniejszenie stanu środków pieniężnych na rachunkach budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

- 2) w planie rozchodów:
 - a) rozchody na wykup papierów wartościowych emitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
 - b) rozchody na spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek,
 - c) rozchody na pożyczki udzielane przez jednostkę samorządu terytorialnego i inne jednostki sektora finansów publicznych objęte budżetem jednostki samorządu terytorialnego,
 - d) zwiększenie stanu środków pieniężnych na rachunkach budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 169.

1. Plan wydatków na realizację programów wieloletnich sporządza się odrębnie dla każdego programu wieloletniego.
2. Rada jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowość planu wydatków na realizację programów wieloletnich.

Rozdział 3. Planowanie i uchwalanie uchwały budżetowej

Art. 170.

1. Inicjatywa w sprawie:
 - 1) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu uchwały budżetowej,
 - 2) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu uchwały o prowizorium budżetowym,
 - 3) sporządzenia i przedłożenia do uchwalenia projektu uchwały o zmianie uchwały budżetowej,należy wyłącznie do zarządu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego w pracach rady jednostki samorządu terytorialnego nad projektami, o których mowa w ust. 1, nie mogą być głosowane wnioski prowadzące do uchwalenia budżetu, którego wynik będzie niższy niż wynik budżetu określony w projektach, o których mowa w ust. 1.

Art. 171.

1. Tryb prac nad projektem uchwały budżetowej określa rada jednostki samorządu terytorialnego.
2. Uchwała rady w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej określa w szczególności:
 - 1) terminy obowiązujące w toku prac nad projektem budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) obowiązki jednostek organizacyjnych jednostki samorządu terytorialnego w toku prac nad projektem budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) wymaganą szczegółowość projektu,
 - 4) wykaz spraw, które winny być uregulowane w uchwale budżetowej,
 - 5) materiały informacyjne, które zarząd przedłoży radzie wraz z projektem projektu uchwały budżetowej.
3. Rada jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do podjęcia decyzji we wszystkich lub niektórych sprawach określonych w ust. 2 pkt 1 – 2 oraz 5.

Art. 172.

1. Zarząd sporządza i przedkłada radzie projekt uchwały budżetowej nie później niż dnia 31 października roku poprzedzającego rok budżetowy.
2. Wraz z projektem uchwały budżetowej zarząd przedkłada radzie:
 - 1) objaśnienia do projektu uchwały budżetowej,
 - 2) informację o stanie mienia komunalnego,
 - 3) informację o należnościach i zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego,

- 4) inne materiały, określone w uchwale, o której mowa w art. 171 ust. 2 pkt 5.

Art. 173.

1. Poddanie pod głosowanie wniosku powodującego:
 - 1) zwiększenie wydatków i jednocześnie pogorszenie wyniku budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) zwiększenie planowanych dochodów bez ustanowienia nowego tytułu do poboru dochodów,wymaga zgody zarządu.
2. Statut jednostki samorządu terytorialnego może określić dalej idące ograniczenia dotyczące głosowania wniosków prowadzących do zmiany projektu budżetu przedłożonego przez zarząd.

Art. 174.

Jeśli Rada Ministrów, w terminie określonym w art. 127 ust. 1, przedłoży Sejmowi projekt ustawy o prowizorium budżetowym, zarząd jednostki samorządu terytorialnego może przedłożyć radzie projekt uchwały o prowizorium budżetowym na taką samą część roku, jakiej dotyczy projekt ustawy o prowizorium budżetowym.

Art. 175.

1. Jeśli uchwała budżetowa na dany rok budżetowy nie wejdzie w życie najpóźniej w pierwszym dniu roku budżetowego, podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest – do dnia wejścia w życie uchwały budżetowej – budżet jednostki samorządu terytorialnego na poprzedni rok.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, za budżet jednostki samorządu terytorialnego na rok poprzedni uważa się budżet ze zmianami dokonanymi – w drodze nowelizacji uchwały budżetowej oraz w wyniku poprawnie dokonanych przeniesień wydatków – do dnia 31 października roku poprzedzającego dany rok budżetowy.

Art. 176.

1. Rada jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu jednostki samorządu terytorialnego z deficytem, który może spowodować, że w roku budżetowym lub w jakimkolwiek roku przypadającym po roku budżetowym, którego dotyczy uchwała budżetowa, łączne obciążenia jednostki samorządu terytorialnego wynikające z przypadających na dany rok:
 - 1) spłat zaciągniętych zobowiązań oraz odsetek od tych zobowiązań,
 - 2) spłat zobowiązań objętych poręczeniami i gwarancjami udzielonymi przez jednostkę samorządu terytorialnego,przekroczą wskaźnik obliczony jako 90% średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji wydatków majątkowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego do dochodów jednostki samorządu terytorialnego.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w trzech kolejnych latach poprzedzających rok, którego dotyczy uchwalany budżet, wydatki budżetowe, o których mowa w art. 166 ust. 1 pkt 7 były większe niż 30% dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział 4. Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 177.

Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego obejmuje:

- 1) sporządzenie układu wykonawczego,
- 2) sporządzenie planów finansowych poszczególnych jednostek objętych budżetem jednostki samorządu terytorialnego,
- 3) gromadzenie dochodów budżetowych,

- 4) zaciąganie zobowiązań i dokonywanie wydatków,
- 5) wykonywanie operacji związanych z długiem jednostki samorządu terytorialnego,
- 6) dokonywanie zmian w planie wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 7) sporządzanie sprawozdań z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 178.

1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego kieruje wykonaniem jej budżetu.
2. W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego zarządowi przysługuje wyłączne prawo:
 - 1) wyrażania zgody na zaciągnięcie zobowiązań mających na celu dokonanie wydatków określonych w uchwale budżetowej,
 - 2) emitowania – w ramach upoważnień przyznanych przez radę – papierów wartościowych oraz zaciągania w inny sposób długu publicznego na sfinansowanie deficytu budżetowego,
 - 3) dokonywania zmian w budżecie jednostki samorządu terytorialnego,
 - 4) dysponowania rezerwami budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
3. Zarząd może przekazać część swoich uprawnień, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, podległym jednostkom, określając szczegółowo zakres przekazywanych uprawnień.
4. Zarząd nadzoruje gromadzenie dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego i odpowiada za sporządzanie zbiorczych sprawozdań budżetowych.
5. Zarząd nadzoruje dokonywanie wydatków budżetowych, a w szczególności przekazywanie dotacji i kontroluje ich wykorzystanie na cele wskazane w uchwale budżetowej.

Art. 179.

1. Po uchwaleniu budżetu jednostki samorządu terytorialnego:
 - 1) zarząd sporządza układ wykonawczy budżetu jednostki samorządu terytorialnego w układzie i szczegółowości określonej przez radę,
 - 2) zarząd przekazuje kierownikom jednostek objętych budżetem jednostki samorządu terytorialnego informacje niezbędne do sporządzenia planów finansowych jednostek budżetowych oraz budżetów specjalnych,
 - 3) kierownicy jednostek budżetowych i dysponenci budżetów specjalnych sporządzają, na podstawie informacji przekazanych przez zarząd, plany finansowe jednostek budżetowych i budżetów specjalnych oraz przekazują te plany zarządowi do zatwierdzenia.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mają charakter dyrektywny tylko w tym przypadku, gdy jest to niezbędne dla zachowania zgodności planów finansowych z budżetem jednostki samorządu terytorialnego oraz z układem wykonawczym.
3. Szczegółowość planów finansowych jednostek budżetowych i budżetów specjalnych określa zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 180.

1. Wszystkie dochody budżetu jednostki samorządu terytorialnego przypisane budżetowi ogólnemu gromadzone są na podstawowym rachunku budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Zarząd może postanowić, że dochody realizowane przez poszczególne jednostki są wpłacane na rachunki tych jednostek, a stamtąd przekazywane na rachunek podstawowy.

Art. 181.

1. Dysponenci środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać zobowiązania – w granicach ustalonego dla nich planu wydatków – po uprzednim wyrażeniu przez zarząd zgody na zaciągnięcie zobowiązania.

2. Na wniosek zarządu rada jednostki samorządu terytorialnego może określić wykaz wydatków, do których nie ma zastosowania przepis ust. 1.
3. Rada określa szczegółowy tryb postępowania związanego z udzielaniem przez zarząd zgody na zaciągnięcie zobowiązania.
4. Zarząd odpowiada za terminowe dokonanie wydatku budżetowego będącego skutkiem zobowiązania zaciągniętego za jego zgodą.

Art. 182.

1. Wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego są dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 2, przez obciążenie podstawowego rachunku budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Zarząd może ustalić wykaz jednostek budżetowych dysponujących odrębnymi rachunkami bankowymi, zasilanymi z podstawowego rachunku budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub z rachunku dysponenta środków budżetowych wyższego stopnia.

Art. 183.

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego, na podstawie upoważnień zawartych w uchwale budżetowej:

- 1) dokonuje spłat zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego, powstałych w wyniku zaciągnięcia kredytów lub pożyczek oraz w wyniku sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
- 2) zaciąga kredyty i pożyczki,
- 3) udziela pożyczek ze środków zgromadzonych na rachunkach budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 4) dokonuje, w dowolnym banku, lokat terminowych środków zgromadzonych na podstawowym rachunku budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 184.

1. Bankową obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykonuje bank wybrany w trybie określonym w ustawie o zamówieniach publicznych.
2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem jednostki samorządu terytorialnego i bankiem.
3. W banku prowadzącym obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego muszą być ulokowane:
 - 1) podstawowy rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) rachunki wszystkich budżetów specjalnych utworzonych w ramach budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) rachunki jednostek budżetowych, jeżeli rachunki takie zostały otwarte na mocy przepisu art. 182 ust. 2.

Art. 185.

1. W toku wykonywania budżetu zarząd może:
 - 1) wprowadzać zmiany w planie dochodów i wydatków wynikające z wprowadzanych w trakcie roku budżetowego zmian kwot dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa,
 - 2) przenosić wydatki z rezerw budżetowych do odpowiednich pozycji planu wydatków.
2. Rada jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do:
 - 1) dokonywania innych zmian w planie wydatków, z wyłączeniem:
 - a) przeniesień wydatków między działami,
 - b) zmian powodujących zmianę uchwalonego wyniku budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

- 2) przekazania niektórych upoważnień do dokonywania przeniesień wydatków jednostkom organizacyjnym jednostki samorządu terytorialnego.
3. Kierownicy jednostek organizacyjnych dokonujący przeniesień wydatków na podstawie upoważnień, o których mowa w ust. 2 pkt 2, wprowadzają odpowiednie zmiany w planach finansowych i informują o dokonanych przeniesieniach zarząd, który wprowadza zmiany w układzie wykonawczym.
4. O dokonanych zmianach w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, zarząd niezwłocznie informuje radę.

Art. 186.

1. Zarząd nie może dokonywać w planie wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego zmian, które:
 - 1) powodują zwiększenie wydatków w jakiegokolwiek pozycji planu wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego o więcej niż 5%,
 - 2) powodują zwiększenie ogólnej kwoty środków na wynagrodzenia,
 - 3) powodują zwiększenie ogólnej kwoty wydatków na bieżące wydatki i inwestycje jednostek sektora finansów publicznych objętych budżetem danej jednostki samorządu terytorialnego.
2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do przeniesień wydatków wynikających z rozdysponowania rezerw budżetowych.

Art. 187.

Zarząd prowadzi ewidencję zmian dokonywanych w budżecie jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 188.

1. Zarząd sprawuje nadzór nad wykonywaniem budżetów specjalnych.
2. Za prawidłowe wykonywanie budżetu specjalnego odpowiada dysponent budżetu specjalnego wyznaczony przez radę jednostki samorządu terytorialnego.
3. W przypadku, gdy budżet specjalny obejmuje tylko jedną jednostkę organizacyjną, dysponentem budżetu specjalnego jest kierownik jednostki.

Art. 189.

1. Zaciąganie zobowiązań i dokonywanie wydatków z rachunku budżetu specjalnego nie wymaga uprzedniego uzyskania upoważnienia zarządu, jeżeli:
 - 1) z zastrzeżeniem ust. 2, zobowiązanie ma pokrycie w planie wydatków ustalonym dla budżetu specjalnego w budżecie jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) zobowiązanie ma pokrycie w środkach budżetu specjalnego.
2. Dysponent budżetu specjalnego, który nie otrzymuje dotacji z budżetu ogólnego może zwiększyć plan wydatków o kwotę dochodów zrealizowanych ponad plan ustalony w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, jednak nie więcej niż o 10% planu wydatków ustalonego dla tego budżetu specjalnego w budżecie jednostki samorządu terytorialnego.
3. Zmiany planu wydatków budżetu specjalnego dokonuje się, przed zaciągnięciem dodatkowych zobowiązań, w trybie ustalonym dla zmian w układzie wykonawczym.
4. Rada jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe zasady wykonywania budżetów specjalnych, w tym zasady rozliczeń z budżetem ogólnym.

Art. 190.

1. Jeżeli podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest, na mocy przepisów art. 175, budżet jednostki samorządu terytorialnego na ubiegły rok, to przy wykonywaniu budżetu obowiązują następujące ograniczenia:

- 1) miesięczne wydatki nie mogą przekroczyć 1/12 wydatków ubiegłorocznego budżetu,
 - 2) poniesione wydatki nie mogą przekraczać wielkości ujętych w projekcie budżetu jednostki samorządu terytorialnego przedłożonym radzie jednostki samorządu terytorialnego,
 - 3) nie wolno dokonywać wydatków, które nie były ujęte w ubiegłorocznym budżecie,
 - 4) nie wolno dokonywać podwyżek wynagrodzeń,
 - 5) nie wolno udzielać dotacji podmiotowym podmiotom spoza sektora finansów publicznych.
2. Rada gminy i rada powiatu może upoważnić zarząd do wykonywania budżetu z pominięciem wszystkich lub niektórych spośród warunków wymienionych w ust. 1 pkt 1 – 3.

Rozdział 5. Zamknięcie rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 191.

1. W terminie 3 miesięcy po zakończeniu roku budżetowego zarząd jednostki samorządu terytorialnego sporządza i przedkłada radzie do zatwierdzenia sprawozdanie finansowe, na które składają się:
 - 1) sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) bilans jednostki samorządu terytorialnego,wraz z omówieniem.
2. Sprawozdanie finansowe, o którym mowa w ust. 1, podlega badaniu:
 - 1) w gminach liczących mniej niż 300.000 mieszkańców i w powiatach – przez biegłego rewidenta wskazanego przez radę jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) w jednostkach samorządu województw i w gminach liczących nie mniej niż 300.000 mieszkańców – przez Generalnego Inspektora Finansów Publicznych.
3. Wynikiem badania sprawozdania finansowego jest ocena, którą przeprowadzający badanie przedstawia zarządowi jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 192.

1. Sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego sporządza się na podstawie danych z ewidencji księgowej budżetu.
2. W sprawozdaniu z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego muszą być zawarte co najmniej następujące informacje:
 - 1) dochody i wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego w szczególności identycznej jak w uchwale budżetowej,
 - 2) zmiany w planie wydatków dokonane w trakcie roku budżetowego,
 - 3) przychody i rozchody związane z rozliczeniem wyniku budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 4) stopień zaawansowania realizacji programów wieloletnich.
3. Do sprawozdania z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego dołącza się część opisową, objaśniającą informacje i zestawienia liczbowe.
4. Rada jednostki samorządu terytorialnego określa wymagania co do treści i układu części opisowej i omówienia bilansu.

Art. 193.

1. Zarząd zatwierdza sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego w terminie 3 miesięcy od zakończenia roku budżetowego.
2. Zatwierdzone sprawozdanie finansowe, wraz z oceną, o której mowa w art. 191 ust. 3, zarząd przekazuje:
 - 1) organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) regionalnej izbie obrachunkowej,nie później niż w terminie 4 miesięcy od zakończenia roku budżetowego.

Art. 194.

Regionalna izba obrachunkowa przekazuje opinię o sprawozdaniu finansowym radzie i zarządowi jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 31 maja roku następującego po roku budżetowym.

Art. 195.

1. Komisja rewizyjna rady jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje sprawozdanie finansowe, wraz z oceną, o której mowa w art. 191 ust. 3, oraz z opinią regionalnej izby obrachunkowej.
2. Komisja rewizyjna przedstawia radzie jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 15 czerwca roku następującego po roku budżetowym:
 - 1) projekt uchwały o zamknięciu rachunków jednostki samorządu terytorialnego,
 - 2) wniosek w sprawie absolutorium dla zarządu.

Art. 196.

1. Projekt uchwały w sprawie zamknięcia rachunków jednostki samorządu terytorialnego zawiera stwierdzenie o zamknięciu rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego zgodnie z danymi zawartymi w dokumentach przedłożonych przez zarząd lub o zamknięciu rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego z poprawkami, wynikającymi z oceny, o której mowa w art. 191 ust. 3 lub z opinii regionalnej izby obrachunkowej.
2. Jeśli zamknięcia rachunków różnią się od wielkości ujętych w sprawozdaniu finansowym przedstawionym przez zarząd, skorygowane kwoty ujmuje się w projekcie uchwały.

Art. 197.

1. Nie później niż dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, rada jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie zamknięcia rachunków jednostki samorządu terytorialnego po zapoznaniu się z:
 - 1) sprawozdaniem finansowym,
 - 2) oceną, o której mowa w art. 191 ust. 3,
 - 3) opinią regionalnej izby obrachunkowej,
 - 4) stanowiskiem komisji rewizyjnej.
2. Na żądanie rady zarząd przedkłada radzie dodatkowe wyjaśnienia, odnoszące się do dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 3.

Art. 198.

Jeśli zamknięcia rachunków jednostki samorządu terytorialnego różnią się od wielkości ujętych w dokumentach przedstawionych przez zarząd, główny księgowy budżetu (skarbnik) jednostki samorządu terytorialnego dokona, po upływie terminu, w którym uchwała rady gminy może zostać uchylona przez organ nadzoru, odpowiednich korekt w ewidencji księgowej budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 199.

1. Rada jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje przedłożony jej przez komisję rewizyjną wniosek w sprawie absolutorium dla zarządu po podjęciu uchwały w sprawie zamknięcia rachunków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
2. Udzielając zarządowi absolutorium, rada zatwierdza działania zarządu jako organu wykonującego budżet jednostki samorządu terytorialnego.
3. Uchwała rady jednostki samorządu terytorialnego o nieudzieleniu zarządowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że

po zakończeniu roku budżetowego, którego dotyczy uchwała, zarząd został odwołany z innej przyczyny.

Dział V. Kontrola sektora finansów publicznych i dyscyplina budżetowa

Rozdział 1. Kontrola w sektorze finansów publicznych

Art. 200.

1. Gospodarka środkami publicznymi w podmiotach i jednostkach sektora finansów publicznych podlega zewnętrznej i wewnętrznej kontroli finansowej:
2. Zewnętrzną kontrolę gospodarki środkami publicznymi wykonują, na zasadach określonych w odrębnych przepisach:
 - 1) Najwyższa Izba Kontroli,
 - 2) Generalny Inspektor Finansów Publicznych,
 - 3) Prezes Urzędu Zamówień Publicznych,
 - 4) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - 5) izby i urzędy skarbowe oraz urzędy kontroli skarbowej,
 - 6) regionalne izby obrachunkowe.
3. Dysponenci środków budżetowych nadzorują gospodarkę finansową i sprawowanie kontroli wewnętrznej w podległych im jednostkach i mogą w tym celu powoływać instytucje i jednostki kontrolne.
4. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, organizację i tryb sprawowania kontroli przez instytucje i jednostki kontrolne, o których mowa w ust. 3.

Art. 201.

1. Kierownicy jednostek sektora finansów publicznych zobowiązani są do prowadzenia wewnętrznej kontroli finansowej.
2. Wewnętrzna kontrola finansowa w jednostkach sektora finansów publicznych obejmuje kontrolę procedur związanych z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem.
3. Wewnętrzna kontrola finansowa obejmuje:
 - 1) przestrzeganie procedur kontroli oraz wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków,
 - 2) badanie dowodów księgowych oraz zapisów w księgach rachunkowych,
 - 3) ocenę systemu gromadzenia środków publicznych i dysponowania nimi oraz gospodarowania mieniem,
 - 4) ocenę efektywności zarządzania finansowego.
4. Procedury, o których mowa w ust. 2 pkt 1, ustala w formie pisemnej kierownik jednostki, biorąc pod uwagę standardy, o których mowa w art. 203 ust. 2 pkt 1.

Art. 202.

W urzędach, w rozumieniu przepisów o służbie cywilnej, zadania związane z wewnętrzną kontrolą finansową, przypisane kierownikowi jednostki wykonuje dyrektor generalny.

Art. 203.

1. Organem administracji rządowej właściwym w sprawie koordynacji wewnętrznej kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych jest Minister Finansów.
2. Koordynacja wewnętrznej kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych obejmuje:
 - 1) określanie i upowszechnianie standardów kontroli finansowej, zgodnych z powszechnie uznawanymi standardami międzynarodowymi,

- 2) współpracę z instytucjami, o których mowa w art. 200 ust. 2 oraz z zagranicznymi instytucjami, zajmującymi się kontrolą finansową,
- 3) uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie określonym w niniejszym rozdziale oraz podejmowanie działań w celu poprawy funkcjonowania kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych.
3. Minister Finansów dokonuje w państwowych jednostkach sektora finansów publicznych oceny:
 - 1) stosowania przepisów ustawy w zakresie kontroli finansowej,
 - 2) funkcjonowania standardów, o których mowa w ust. 2 pkt 1,
4. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów, co najmniej raz w roku, zbiorcze sprawozdanie z funkcjonowania wewnętrznej kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych, wraz z oceną przestrzegania powszechnie uznawanych standardów w tym zakresie oraz propozycjami działań zmierzających do ich usprawnienia.

Rozdział 2. Dyscyplina budżetowa

Art. 204.

1. Dyscypliną budżetową jest nałożony na osoby dysponujące środkami publicznymi obowiązek przestrzegania zasad gospodarki finansowej określonych w ustawach i w aktach wykonawczych wydanych na ich podstawie.
2. Przepisy o dyscyplinie budżetowej stosuje się do:
 - 1) pracowników jednostek sektora finansów publicznych,
 - 2) osób odpowiedzialnych za gospodarowanie środkami publicznymi przekazanymi podmiotom spoza sektora finansów publicznych.

Art. 205.

1. Naruszeniem dyscypliny budżetowej jest:
 - 1) zaniechanie ustalenia należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innych podmiotów sektora finansów publicznych,
 - 2) ustalenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innych podmiotów sektora finansów publicznych poniżej sumy wynikającej z prawidłowego obliczenia,
 - 3) dochodzenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innych podmiotów sektora finansów publicznych poniżej sumy wynikającej z prawidłowego obliczenia,
 - 4) umorzenie lub dopuszczenie do przedawnienia należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innych podmiotów sektora finansów publicznych,
 - 5) przekroczenie wydatków budżetowych przewidzianych w planie finansowym jednostki objętej budżetem państwa lub budżetem jednostki samorządu terytorialnego,
 - 6) przekroczenie uprawnień do dokonywania zmian w budżecie lub w planie finansowym jednostek budżetowych oraz budżetów specjalnych,
 - 7) zaniechanie przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji lub dokonanie inwentaryzacji w sposób niezgodny ze stanem rzeczywistym,
 - 8) niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków publicznych,
 - 9) niedokonanie pełnych i terminowych wpłat do budżetu ogólnego z budżetu specjalnego,
 - 10) zaciągnięcie zobowiązania bez upoważnienia udzielonego w określonym dla danego budżetu trybie przez organ do tego powołany, lub zaciągnięcie zobowiązania przekraczającego przyznany jednostce plan wydatków,
 - 11) wypłacenie wynagrodzeń w jednostce budżetowej lub innej jednostce sektora finansów publicznych bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne, na Fundusz Pracy i na rzecz innych podmiotów, jeżeli obowiązek uiszczania składek wynika z przepisów prawa,

- 12) przeznaczenie dochodów zrealizowanych przez jednostkę budżetową i nie podlegających przekazaniu na rachunek dochodów własnych, na wydatki ponoszone w tej jednostce,
 - 13) naruszenie obowiązujących zasad udzielania dotacji z budżetu państwa i z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
 - 14) naruszenie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych,
 - 15) wykazanie w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,
 - 16) naruszenie zasad udzielania poręczeń, gwarancji i pożyczek przez podmioty sektora finansów publicznych,
 - 17) zaniechanie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych lub rzeczownika dyscypliny budżetowej zawiadomienia komisji orzekającej o naruszeniu dyscypliny budżetowej.
2. Przepisów ust. 1 pkt 1 – 4 nie stosuje się do należności pobieranych w trybie określonym w Ordynacji podatkowej.

Art. 206.

1. Osoba winna naruszenia dyscypliny budżetowej ponosi odpowiedzialność zarówno w razie naruszenia dyscypliny budżetowej z winy umyślnej, jak i z winy nieumyślnej.
2. Winę umyślną i nieumyślną ocenia się według przepisów Kodeksu wykroczeń.

Art. 207.

1. Kierownik jednostki lub inny przełożony pracownika ponosi odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny budżetowej także w przypadku dopuszczenia do naruszenia dyscypliny budżetowej przez zaniedbanie obowiązków w zakresie nadzoru.
2. Odpowiedzialność, o której mowa w ust. 1, jest niezależna od odpowiedzialności osoby winnej naruszenia dyscypliny budżetowej.

Art. 208.

Przepisów o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny budżetowej nie stosuje się, jeżeli:

- 1) łączna kwota należności uszczuplonych wskutek naruszeń określonych w art. 205 ust. 1, nie przekracza równowartości w złotych kwoty 300 euro,
- 2) łączna kwota przekroczenia wydatków budżetowych przewidzianych w planie finansowym jednostki wykonującej budżet lub szkoda, jest niższa od kwoty, o której mowa w pkt 1.

Art. 209.

1. Nie stanowi naruszenia dyscypliny czyn popełniony na pisemne polecenie kierownika lub innego przełożonego, jeśli pracownik, któremu zlecono wykonanie czynności stanowiącej naruszenie dyscypliny budżetowej odmówił wykonania czynności i otrzymał ponowne, pisemne polecenie jej wykonania. W takim przypadku odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny budżetowej ponosi osoba, która wydała polecenie.
2. Pracownik, który otrzymał pisemne polecenie wykonania czynności stanowiącej naruszenie dyscypliny budżetowej zawiadamia o tym fakcie:
 - 1) w przypadku pracowników państwowych jednostek sektora finansów publicznych i jednostek samorządu województwa – Generalnego Inspektora Finansów Publicznych,
 - 2) w przypadku pracowników innych jednostek sektora finansów publicznych – właściwą regionalną izbę obrachunkową.

Art. 210.

1. Karami za naruszenie dyscypliny budżetowej są:

- 1) upomnienie,
 - 2) nagana,
 - 3) kara pieniężna,
 - 4) zakaz pełnienia funkcji głównego księgowego w jednostkach sektora finansów publicznych,
 - 5) zakaz pełnienia funkcji kierowniczych związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.
2. Karę pieniężną wymierza się do wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia osoby winnej naruszenia dyscypliny budżetowej, obliczonego jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy należne w roku, w którym czyn popełniono.
 3. Zakaz pełnienia funkcji, określony w ust. 1 pkt 4 i 5, orzeka się na rok od dnia uprawomocnienia orzeczenia.

Art. 211.

1. Przy wymiarze kary bierze się pod uwagę rodzaj i stopień winy oraz skutki naruszenia dyscypliny budżetowej.
2. Jeśli obwiniony dopuścił się kilku czynów, a sprawa o te czyny jest objęta jednym postępowaniem, wymierza się obwinionemu jedną karę łączną za wszystkie czyny.

Art. 212.

W przypadku, gdy kara wymierzana jest osobie, która była już w ciągu ostatnich dwóch lat uznana winną naruszenia dyscypliny budżetowej oraz w przypadku, gdy stwierdzono naruszenie dyscypliny budżetowej z winy umyślnej, nie można wymierzyć kary upomnienia.

Art. 213.

Jeśli wynikiem naruszenia dyscypliny budżetowej jest powstanie szkody w mieniu publicznym, wymierza się karę pieniężną lub karę pieniężną łącznie z jedną z kar, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 4 – 5.

Art. 214.

1. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny budżetowej jest niezależna od odpowiedzialności karnej, karnej skarbowej lub innej odpowiedzialności określonej przepisami prawa, z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 – 4.
2. W razie wszczęcia postępowania karnego lub karnego skarbowego w związku z przestępstwem stanowiącym równocześnie naruszenie dyscypliny budżetowej, postępowanie o naruszenie dyscypliny budżetowej zawiesza się do czasu zakończenia postępowania karnego lub karnego skarbowego.
3. W razie prawomocnego skazania za przestępstwo stanowiące również naruszenie dyscypliny budżetowej, wszczęte postępowanie o naruszenie dyscypliny budżetowej podlega umorzeniu; nie podlegają ściągnięciu wymierzone i nie ściągnięte kary pieniężne.
4. Postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej nie wszczyna się, a wszczęte umarza, jeżeli za ten sam czyn zostało wszczęte wobec pracownika postępowanie dyscyplinarne na podstawie odrębnych przepisów.
5. Kary pieniężne egzekwuje się na rzecz Skarbu Państwa w trybie ustalonym dla postępowania egzekucyjnego w administracji.

Art. 215.

1. Nie można wydać orzeczenia o winie i karze za naruszenie dyscypliny budżetowej, jeżeli od końca roku, w którym ujawniono naruszenie dyscypliny budżetowej, upłynął rok.

2. Nie można wykonać kary za naruszenie dyscypliny budżetowej, jeżeli od dnia uprawomocnienia się orzeczenia upłynął rok. Przedawnienie wykonania kary pieniężnej nie biegnie w okresie odroczenia tej kary lub jej spłaty w ustalonych ratach.
3. Zatarcie kary za naruszenie dyscypliny budżetowej następuje z mocy prawa, jeżeli od wykonania kary lub jej przedawnienia upłynęły trzy lata.
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do orzeczeń, w których odstąpiono od wymierzenia kary.

Art. 216.

1. Organami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej są:
 - 1) komisje orzekające przy dysponentach głównych budżetu państwa – jako komisje orzekające, w I instancji w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy wykonywaniu budżetu państwa oraz w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej w pozabudżetowych instytucjach publicznych będących państwowymi osobami prawnymi, z wyłączeniem spraw, o których mowa w pkt 3,
 - 2) komisje orzekające przy regionalnych izbach obrachunkowych – jako komisje orzekające w I instancji, w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy wykonywaniu budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej w pozabudżetowych instytucjach publicznych nie będących państwowymi osobami prawnymi,
 - 3) komisja orzekająca przy Generalnym Inspektorze Finansów Publicznych – jako komisja orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przez osoby pełniące funkcje organów administracji państwowej oraz przez osoby pełniące kierownicze stanowiska państwowe,
 - 4) główna komisja orzekająca przy Generalnym Inspektorze Finansów Publicznych – jako komisja odwoławcza.
2. Na orzeczenie głównej komisji orzekającej przysługuje skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 217.

W postępowaniu o naruszenie dyscypliny budżetowej stosuje się odpowiednio art. 2, 4, 6 – 8, 16 § 1, 17, 31, 33 – 34 i 39 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń.

Art. 218.

1. W skład komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej wchodzi: przewodniczący, jego zastępcy i od trzech do siedmiu członków. Kadencja komisji trwa 4 lata.
2. Przewodniczącego, jego zastępców i członków komisji, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 1, powołuje i odwołuje właściwy minister lub wojewoda.
3. Przewodniczącego, jego zastępców i członków komisji orzekających przy Generalnym Inspektorze Finansów Publicznych powołuje i odwołuje Generalny Inspektor Finansów Publicznych.
4. Tryb powołania komisji, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 2, oraz ich skład określa ustawa o regionalnych izbach obrachunkowych.

Art. 219.

Członkostwa w komisji orzekającej nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej ani samorządowej, ani z członkostwem w kolegium regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 220.

1. Komisje orzekają w składzie trzech osób.

2. Przewodniczący komisji orzekającej wyznacza spośród osób wchodzących w skład komisji przewodniczącego składu orzekającego i dwóch członków.
3. Członkowie komisji orzekających są w zakresie orzekania niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

Art. 221.

1. Stronami w postępowaniu o naruszenie dyscypliny budżetowej są obwiniony i rzecznik dyscypliny budżetowej jako oskarżyciel.
2. Rzecznicy dyscypliny budżetowej reprezentują w komisjach orzekających interesy Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego.
3. Rzeczników dyscypliny budżetowej powołują i odwołują:
 - 1) dysponenci główni – rzeczników działających przy komisjach orzekających, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 1,
 - 2) kolegia regionalnych izb obrachunkowych – rzeczników działających przy komisjach orzekających, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 2,
 - 3) Generalny Inspektor Finansów Publicznych – rzecznika działającego przy komisjach orzekających, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 3 i 4.

Art. 222.

1. Postępowanie przed komisjami orzekającymi, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 1 – 3, wszczyna się na wniosek rzecznika dyscypliny budżetowej działającego przy danej komisji.
2. Postępowanie przed komisjami orzekającymi, o których mowa w art. 216 ust. 1 pkt 1 – 3, może być również wszczęte na wniosek:
 - 1) rzecznika dyscypliny budżetowej działającego przy głównej komisji orzekającej,
 - 2) Ministra Finansów,
 - 3) Prezesa Najwyższej Izby Kontroli,
 - 4) Generalnego Inspektora Finansów Publicznych.

Art. 223.

Nadzór nad komisjami orzekającymi sprawuje, na zasadach określonych w odrębnej ustawie, Generalny Inspektor Finansów Publicznych.

Art. 224.

W postępowaniu przed organami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej stosuje się odpowiednio art. 6 – 7, 9, art. 10 § 1 pkt 1–5, 7 i 9, art. 18, art. 26 § 1 i 3, art. 28 § 1, 3 i 4, art. 30, art. 31, art. 34 – 39, art. 44 § 1 i 2, art. 48, art. 49 § 1, art. 50 – 51, art. 52 § 1, art. 53–58, art. 59 § 1, art. 60, art. 61 § 1, art. 62, art. 63 § 1, art. 78 i 79, art. 81 – 83, art. 84 § 1 i 2, art. 85, art. 87 – 91, art. 93 § 1, art. 119 – 125, art. 126 § 1 – 3 oraz art. 127–135 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Art. 225.

Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania przed komisjami orzekającymi i szczegółowe zasady ustalania właściwości komisji orzekających w pierwszej instancji,
- 2) zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej,
- 3) zasady organizacji pracy, obsługi prawnej i administracyjno–technicznej komisji orzekających i rzeczników dyscypliny budżetowej,
- 4) zasady zwalniania członków komisji orzekających od pracy zawodowej na czas niezbędny do wypełnienia ich zadań,
- 5) zasady i wysokość wynagrodzenia za udział w pracach komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej pierwszej i drugiej instancji, należnego członkom komisji, rzecznikowi dyscypliny budżetowej i protokolantowi.

Dział VI. Zmiany w innych ustawach, przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1. Zmiany w innych ustawach

Art. 226.

W ustawie z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz.U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200 z późn. zm.) w art. 2 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Plan finansowy funduszu alimentacyjnego jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”.

Art. 227.

W ustawie z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 z późn. zm.) w art. 49 wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Środki finansowe przejęte w trybie przepisu ust. 1 oraz uzyskane ze zbycia mienia, o którym mowa w ust. 1, stanowią dochody budżetu państwa.”,

2) skreśla się ust. 4.

Art. 228.

W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838, z późn. zm.) art. 40a otrzymuje brzmienie:

„Art. 40 a. 1. Opłaty pochodzące ze źródeł, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 2-5 i kary pieniężne określone w art. 13 ust. 2a, a także opłaty i kary pieniężne określone w art. 40 ust. 4 stanowią, z zastrzeżeniem ust. 2, dochody budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, odpowiednio do kategorii drogi.

2. Opłaty za zezwolenia na przejazdy pojazdów wymienionych w art. 13 ust. 2 pkt 3, których trasa przekracza granicę państwa i kary, o których mowa w art. 13 ust. 2a, dotyczące tych pojazdów, stanowią dochody budżetu państwa.”

Art. 229.

W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. Nr 30, poz. 163 i Nr 43, poz. 241, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 103, poz. 446, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 115, poz. 741 i Nr 121, poz. 770) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7a pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) prowadzi centralny zasób geodezyjny i kartograficzny,”,

2) w art. 7c pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) prowadzenie wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego,”,

3) w art. 7d pkt 1 otrzymuje brzmienie;

„1) prowadzenie powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, w tym ewidencji gruntów i budynków, gleboznawczej klasyfikacji gruntów i geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu”,

4) art. 41 i 41a otrzymują brzmienie:

„Art. 41. 1. Tworzy się Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, zwany dalej Funduszem.

2. Fundusz jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”.

3. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”.

4. Przychodami Funduszu są wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów i informacji z zasobu centralnego oraz opłaty za czynności związane z prowadzeniem tego zasobu.

5. Środki Funduszu przeznacza się na uzupełnienie środków budżetowych przeznaczonych na zadania związane z utrzymywaniem i aktualizacją zasobu centralnego.

6. Dysponentem Funduszu jest Główny Geodeta Kraju.

Art. 41a. 1. Wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów i informacji z zasobu wojewódzkiego oraz opłaty za czynności związane z prowadzeniem tego zasobu stanowią dochody budżetu województwa.

2. Wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów i informacji z zasobu powiatowego oraz opłaty za czynności związane z prowadzeniem tego zasobu stanowią dochody budżetu powiatu.

3. Zadania związane z prowadzeniem zasobu wojewódzkiego i powiatowego finansowane są odpowiednio z budżetu województwa i z budżetu powiatu.

4. W przypadku przejęcia kompetencji przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast zgodnie z art. 6a ust. 4, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do gmin.”.

Art. 230.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) określanie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej”,
- 2) w art. 18 ust. 2 po pkt. 4 dodaje się pkt 4a, 4b, 4c i 4d w brzmieniu:
„4a) podejmowanie uchwały budżetowej,
4b) podejmowanie uchwały o prowizorium budżetowym,
4c) podejmowanie uchwały o zamknięciu rachunków gminy,
4d) podejmowanie uchwały w sprawie absolutorium dla zarządu.”,
- 3) w art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. c) otrzymuje brzmienie:
„c) określanie szczegółowego trybu postępowania związanego z udzielaniem przez zarząd zgody na zaciągnięcie zobowiązania”,
- 4) w art. 18 ust. 2 pkt 9 skreśla się lit. e),
- 5) w art. 18 ust. 2 pkt 9 skreśla się lit. i),
- 6) w art. 18 ust. 2 skreśla się pkt 10,
- 7) w art. 18a ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Komisja rewizyjna rozpatruje sprawozdanie finansowe gminy wraz z opinią regionalnej izby obrachunkowej oraz z oceną biegłego rewidenta, a w gminach liczących nie mniej niż 300.000 mieszkańców – z oceną Generalnego Inspektora Finansów Publicznych.”,
- 8) w art. 18a po ust. 3 wprowadza się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. Komisja rewizyjna przedstawia radzie gminy w terminie do dnia 15 czerwca roku następującego po roku budżetowym:
 - 1) projekt uchwały o zamknięciu rachunków gminy,
 - 2) projekt uchwały w sprawie absolutorium dla zarządu.”,
- 9) w art. 28b:
 - a) skreśla się drugie zdanie w ust. 2
 - b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
„3. Po zapoznaniu się z:
 - 1) uzasadnieniem projektu uchwały w sprawie absolutorium dla zarządu przedstawionym przez komisję rewizyjną,
 - 2) oceną sprawozdania finansowego gminy,
 - 3) uchwałą regionalnej izby obrachunkowej w sprawie uchwały rady gminy o nieudzieleniu absolutorium zarządowi,
 - 4) wyjaśnieniami zarządu,rada gminy może odwołać zarząd bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady w głosowaniu tajnym.”,
- 10) w art. 30 ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) kierowanie wykonywaniem budżetu gminy”,
- 11) art. 52 otrzymuje brzmienie:
„Art. 52.1. Projekt budżetu przygotowuje zarząd jako część uchwały budżetowej uwzględniając przepisy ustawy z dnia..... o finansach publicznych (Dz.U. Nr

- ..., poz. ...) oraz uchwały rady, w tym uchwałę rady gminy o trybie prac nad projektem uchwały budżetowej.
2. Zarząd przedkłada radzie gminy projekt uchwały budżetowej nie później niż 31 października roku poprzedzającego rok budżetowy, z zastrzeżeniem art. 53 ust. 4, oraz przesyła projekt regionalnej izbie obrachunkowej do zaopiniowania.
 3. Wraz z projektem uchwały budżetowej zarząd przedstawia informację o stanie mienia komunalnego, informację o należnościach i zobowiązaniach gminy oraz objaśnienia do projektu, a także inne materiały określone w uchwale o trybie prac nad projektem uchwały budżetowej.”
- 12) Art. 53 otrzymuje brzmienie:
„Art. 53.1. Uchwała budżetowa jest uchwalana, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3, do końca roku poprzedzającego rok budżetowy.
2. Jeżeli uchwała budżetowa na dany rok budżetowy nie wejdzie w życie najpóźniej w pierwszym dniu roku budżetowego, podstawą gospodarki finansowej gminy jest – do dnia wejścia w życie uchwały budżetowej – budżet gminy za poprzedni rok w rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... o finansach publicznych (Dz.U. ..., Nr ..., poz. ...)
3. Jeżeli Rada Ministrów przedłoży Sejmowi projekt ustawy o prowizorium budżetowym, zarząd gminy może przedłożyć radzie projekt uchwały o prowizorium budżetowym na taką samą część roku, jakiej dotyczy projekt ustawy o prowizorium budżetowym.”
- 13) w art. 55 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Minister Finansów ustala, zgodnie z ust. 1 wysokość subwencji ogólnej na rzecz każdej gminy.”
- 14) art. 58 otrzymuje brzmienie:
„Art. 58. Uchwały rady gminy dotyczące zobowiązań finansowych zapadają bezwzględna większością głosów w obecności co najmniej połowy składu organu gminy.”
- 15) w art. 92 ust. 1 drugie zdanie otrzymuje brzmienie:
„Przepisy art. 53 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”

Art. 231.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 13 skreśla się ust. 3a, 3b, 3c i 4c,
- 2) w art. 13 ust. 4a otrzymuje brzmienie:
„4a. Na mocy porozumienia zawartego między burmistrzem, prezydentem miasta lub zarządem powiatu i właściwym komendantem miejskim lub powiatowym policji, ze środków miasta lub powiatu mogą być wypłacane policjantom:
a) rekompensaty pieniężne za czas służby przekraczający normę określoną w art. 33 ust. 2,
b) nagrody za osiągnięcia w służbie.”
- 3) w art. 13 ust. 4b pkt 2 skreśla się wyrazy „oraz tryb przekazywania”
- 2) art. 13a otrzymuje brzmienie:
„Art. 13a. 1. Policjantom, którzy przyczynili się bezpośrednio do ujawnienia przestępstw przeciwko mieniu, gospodarczych i skarbowych, mogą być przyznawane nagrody.
2. Wysokość nagrody nie może przekroczyć 20% wpływów uzyskanych przez Skarb Państwa z tytułu przypadku rzeczy pochodzących z ujawnionych przestępstw, o których mowa w ust. 1.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania nagród, o których mowa w ust. 1.”

Art. 232.

W ustawie z dnia 7 czerwca 1990 r. o utworzeniu Agencji Rynku Rolnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 951) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 ust. 2 w pkt 3 po wyrazie „udzielanie” dodaje się wyrazy „w zakresie określonym w ustawie budżetowej”,
- 2) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Agencja działa zgodnie z planem finansowym, będącym budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”.

Art. 233.

W ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 1996 r. Nr 11 z późn. zm.) w art. 90 c wprowadza się następujące zmiany:

- 1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Rzecznik Ubezpieczonych prowadzi gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego.”,
- 2) po ust. 3 dodaje się ust. 3a i 3b w brzmieniu:
„3a. Projekt planu finansowego opracowuje Rzecznik Ubezpieczonych.
3b. Roczny plan finansowy Rzecznika Ubezpieczonych jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”.

Art. 234.

W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1399, z późn. zm.) art. 11a otrzymuje brzmienie:

- „Art. 11a. 1. Funkcjonariuszom Straży Granicznej, którzy przyczynili się bezpośrednio do ujawnienia przestępstw, mogą być przyznawane nagrody.
2. Wysokość nagrody nie może przekroczyć 20% wpływów uzyskanych przez Skarb Państwa z tytułu przypadku rzeczy pochodzących z ujawnionych przestępstw, o których mowa w ust. 1.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia zasady przyznawania nagród, o których mowa w ust. 1.
4. W przypadku, gdy ujawnienie przestępstw, o których mowa w ust. 1 nastąpiło w wyniku wspólnego działania Straży Granicznej oraz funkcjonariuszy celnych lub pracowników kontroli skarbowej, funkcjonariusze celni i pracownicy kontroli skarbowej mogą otrzymać nagrody, o których mowa w ust. 1, przy czym ograniczenie, wysokości nagrody, o którym mowa w ust. 2, odnosi się do łącznej kwoty przyznanych nagród.”.

Art. 235.

W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.) po art. 82 dodaje się art. 82a w brzmieniu:

- „Art. 82a. 1. Plany finansowe:
- 1) funduszu emerytalno-rentowego,
 - 2) funduszu administracyjnego,
 - 3) funduszu prewencji i rehabilitacji,
 - 4) funduszu rezerwowego,
- stanowią odrębne budżety specjalne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”
2. Jeśli Prezes Kasy utworzył fundusz motywacyjny, plan finansowy funduszu motywacyjnego jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”

Art. 236.

W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami opresji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.) w art. 23 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Plan finansowy funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 237.

W ustawie z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 45:
 - a) w ust. 1 wyrazy „Dz.U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.” zastępuje się wyrazami „Dz.U. Nr ____, poz. ____”;
 - b) dodaje się ust. 3b w brzmieniu:

„3a. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...),
- 2) skreśla się art. 56.

Art. 238.

W ustawie z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej (Dz.U. Nr 63, poz. 266, z późn. zm.) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2, do mienia i finansów Szkoły stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące państwowych szkół wyższych. Uprawnienia ministra właściwego w rozumieniu tych przepisów w odniesieniu do Szkoły wykonuje Prezes Rady Ministrów.
2. Plan finansowy Szkoły jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 239.

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.) w art. 79 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 79. 1. Szkoły publiczne, przedszkola publiczne i placówki publiczne zakładane i prowadzone przez organy i podmioty zaliczane na podstawie odrębnej ustawy do sektora finansów publicznych są jednostkami budżetowymi.
2. Szkoły i placówki artystyczne, placówki o których mowa w art. 2 pkt 7, dla uczniów szkół artystycznych oraz placówki doskonalenia nauczycieli mogą uzyskiwać środki finansowe z tytułu działalności usługowej, wydawniczej i szkoleniowej oraz z innych źródeł określonych w przepisach o finansach publicznych.”

Art. 240.

W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 z późn. zm.) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. Lasy Państwowe mogą, w imieniu Skarbu Państwa, zaciągać zobowiązania na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 241.

W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Roczny plan finansowy Agencji jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).” ,
- 2) w art. 9 skreśla się ust. 3,

- 3) w art. 10 ust. 10 pkt 2 wyrazy „roczne plany finansowe” zastępuje się wyrazami „projekt rocznego planu finansowego oraz projekt kierunków rozdysponowania środków finansowych”,
- 4) w art. 21 ust. 1 wyrazy „Roczny plan finansowy” zastępuje się wyrazami „Projekt rocznego planu finansowego”,
- 3) w art. 22 ust. 1 po wyrazie „może” dodaje się przecinek i wyrazy „w granicach określonych w ustawie budżetowej,”.

Art. 242.

W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 ust. 1 wyrazy „rejestru prowadzonego przez organizatora” zastępuje się wyrazami „Rejestru Jednostek Sektora Finansów Publicznych”,
- 2) w art. 14 ust. 3 i 4 skreśla się.

Art. 243.

W ustawie z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach (Dz.U. z 1998 r. Nr 102, poz. 650 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 47b otrzymuje brzmienie:
„Art. 47b. Podmiot urządzający gry liczbowe obowiązany jest przekazywać wpływy z dopłat, o których mowa w art. 47a ust. 1 na zasadach i w trybie obowiązującym podatników podatku od gier.”;
- 2) dodaje się art. 47 c w brzmieniu:
„Art. 47c. Dopłaty do stawek w grach liczbowych stanowią dochody budżetu państwa.”.

Art. 244.

W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 4 otrzymuje brzmienie:
„Art. 4. Izba jest państwową jednostką budżetową dysponującą odrębną częścią budżetu państwa.”,
- 2) art. 11 otrzymuje brzmienie:
„Art. 11.1. Izba bada w trybie nadzoru określonym we właściwych ustawach zgodność z prawem uchwał organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawach:
 - 1) trybu prac nad projektem uchwały budżetowej,
 - 2) podejmowania uchwały budżetowej i jej zmian,
 - 3) podejmowania uchwały o prowizorium budżetowym,
 - 4) szczegółowości układu wykonawczego budżetu,
 - 5) szczegółowości planu dochodów budżetu ogólnego,
 - 6) szczegółowości planu dochodów budżetów specjalnych,
 - 7) szczegółowości planu wydatków budżetu ogólnego,
 - 8) szczegółowości planu wydatków na realizację programów wieloletnich,
 - 9) określania zakresu i zasad udzielania dotacji z budżetu ogólnego,
 - 10) ustalania wykazu budżetów specjalnych,
 - 11) określania szczegółowych zasad wykonywania budżetów specjalnych, w tym zasad rozliczeń z budżetem ogólnym,
 - 12) ustalania wykazu jednostek budżetowych dysponujących odrębnymi rachunkami bankowymi,
 - 13) dokonywania zmian w budżecie,
 - 14) dysponowania rezerwami budżetu,
 - 15) określania szczegółowego trybu postępowania związanego z udzielaniem przez zarząd zgody na zaciągnięcie zobowiązania,
 - 16) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez zarząd,

- 17) określania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych, zaciąganych przez zarząd w roku budżetowym,
 - 18) określania zasad dysponowania przez jednostkę budżetową środkami przekazywanymi na rachunek dochodów własnych,
 - 19) wskazywania banków prowadzących obsługę bankową jednostki samorządu terytorialnego,
 - 20) zlecania zadań jednostki samorządu terytorialnego do wykonania przez jednostki spoza sektora finansów publicznych,
 - 21) zamknięcia rachunków jednostki samorządu terytorialnego,
 - 22) absolutorium dla zarządu.”,
2. Przepisy ust. 1 – 2 stosuje się odpowiednio do związków jednostek samorządu terytorialnego.”,
- 3) w art. 13:
- a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) wydawanie opinii o przedkładanych projektach uchwał budżetowych jednostek samorządu terytorialnego.”,
 - b) pkt 6 skreśla się,
- 4) w art. 18 ust. 1 pkt 1 skreśla się wyrazy „ustalanie budżetów gmin oraz”,
- 5) art. 21 otrzymuje brzmienie:
„Art. 21. 1. Wydanie przez izbę negatywnej opinii o projekcie uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego nie wstrzymuje procedury jej uchwalenia, lecz organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego jest zobowiązany przed uchwaleniem uchwały budżetowej przedstawić organowi stanowiącemu negatywną opinię izby oraz odpowiedzieć na zawarte w niej zarzuty.
2. Negatywną opinię izby o sprawozdaniu finansowym jednostki samorządu terytorialnego komisja rewizyjna przedstawia organowi stanowiącemu wraz z wyjaśnieniami zarządu na zarzuty zawarte w opinii izby.”,
- 6) w art. 25a ust. 1 skreśla się pkt 3 oraz w pkt 7 skreśla się wyrazy „i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego”.

Art. 245.

W ustawie z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 85 z późn. zm.) w art. 12 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”.

Art. 246.

W ustawie z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.) w art. 7 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„ 3. Projekt rocznego planu finansowego Agencji opracowuje jej Prezes.”;
- 2) ust. 3a otrzymuje brzmienie:
„3a. Plan finansowy Agencji jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”.

Art. 247.

W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 z późn. zm.) art. 111¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 111¹. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy, o której mowa w art. 111 ust. 3.”

Art. 248.

W ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w pkt 7 lit. b) otrzymuje brzmienie:
„a) pozostające w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”;
- 2) w art. 6 ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) udzielania zamówień przedsiębiorstwom podległym Ministrowi Sprawiedliwości, działającym przy zakładach karnych i aresztach,”.

Art. 249.

W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) gmin, powiatów, województw i ich związków, państwowych funduszy celowych, a także państwowych, gminnych powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych,”
- 2) w art. 11 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Zasad określonych w ust. 3 i 4 nie stosuje się do podmiotów wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 4.”;
- 3) w art. 80 skreśla się ust. 1 i 2 oraz oznaczenie ust. 3.

Art. 250.

W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 52 dodaje się ust. 3 w brzmieniu :
„3. Plan finansowy Funduszu Pracy jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”;
- 2) art. 59 otrzymuje brzmienie:
„Art. 59. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia o finansach publicznych w zakresie gospodarki państwowymi funduszami celowymi.”

Art. 251.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w ust. 1 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) opinię w sprawie zatwierdzonego przez Radę Ministrów sprawozdania finansowego Skarbu Państwa,”
- 3) w art. 23 w ust. 2 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) opinię w sprawie sprawozdania finansowego Skarbu Państwa,”.

Art. 252.

W ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 1995 r. Nr 16, poz. 78 i Nr 141, poz. 692 oraz z 1997 r. Nr 60, poz. 370, Nr 80, poz. 505, Nr 93 i Nr 160, poz. 1079) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15 ust. 2, 3 i 5 wyrazy „Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych” zastępuje się wyrazami „budżetu województwa”,
- 2) w art. 20 ust. 2 wyrazy „Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych” zastępuje się wyrazami „budżetu województwa”,
- 3) rozdział 6 otrzymuje brzmienie:
„Rozdział 6. Instrumenty finansowe i Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.
Art. 23. 1. Tworzy się Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, zwany dalej Funduszem.

2. Fundusz jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).
3. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).
4. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw rolnictwa.
5. Regulamin Funduszu ustala minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska.

Art. 24. 1. Związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych:

- 1) należności,
 - 2) opłaty roczne,
 - 3) opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby,
 - 4) opłaty i należności roczne podwyższone, określone w art. 28 ust. 1 - 3, stanowią w 80% dochody budżetów województw, a w 20% dochody Funduszu.
2. Pobór i egzekucję dochodów, o których mowa w ust. 1, prowadzi samorząd województwa.
 3. Należne Funduszowi dochody, o których mowa w ust. 1, są przekazywane w terminie 15 dni po zakończeniu każdego kwartału.”,

Art. 25. 1. Środki Funduszu przeznacza się na:

- 1) wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów leśnych,
 - 2) zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz na koszty funkcjonowania Funduszu, do wysokości 5% rocznych przychodów Funduszu,
 - 3) dotacje do budżetów województw na dofinansowanie zadań, o których mowa w ust. 2, w wysokości co najmniej 50% rocznych przychodów Funduszu.
2. Wydatki na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych oraz na wypłatę odszkodowań przewidzianych ustawą, a w szczególności na:
 - 1) rekultywację na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nie ustalonych osób,
 - 2) rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych,
 - 3) użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie,
 - 4) przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymania w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych, oraz odszkodowania, o których mowa w art. 15 ust. 3,
 - 5) budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji,
 - 6) budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
 - 7) wykonywanie badań pól rolnych uzyskiwanych w strefach ochronnych, o których mowa w art. 16, oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych,
 - 8) wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie,
 - 9) rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych,finansowane są z budżetów województw.
 3. Z budżetu województwa mogą być udzielane właścicielom gruntów dotacje celowe na dofinansowanie zadań określonych w ust. 2.
- 4) w art. 28 ust. 4 wyrazy „na Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych” zastępuje się wyrazami „do budżetu województwa”,
 - 5) w art. 31 ust. 1 skreśla się wyraz „Funduszu”.

Art. 253.

W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 368, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 ust. 2 pkt 3 wyrazy „w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej ustalanie rocznego planu finansowego Agencji” zastępuje się wyrazami „przedkładanie Ministrowi Obrony Narodowej projektu planu finansowego Agencji”,

- 2) w art. 19 dodaje się ust. 1b w brzmieniu:
„1b. Plan finansowy Agencji jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”,
- 3) w art. 19 ust. 5 po wyrazach „Agencja może” dodaje się przecinek i wyrazy „w zakresie określonym w ustawie budżetowej.”.

Art. 254.

W ustawie z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761) art. 16 a otrzymuje brzmienie:

„Art. 16a. Przychody z nie wyodrębnionej organizacyjnie z jednostki działalności ubocznej, pochodzące z:

- 1) zagospodarowania terenów, obiektów i sprzętu jednostki,
 - 2) produktu pracy nakładczej wykonywanej przez osoby pozbawione wolności,
 - 3) prowadzonej działalności w zakresie usług,
- podlegają przekazaniu na Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej.”.

Art. 255.

W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego (Dz.U. Nr 90, poz. 405 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 skreśla się ust. 5 i 6,
- 2) w art. 14 ust. 1 wyrazy „roczny plan finansowy” zastępuje się wyrazami „projekt rocznego planu finansowego”,
- 3) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Roczny plan finansowy Agencji jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”;
- 4) w art. 14 skreśla się ust. 3 i 4,
- 5) w art. 16 ust. 2 pkt 1 po wyrazie „opiniowania” dodaje się wyraz „projektu”,
- 6) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Przychody Agencji mogą być przeznaczane na:
 - 1) koszty uporządkowania stanu prawnego,
 - 2) koszty utrzymania mienia, gospodarowania mieniem i prowadzenia jego ewidencji,
 - 3) działalności Agencji,
 - 4) inwestycje w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) w art. 29 ust. 3 skreśla się.

Art. 256.

W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o rezerwach państwowych oraz o zapasach obowiązkowych paliw (Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 197):

- 1) art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„Art. 14. Agencja Rezerw Materiałowych prowadzi gospodarkę finansową na podstawie planu finansowego będącego budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”,
- 2) art. 14 ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) może, w granicach określonych w ustawie budżetowej, zaciągać kredyty krótkoterminowe i długoterminowe”,

Art. 257.

W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (Dz.U. Nr 106, poz. 489 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 7 skreśla się,
- 2) w art. 8 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Minister Finansów może przyznawać premie podległym mu pracownikom, którzy przyczynili się bezpośrednio do uzyskania dodatkowych wpływów podatkowych i niepodatkowych należności budżetowych.

- 3) w art. 8 ust. 2 po wyrazach „o którym mowa w ust. 1” dodaje się wyrazy „oraz premii dla pracowników podległych Ministrowi Finansów, o których mowa w ust. 1a, przy czym wysokość nagród nie może przekraczać 20% dodatkowych wpływów, za uzyskanie których przyznawana jest nagroda.”,
3) art. 8a skreśla się.

Art. 258.

W ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz.U. Nr 106, poz. 497 z późn. zm.) w art. 23 skreśla się ust. 1 i 4.

Art. 259.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, z późn. zm.) art. 56 skreśla się.

Art. 260.

W ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.) art.49a skreśla się.

Art. 261.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. o Inspekcji Celnej (Dz.U. Nr 71, poz. 449, z późn. zm.) art. 36 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 36. 1. Funkcjonariuszom, którzy przyczynili się bezpośrednio do uzyskania dodatkowych wpływów budżetowych lub ujawnienia przestępstw, mogą być przyznawane nagrody.
2. Minister Finansów, w drodze zarządzenia, określa zasady przyznawania nagród, o których mowa w ust. 1.”.

Art. 262.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) art. 43 otrzymuje brzmienie:

- Art. 43. § 1. Tworzy się Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej, zwany dalej Funduszem.
§ 2. Fundusz jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).
§ 3. Plan finansowy Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).
§ 4. Dysponentem Funduszu jest Minister Sprawiedliwości.
§ 5. Przychodami Funduszu są:
1) 10% wynagrodzenia za pracę lub dochodu, o którym mowa w art. 125 § 4, osób skazanych na karę pozbawienia wolności,
2) przychodów, o których mowa w art. 16a ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761),
3) środki z dotacji, darowizn, zapisów, zbiorów i innych źródeł.
§ 6. Środki Funduszu przeznacza się na:
1) pomoc osobom zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz ich rodzinom,
2) w wyjątkowych przypadkach - na pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzinom.
§ 7. Ze środków Funduszu mogą być udzielane dotacje dla stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji, o których mowa w art. 38 § 1 oraz dla kościołów i innych związków wyznaniowych, na dofinansowanie zadań , o których mowa w § 6, w tym na zapewnienie czasowego zakwaterowania osobom zwolnionym z zakładu karnego lub aresztu śledczego.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady działania i gospodarki finansowej Funduszu.

Art. 263.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 98, poz. 602, z późn. zm.) w art. 119 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Plan finansowy ośrodka jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).”

Art. 264.

W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 769, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 ust. 2 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) rejestru jednostek sektora finansów publicznych,”
- 2) w art. 10 ust. 1 po wyrazie „przedsiębiorców” dodaje się wyrazy „i rejestru jednostek sektora finansów publicznych”;
- 3) po art. 48 dodaje się rozdział 2a w brzmieniu:
„Rozdział 2a. Rejestr jednostek sektora finansów publicznych.
Art. 48a. Jednostki sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisu art. 5 ust. 2 ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.), które nie podlegają obowiązkowi wpisu do Rejestru na mocy przepisów art. 36 i 49, podlegają obowiązkowi wpisu do rejestru jednostek sektora finansów publicznych.
Art. 48b. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, w drodze rozporządzenia określi szczegółowy sposób prowadzenia rejestru jednostek sektora finansów publicznych oraz szczegółową treść wpisów w tym rejestrze.

Art. 265.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. Nr 140, poz. 938) w art.51 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Zasady prowadzenia rachunków budżetu państwa, w tym tryb dostępu Ministra Finansów i Generalnego Inspektora Finansów Publicznych do informacji o stanie rachunków oraz zasady lokowania przejściowych nadwyżek środków na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa określają umowy, o których mowa w ustawie z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”

Art. 266.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o warunkach wykonywania krajowego drogowego przewozu osób (Dz.U. Nr 141, poz. 942, z późn. zm.) art. 22 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wpływy uzyskane z opłat pobieranych przez organy administracji rządowej stanowią dochody budżetu państwa, a wpływy z opłat pobieranych przez organy samorządu terytorialnego - dochody odpowiedniego budżetu jednostki samorządu terytorialnego.”.

Art. 267.

W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 51 ust. 1 po wyrazach „funduszem celowym” dodaje się wyrazy „w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.),”;
- 2) w art. 58 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. FRD jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”;
- 3) w art. 74 ust. 3 pkt 8 po wyrazie „sporządzanie” dodaje się wyraz „projektu”;
- 4) w art. 75 ust. 2 pkt 4 wyraz „zatwierdzenie” zastępuje się wyrazem „opiniowanie”;

- 5) w art. 75 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Opinie i oceny, o których mowa w ust. 2 pkt 3, 4 i 5, 9 i 10, Rada Nadzorcza przekazuje ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego i ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.”,
- 6) w art. 77 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Plan finansowy Zakładu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”,

Art. 268.

W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. Nr 62, poz. 689, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) opiniowanie przedstawionych przez Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej rocznych planów finansowych,
- 2) w art. 11 ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) opracowywanie projektu rocznego planu finansowego Polskiej Organizacji Turystycznej,”,
- 3) w art. 15 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Plan finansowy Polskiej Organizacji Turystycznej jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.).”,
- 4) w art. 15 ust. 2 skreśla się,
- 5) w art. 18 ust. 4 skreśla się.

Art. 269.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) państwowa sfera budżetowa - rozumie się państwowe jednostki budżetowe, które prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr , poz.), zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”, oraz państwowe szkoły wyższe i inne jednostki prowadzące gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 30 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o szkolnictwie wyższym”,
- 2) w art. 3 pkt 1 wyrazy „art. 83 ust. 2” zastępuje się wyrazami „art. 126 ust. 6”,
- 3) w art. 9 w ust. 3 skreśla się wyrazy „w zakładach budżetowych i gospodarstwach pomocniczych państwowych jednostek budżetowych oraz finansowane ze środków specjalnych, a także”,
- 4) w art. 9 ust. 3 skreśla się pkt 1 i 2.

Art. 270.

W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz.U. Nr 109, poz. 1158, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Agencja działa zgodnie z rocznym planem działania, w skład którego wchodzi plan finansowy, będący budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).”,
- 2) w art. 14 ust. 4 wyrazy „1 grudnia” zastępuje się wyrazami „1 września”,
- 3) w art. 14 ust. 5 wyrazy „otrzymania informacji, o której mowa w art. 89 ust. 3 ustawy wymienionej w ust. 1” zastępuje się wyrazami „wejścia w życie ustawy budżetowej”,
- 4) w art. 14 ust. 6 skreśla się wyrazy „do zatwierdzenia”,
- 5) w art. 14 ust. 6a skreśla się wyrazy „i ust. 6”.

Art. 271.

W ustawie z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych (Dz.U. Nr 11, poz. 86) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Plan finansowy Klubu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).”.

Art. 272.

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 210 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Wpływy z tytułu opłaty rejestracyjnej stanowią dochody budżetu państwa.”,
- 2) w art. 277 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią dochody gmin, powiatów, województw oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.”,
- 3) w art. 316 po wyrazach „wojewódzki inspektor ochrony środowiska” dodaje się wyrazy „działający w porozumieniu z organami wykonawczymi jednostek samorządu terytorialnego, których dochodem są opłaty będące przedmiotem odroczenia terminu płatności, zmniejszenia lub umorzenia”,
- 4) w art. 362 ust. 3 wyrazy „właściwego gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej” zastępuje się wyrazami „właściwej gminy”,
- 5) w art. 362 ust. 4 wyrazy „gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej” zastępuje się wyrazem „gmin”,
- 6) w art. 386 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”,
- 6) w tytule VII „Organy administracji i instytucje ochrony środowiska”, w dziale II „Instytucje ochrony środowiska”, rozdział 4 otrzymuje brzmienie:

**„Rozdział 4
Gospodarka finansowa**

Art. 400.

1. Zarząd województwa oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzą wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów z tytułu:
 - 1) opłat za korzystanie ze środowiska,
 - 2) administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych,
 - 3) kwot pieniężnych uzyskanych na podstawie decyzji, o której mowa w art. 362 ust. 3,
 - 4) odsetek za zwłokę i opłat prolongacyjnych określonych w przepisach ustawy - Ordynacja podatkowa, należnych od wpłat, o których mowa w pkt 1 - 3.
2. Wpływy, o których mowa w ust. 1, powiększone o przychody z oprocentowania rachunków bankowych i pomniejszone o opłaty poniesione na egzekucję należności oraz o koszty obsługi rachunków bankowych, przekazywane są, według zasad określonych w art. 401, na rachunki bankowe budżetów gmin, powiatów, województw oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w terminie do 15 dnia następnego miesiąca po ich wpływie na rachunki, o których mowa w ust. 1.

Art. 401.

1. Wpływy z tytułu opłat i kar, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, stanowią w 20% dochód budżetu gminy, a w 10% - dochód budżetu powiatu.
2. Wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości dochód gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy.

3. Wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% dochód gminy, a w 10% - dochód powiatu, na których obszarze składowane są odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednej gminy lub więcej niż jednego powiatu, dochód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych gmin lub powiatów.
4. Wpływy z tytułu opłat i kar po dokonaniu podziału, o którym mowa w ust. 1 albo 3, stanowią w 35% przychód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a w 65% - dochód budżetu województwa.

Art. 402.

Z budżetu gminy są finansowane wydatki na:

- 1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- 2) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- 3) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- 4) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- 5) urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- 6) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- 7) wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- 8) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- 9) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- 10) wspieranie ekologicznych form transportu,
- 11) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- 12) inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Art. 403.

Z budżetu powiatu finansowane są wydatki na zadania określone w art. 402 oraz na:

- 1) realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,
- 2) inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Art. 404.

Z budżetu województwa finansowane są wydatki na zadania określone w art. 402 i art. 403 pkt 1 oraz na:

- 1) działania na rzecz ochrony przyrody oraz zadań związanych ze zwiększaniem lesistości kraju,
- 2) działania polegających na zapobieganiu i likwidacji poważnych awarii i ich skutków,
- 3) badania, upowszechnianie ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 4) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw,
- 5) zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- 6) system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,

- 7) opracowywanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzenia katastru wodnego,
- 8) inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalone przez sejmik wojewódzki.

Art. 405.

1. Z budżetów jednostek samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje i pożyczki na finansowanie zadań, o których mowa w art. 402 - 404.
2. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 mogą być częściowo umarzone pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów..
3. Kwoty umorzonych pożyczek zalicza się do wydatków budżetowych.

Art. 406.

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej Narodowym Funduszem, jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).
2. Plan finansowy Narodowego Funduszu jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).
3. Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie oraz kosztów działalności.

Art. 407.

1. Narodowy Fundusz posiada osobowość prawną.
2. Organami Narodowego Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd.
3. Obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu zapewnia biuro Narodowego Funduszu.

Art. 408.

1. Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania organów Narodowego Funduszu określa jego statut.
2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, nada, w drodze rozporządzenia, statut, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając właściwe wykorzystywanie funduszy w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Art. 409.

1. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu liczy od 13 do 15 osób.
2. Skład i strukturę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu ustala, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając w składzie Rady dwóch przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz przedstawiciela organizacji ekologicznych, wybranego spośród zgłoszonych przez nie kandydatów cieszących się poparciem największej liczby tych organizacji.
3. W razie niezgłoszenia przedstawicieli przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego lub organizacji ekologicznych, minister właściwy do spraw środowiska może delegować na ich miejsce swoich przedstawicieli.
4. Członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska.
5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu za udział w pracach Rady, kierując się przepisami o wynagrodzeniu członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa.
6. Członkom Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługuje prawo do zwrotu kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 410.

1. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu należy:
 - 1) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu i opiniowanie projektów rocznych planów finansowych,
 - 2) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
 - 3) zatwierdzanie wniosków zarządu w sprawach emisji obligacji własnych oraz nabywania obligacji, akcji i udziałów spółek, zaciągania kredytów i pożyczek, wnoszenia udziałów do spółek,
 - 4) zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza równowartość odpowiednio kwoty 1.000.000 EURO lub 500.000 EURO,
 - 5) zatwierdzanie rocznych sprawozdań zarządu z działalności i rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Funduszu,
 - 6) ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu i pracowników biura Narodowego Funduszu,
 - 7) kontrola działalności Zarządu Narodowego Funduszu,
 - 8) składanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego, sprawozdania z działalności Narodowego Funduszu
 - 9) zatwierdzanie wyboru podmiotu właściwego do badania sprawozdania finansowego.
2. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu, oprócz określonych w ust. 1, należy:
 - 1) przedkładanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska w celu uzgodnienia strategii działania Narodowego Funduszu,
 - 2) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa, raz na cztery lata, strategii działania Narodowego Funduszu do dnia 30 listopada roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią,
 - 3) uchwalanie, na podstawie polityki ekologicznej państwa, planu działalności i zatwierdzanie list priorytetowych programów Narodowego Funduszu do dnia 31 stycznia każdego roku.

Art. 411.

1. Zarząd Narodowego Funduszu stanowią prezes i jego zastępcy, powoływani i odwoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska, na wniosek Rady Nadzorczej.
2. Funkcji członka zarządu Narodowego Funduszu nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej lub samorządowej, a także z członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa.

Art. 412.

1. Prezes Zarządu reprezentuje Narodowy Fundusz na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu, z zastrzeżeniem art. 413 ust. 2.
2. Prezes Narodowego Funduszu zatrudnia pracowników biura Narodowego Funduszu. W odniesieniu do pracowników zatrudnianych na kierowniczych stanowiskach Prezes zasięga opinii Zarządu.
3. Prezes kieruje pracą biura Narodowego Funduszu.

Art. 413.

1. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu należy:
 - 1) opracowywanie projektów planów działalności Narodowego Funduszu, w tym projektów corocznych list programów priorytetowych Narodowego Funduszu,
 - 2) opracowanie projektów rocznych planów finansowych,
 - 3) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Narodowego Funduszu,
 - 4) gospodarowanie środkami Narodowego Funduszu, z zastrzeżeniem uprawnień Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu,

- 5) kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Narodowego Funduszu,
 - 6) opracowywanie analiz i ocen ekologicznej efektywności funkcjonowania Narodowego Funduszu,
 - 7) składanie Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu sprawozdań z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
 - 8) opracowywanie projektów strategii działania Narodowego Funduszu i zasięganie opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego co do zawartych w nich ustaleń.
2. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu, oprócz prezesa zarządu, są upoważnione dwie osoby, działające łącznie, spośród:
 - 1) pozostałych członków zarządu,
 - 2) pełnomocników powołanych przez prezesa zarządu, działających w granicach ich umocowania.
 3. Dokonanie przez osoby, o których mowa w ust. 6, czynności prawnej w zakresie praw i obowiązków Narodowego Funduszu bez zachowania trybu określonego w art. 410 ust. 1 pkt 5 nie powoduje nieważności tej czynności prawnej w stosunku do osób trzecich.

Art. 414.

1. Przychodami Narodowego Funduszu są:
 - 1) przychody, o których mowa w art. 401 ust. 4,
 - 2) wpływy z opłat produktowych pobieranych na podstawie przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
 - 3) wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne i górnicze,
 - 4) dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny,
 - 5) świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji,
 - 6) wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
2. Przychodami Narodowego Funduszu mogą być także przychody z tytułu emisji obligacji własnych oraz inne przychody związane z działalnością tych funduszy.
3. Narodowy Fundusz może zaciągać kredyty i pożyczki.

Art. 415.

1. Środki Narodowego Funduszu przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.
2. Przychody, o których mowa w art. 414 ust. 3, przeznacza się w równych częściach wyłącznie na finansowanie:
 - 1) potrzeb geologii w zakresie poznania budowy geologicznej kraju oraz w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalin i wód podziemnych,
 - 2) potrzeb górnictwa służących ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z wydobywania kopalin i likwidacji zakładów górniczych.

Art. 416.

1. Z Narodowego Funduszu mogą być dokonywane wydatki na:
 - 1) zadania, o których mowa w art. 402,
 - 2) zadania, o których mowa w art. 403 pkt 1,
 - 3) zadania, o których mowa w art. 404 pkt 1 - 6
 - 4) rozwój przemysłu produkcji środków technicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
 - 5) rozwój specjalistycznego potencjału wykonawczego służącego realizacji inwestycji na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
 - 6) rozwój sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska,

- 7) realizację kompleksowych programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz programów edukacji ekologicznej,
 - 8) wspomaganie realizacji wojewódzkich i ponadwojewódzkich programów ochrony środowiska,
 - 9) realizację innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planie działalności Narodowego Funduszu.
2. Środki Narodowego Funduszu można przeznaczać za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska na wspieranie zadań, o których mowa w ust. 1, poza granicami kraju.

Art. 417.

1. Działalność, o której mowa w art. 416, finansowana jest przez:
 - 1) udzielanie oprocentowanych pożyczek,
 - 2) dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
 - 3) przyznawanie dotacji,
 - 4) wnoszenie udziałów do spółek działających w kraju,
 - 5) nabywanie obligacji, akcji i udziałów spółek działających w kraju,
 - 6) nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.
2. Przeznaczenie środków na finansowanie potrzeb geologii wymaga zasięgnięcia opinii ministra właściwego do spraw środowiska, a na finansowanie potrzeb górnictwa - opinii ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.
3. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą być częściowo umarzone, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów.
4. Narodowy Fundusz może dysponować rachunkami środków dewizowych.
5. Narodowy Fundusz może udzielać poręczeń spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. Nr 79, poz. 484 z późn. zm.); udzielając poręczenia Narodowy Fundusz pobiera opłatę prowizyjną.
6. Narodowy Fundusz może przejąć zobowiązania ministra właściwego do spraw środowiska, jeżeli przyznanie środków przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, zgodnie z ustaleniami umów międzynarodowych, jest uwarunkowane udzieleniem przez ministra właściwego do spraw środowiska gwarancji zwrotu wypłaconych kwot w całości lub w części, z przyczyn określonych w tych umowach.
7. Wnioski o przyznanie pożyczek lub dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 10.000.000 EURO, dotyczące środków technicznych służących jedynie ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności oczyszczalni ścieków, elektrofiltrów lub składowisk odpadów, powinny zawierać uzasadnienie obejmujące analizę ewentualnych alternatywnych rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zanieczyszczeń oraz wprowadzenie czystszej produkcji.
8. Narodowy Fundusz udziela dotacji oraz pożyczek na podstawie umów cywilnoprawnych.
9. Formy umowy cywilnoprawnej nie stosuje się do przekazywania środków na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej, o których mowa w ust. 1 pkt 6, jeżeli ich fundatorem jest Narodowy Fundusz.
10. Narodowy Fundusz może udostępniać środki finansowe bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów, pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia z zakresu zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz potrzeb geologii, a także dopłaty do oprocentowania udzielanych na ten cel preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek.

11. Środki powierzone Narodowemu Funduszowi, pochodzące z pomocy zagranicznej, są wykorzystywane na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.

Art. 418.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej Narodowego Funduszu.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) podstawy gospodarki finansowej,
 - 2) zawartość rocznych planów finansowych,
 - 3) terminy opracowywania rocznych planów finansowych.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:
 - 1) rodzaje kosztów wchodzących w koszty działalności,
 - 2) sposób ustalania wyniku finansowego,
 - 3) sposób zwiększania i zmniejszania funduszu statutowego i funduszu rezerwowego,
 - 4) możliwość tworzenia innych rodzajów funduszy,
 - 5) wymagania dotyczące sprawozdawczości finansowej.

Art. 419.

Zasady prowadzenia rachunkowości Narodowego Funduszu określają odrębne przepisy.

Art. 420.

Zarząd Narodowego Funduszu zamieszcza corocznie, w drodze obwieszczenia, informacje o działalności Narodowego Funduszu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”.

Art. 421.

1. Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.
2. Uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu są przekazywane w ciągu 7 dni od ich podjęcia ministrowi właściwemu do spraw środowiska.
3. Uchwała Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu sprzeczna z prawem jest nieważna; o nieważności uchwały w całości lub w części orzeka, w drodze decyzji, organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania uchwały.
4. Organ nadzoru, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie.
5. W sprawach stwierdzenia nieważności uchwały stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz przepisy ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 z późn. zm.).
6. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu; organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.
7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały należy do sądu administracyjnego.”,
- 7) w art. 441 ust. 1 wyrazy „gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej właściwego” zastępuje się wyrazami „gminy właściwej”,
- 8) w art. 441 ust. 3 wyrazy „na poszczególne gminne fundusze” zastępuje się wyrazami „dla poszczególnych gmin”.

Art. 273.

W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 20 ust. 9 otrzymuje brzmienie:
„9. Opłaty, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.”,

- 2) w art. 20 skreśla się ust. 10.

Art. 274.

W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz.U. Nr 128, poz. 1403) art. 42 skreśla się.

Art. 275.

W ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. Nr 125, poz. 1371, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 46 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Wpływy uzyskane z opłat, o których mowa w art. 42 i art. 43, oraz z opłat z tytułu licencji na wykonywanie międzynarodowego transportu drogowego, zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych i przewozów regularnych specjalnych oraz przewozów wahałowych i przewozów okazjonalnych, a także przewozów kabotażowych w międzynarodowym transporcie drogowym, jak również z tytułu zezwoleń zagranicznych, stanowią dochód budżetu państwa.”,
- 2) w art. 46 ust. 3 skreśla się,

Art. 276.

W ustawie z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. Nr 126, poz. 1381, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 116 skreśla się ust. 6 - 8,
- 2) dodaje się art. 116 a w brzmieniu:
„Art. 116 a. 1. Pracownicy wojewódzkich inspektoratów farmaceutycznych mogą otrzymywać premie.
2. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania premii, o których mowa w ust. 1.”.

Art. 277.

W ustawie z dnia 6 września 2001 r. o rybołówstwie morskim (Dz.U. Nr 129, poz. 1441, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 76 dodaje się art. 76a w brzmieniu:
„Art. 76a. Kary, o których mowa w art. 74 - 76 stanowią dochód budżetu państwa.”,
- 2) skreśla się art. 80.

Art. 278.

W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676) art. 9 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 9. 1. Działalność ABW i AW, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, jest finansowana z budżetu państwa.
2. Koszty realizacji zadań Agencji, w zakresie których - ze względu na wyłączenie ich jawności - nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych, rachunkowości i zamówieniach publicznych, są finansowane z utworzonego na ten cel funduszu operacyjnego.
3. Szefowie Agencji, każdy w zakresie swojej właściwości, określają, w drodze zarządzeń, stanowiące tajemnicę państwową szczegółowe zasady tworzenia funduszu operacyjnego i gospodarowania jego środkami.
4. Wpływy pochodzące z zadań i przedsięwzięć realizowanych przez ABW i AW we współpracy ze służbami specjalnymi innych państw, zwiększają fundusze operacyjne.”.

Art. 279.

W ustawie z dnia 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu (Dz.U. Nr 93, poz. 820) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 ust. 5 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

- „5) opracowywanie projektu rocznego planu finansowego Konfederacji,”
- 2) w art. 7 ust. 5 pkt 7 skreśla się,
- 3) w art. 9 ust. 1 pkt 3 skreśla się wyrazy „do zatwierdzenia”,
- 4) w art. 13 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Plan finansowy Konfederacji jest budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).”,
- 5) w art. 14 skreśla się ust. 1,
- 6) w art. 14 ust. 3 wyrazy „zatwierdzenia rocznego planu Konfederacji” zastępuje się wyrazami „wejścia w życie ustawy budżetowej”,
- 7) w art. 16 ust. 2 skreśla się wyrazy „do zatwierdzenia”.

Art. 280.

W ustawie z dnia 7 czerwca 2002 r. o zniesieniu Generalnego Inspektora Celnego, o zmianie ustawy o kontroli skarbowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 89, poz. 804) skreśla się art. 29.

Art. 281.

W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz.U. Nr 130, poz. 1112) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Art. 26. Wpływy z tytułów, o których mowa w art. 25 ust. 2 i art. 129 ust. 2 stanowią dochód budżetu państwa.”.

Art. 282.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. Nr 166, poz. 1360) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Podstawą gospodarki finansowej Centrum Akredytacji jest roczny plan finansowy, będący budżetem specjalnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia o finansach publicznych (Dz.U. Nr ,poz.).”,
- 2) art. 32 skreśla się,
- 3) w art. 34 pkt 2 wyrazy „budżetu państwa” zastępuje się wyrazami „budżetu ogólnego w budżecie państwa”.

Art. 283.

W ustawie z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz.U. Nr 169, poz. 1386) art. 14 otrzymuje brzmienie:

„Art. 14. PKN jest państwową jednostką budżetową.”.

Rozdział 2. Przepisy przejściowe

Art. 284.

1. W okresie od wejścia w życie niniejszej ustawy do początku pierwszego roku budżetowego następującego po tym dniu, gospodarstwa pomocnicze, zakłady budżetowe i środki specjalne działają na dotychczasowych zasadach. W tym okresie dysponenci części budżetowych:
 - 1) zlikwidują podległe im zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze,
 - 2) zgłoszą do rejestru jednostek sektora finansów publicznych podjęte decyzje,
 - 3) w odniesieniu do jednostek przekształcanych w instytucje prawa handlowego – podejmą czynności zmierzające do ich rejestracji,
 - 4) przedstawią Radzie Ministrów wnioski w sprawie przekształcenia środków specjalnych w rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych.

2. Rada Ministrów, w drodze uchwały, ustali wykaz środków specjalnych państwowych jednostek budżetowych przekształcanych w rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych.
3. Środki specjalne, które nie zostaną przekształcone w rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych, ulegają likwidacji w pierwszym dniu roku budżetowego, a środki pieniężne pozostałe po likwidacji zostaną przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa.
4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, pierwszy wykaz budżetów specjalnych.

Art. 285.

Do dnia 31 marca 2003 r. środki likwidowanych samorządowych funduszy celowych, łącznie ze środkami wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zostaną przekazane na rachunki odpowiednich budżetów jednostek samorządu terytorialnego,

Art. 286.

1. Minister Finansów dokona przeliczenia na układ wynikający z nowej organizacji sektora finansów publicznych i ogłosi podstawowe dane o gospodarce finansowej sektora finansów publicznych za okres trzech lat poprzedzających wejście w życie niniejszej ustawy.
2. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, jednostki zobowiązane do sporządzenia, sposób i terminy sporządzenia oraz treść jednorazowego sprawozdania, które – po przekazaniu Ministrowi Finansów – będą podstawą dokonania przeliczeń.

Art. 287.

1. Postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone są według przepisów dotychczasowych, chyba że przepisy niniejszej ustawy są korzystniejsze dla obwinionego.
2. W sytuacji, gdy zarzucany obwinionemu czyn nie jest według niniejszej ustawy karalny, postępowanie umarza się.

Art. 288.

1. Kadencja komisji orzekających powołanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wygasa w dniu powołania odpowiedniej komisji orzekającej, nie później niż w dniu 31 marca 2005 r.
2. Rzecznicy dyscyplinarni powołani przed wejściem w życie niniejszej ustawy pełnią swoje funkcje do czasu powołania właściwych rzeczników, nie dłużej niż do dnia 31 marca 1999 r.

Art. 289.

Przepisy dotyczące sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego obowiązują począwszy od sprawozdań za rok budżetowy rozpoczynający się w 2005 r.

Art. 290.

Obowiązujące akty wykonawcze do ustawy, o której mowa w art. 267 ust. 1, dotyczące:

- 1) klasyfikacji i sprawozdawczości budżetowej,
- 2) szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa,
- 3) funkcjonowania jednostek gospodarki pozabudżetowej,
- 4) postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej,
- 5) planowania i finansowania inwestycji,

tracą moc z chwilą wejścia w życie aktów prawnych wydanych na podstawie niniejszej ustawy, a jeśli akty te nie zostaną wydane przed początkiem pierwszego roku budżetowego,

towego zaczynającego się w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy – w pierwszym dniu tego roku budżetowego.

Art. 291.

Do czasu wejścia w życie ustawy tworzącej urząd Generalnego Inspektora Finansów Publicznych, funkcje Generalnego Inspektora Finansów Publicznych pełni, w zakresie określonym w niniejszej ustawie, Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 292.

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy zgłoszenia do rejestru jednostek sektora finansów publicznych i jednostek samorządu terytorialnego istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 293.

Jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 5 pkt 8, sporządzają swoje plany finansowe w terminach przewidzianych w niniejszej ustawie dla opracowywania projektu ustawy budżetowej.

Rozdział 3. Przepisy końcowe

Art. 294.

1. Traci moc ustawa z dnia 25 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z późn. zm.).
2. Do czasu wydania aktów wykonawczych na mocy upoważnień zawartych w niniejszej ustawie, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2004 r., zachowują moc akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust.1, jeśli nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy.
3. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania podmiotom sektora finansów publicznych oraz jednostkom organizacyjnym niezaliczanym do sektora finansów publicznych, dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie tych zadań, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy były finansowane lub dofinansowywane z rachunków znoszonych środków specjalnych.

Art. 295.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

Uzasadnienie

I. Część ogólna

Nie spełniły się nadzieje, jakie pokładano w uchwalonej 26 listopada 1998 r. ustawie o finansach publicznych. Ustawa ta, zastępując uchwaloną w 1991 r. i wielokrotnie nowelizowaną ustawę – prawo budżetowe, okazała się w swej ogólnej koncepcji zaskakująco podobna do swej poprzedniczki, a przy tym pełna niejasnych sformułowań, luk i niekonsekwencji. Nie mogła więc stać się instrumentem wzmocnienia nadzoru nad finansami publicznymi.

Dlatego konieczne wydaje się podjęcie próby usprawnienia zarządzania sektorem finansów publicznych nie poprzez kolejne zmiany obowiązującej ustawy (dokonane już 25 razy), lecz przyjęcie całkowicie nowej regulacji. Jej zadaniem musi być usystematyzowanie przepisów oraz wprowadzenie zmian, przywracającym kontrolę nad finansami publicznymi.

Potrzeba wzmocnienia kontroli nad gospodarowaniem środkami publicznymi jest dziś problemem o pierwszorzędym znaczeniu. Od 2000 r. pogarsza się stan równowagi budżetowej, a wysoki deficyt budżetu państwa oddziałuje negatywnie na procesy w całej gospodarce narodowej. W tej trudnej sytuacji trzeba realizować ważne i pilne zadanie dostosowania polskiego sektora finansów publicznych do wymagań stawianych przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej. Stan finansów publicznych jest z kolei jednym z podstawowych czynników decydujących o tym, w jakim stopniu uda się Polsce wykorzystać potencjalne szanse związane z przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Przygotowanie Polski do akcesji i taka poprawa sytuacji budżetowej, by finanse publiczne nie stanowiły nadmiernego obciążenia dla gospodarki, pozwalając na przyspieszenie tempa wzrostu, musi wiązać się z racjonalizacją wydatków publicznych i poprawą efektywności gospodarowania środkami publicznymi. Im sprawniej będzie zarządzany sektor finansów publicznych, tym mniej bolesne będą cięcia budżetowe, jakich trzeba będzie w najbliższym czasie dokonać.

Podstawą niniejszego projektu jest ekspertyza opracowana przez dr Wojciecha Misiąga na podstawie badań i analiz wykonywanych w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową (por. Z. Gilowska, A. Mierzwa, W. Misiąg, *Stan i kierunki reformy sektora publicznego w Polsce*, IBnGR, Gdańsk 1997; Z. Gilowska, A. Mierzwa, W. Misiąg *Projekt ustawy o finansach publicznych*, IBnGR, Warszawa 1998; Z. Gilowska, W. Misiąg, *Funkcjonowanie ustawy o finansach publicznych. Postulaty de lege ferenda*, „Przegląd Sejmowy” nr 5/1999).

Celem głównym regulacji przedstawionych w projekcie jest **radykałna poprawa jawności i przejrzystości** całego sektora finansów publicznych. Gwarantowane konstytucyjnie prawo obywatela „do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej... (art. 61 ust.1 Konstytucji RP) obejmuje także „dostęp do dokumentów” (art. 61 ust. 2 Konstytucji RP) i może być ograniczane tylko w ściśle określonych w ustawach przypadkach, i tylko ze względu na „ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa (art. 61 ust. 3 Konstytucji RP). Osiągnięcie tego celu wymaga wprowadzenia szeregu zmian o charakterze organizacyjnym i funkcjonalnym, które są sformułowane z punktu widzenia drugiego celu regulacji - **przewyciężenia narastającego rozdrobnienia sektora finansów publicznych i związanego z tym marnotrawstwa środków publicznych**.

Trzecim celem regulacji przedstawionych w projekcie jest **wprowadzenie nowoczesnych i bardziej efektywnych instrumentów zarządzania finansami publicznymi**.

Dużo silniejsze niż obecnie skupienie finansów publicznych w systemie budżetowym państwa (często określane mianem „konsolidacji”) oznacza:

- zmiany organizacji i zasad funkcjonowania sektora finansów publicznych,
- objęcie wydatków publicznych ostrzejszymi rygorami kontrolnymi,
- rozszerzenie i ujednoczenie obowiązków sprawozdawczych, nakładanych na praktycznie wszystkich dysponentów publicznych środków finansowych.

II. Część szczegółowa

Struktura projektu jest podobna do struktury ustawy obecnie obowiązującej. Wprowadzone w projekcie nowe rozwiązania szczegółowe w istotny sposób zmieniają jednak charakter i ukierunkowanie całej regulacji.

1. Do zakresu sektora finansów publicznych (obecnie opisanego w art. 3 obowiązującej ustawy) wprowadzono zmiany wynikające z:

- rezygnacji z takich form organizacyjnych występujących obecnie w sektorze finansów publicznych, jak instytucje gospodarki pozabudżetowej (zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze i środki specjalne) i samorządowe fundusze celowe,
- zmian dokonanych w organizacji sektora finansów publicznych (np. z likwidacji kas chorych),
- dążenia do uściślenia definicji.

2. Zachowując w przybliżeniu obecny zakres podmiotowy sektora finansów publicznych projektuje się wprowadzenie zmian form organizacyjnych, w jakich działają instytucje tego sektora. Najważniejsze z tych zmian dotyczą:

- zmian w zasadach funkcjonowania jednostek budżetowych,
- likwidacji samorządowych funduszy celowych,
- likwidacji tzw. jednostek gospodarki pozabudżetowej, czyli zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych.

3. Jednostka budżetowa pozostaje instytucją bez osobowości prawnej, zarządzającą wyodrębnioną częścią mienia Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego i wykonującą – najczęściej bez pobierania opłat za świadczone usługi – przypisane jej zadania publiczne. Środki na swą działalność jednostka budżetowa czerpie z odpowiedniego budżetu, do tego budżetu odprowadza też pobrane dochody – w imieniu skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Nowym elementem w systemie finansowym jednostek budżetowych są – *rachunki dochodów własnych*, na których jednostki budżetowe miałyby prawo gromadzić część dochodów uzyskiwanych z własnej działalności – a więc nie dochody o charakterze publicznoprawnym, w stosunku do których jednostka budżetowa odgrywa rolę poborcy. Środki gromadzone na rachunkach dochodów własnych i wydatki dokonywane z tych środków byłyby ujmowane w ewidencji i sprawozdawczości budżetowej, lecz dyspozycja tymi środkami należałaby do kierownictwa jednostki, a rozmiary wydatków byłyby limitowane wyłącznie wysokością uzyskanych wpływów. Utworzenie rachunków dochodów własnych pozwoliłoby na likwidację gospodarstw pomocniczych i znakomitej większości rachunków środków specjalnych.

4. Na szczeblu samorządowym działają obecnie fundusze: ochrony środowiska i gospodarki wodnej, ochrony gruntów rolnych oraz gospodarki zasobem geodezyjnymi kartograficznym. Za likwidacją samorządowych funduszy celowych i włączeniem dochodów pobieranych przez te fundusze bezpośrednio do dochodów budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przemawia kilka argumentów. Najważniejszym jest dążenie do wzmocnienia budżetów samorządowych przez zwiększenie puli ich dochodów własnych i zniesienie ograniczeń co do swobodnego kształtowania struktury ich wydatków. Począwszy od 2004 r. JST będą intensywnie poszukiwały środków mogących służyć jako źródło współfinansowania zadań wspieranych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Włączenie środków funduszowych do budżetów jednostek samorządu terytorialnego powinno dać również efekt w postaci lepszej kontroli nad gospodarowaniem tymi środkami.

5. Odrębnym zagadnieniem są coraz liczniejsze środki specjalne tworzone na mocy ustaw. Ich dochodami na ogół nie są wpływy jednostek z ich ubocznej działalności gospodarczej, lecz dochody o charakterze publicznoprawnym, wyłączane z budżetu na podobnych zasadach, jak wyłączenia budżetowych dochodów na rzecz funduszy celowych. Projekt zakłada, że wszystkie środki specjalne tego typu ulegną likwidacji, przy wykorzystaniu dwóch ścieżek przekształceń środków specjalnych:

- likwidacja środka specjalnego z jednoczesnym przekazaniem jego dochodów do budżetu państwa i przejęciem finansowania zadań, które były finansowane ze środka specjalnego przez właściwą jednostkę budżetową,
- przekształcenie – na mocy ustawy – środka specjalnego w państwowy fundusz celowy.

Oznaczałoby to konieczność ustawowego określenia zasad działania nowego funduszu, włączenie planu finansowego do budżetu państwa (obecnie przychody i wydatki środków specjalnych są w ustawie budżetowej prezentowane tylko w postaci bardzo syntetycznych zestawień zbiorczych) i poddanie gospodarki dzisiejszymi środkami specjalnymi ostrzejszym rygorom kontrolnym i sprawozdawczym.

6. Zakłady budżetowe, odgrywające do 1996 r. istotną rolę w gospodarce finansowej JST są dziś formą zanikającą. Większość samorządowych zakładów budżetowych przekształcono – po uchwaleniu ustawy o gospodarce komunalnej – w spółki, maleje również rola państwowych zakładów budżetowych. Nie widać też ważnych argumentów za utrzymaniem tej formy organizacyjnej. Projekt przewiduje zlikwidowanie działających jeszcze zakładów budżetowych, pozostawiając ministrom i organom jednostek samorządu terytorialnego wybór między przekształceniem zakładów budżetowych w jednostki budżetowe, a przekształceniem w instytucję prawa handlowego

7. Dążeniu do większej precyzji w definicji sektora finansów publicznych służy też wyraźne rozróżnienie dwóch pojęć: **podmiotów sektora finansów publicznych** (osób prawnych) oraz **jednostek sektora publicznego**, oznaczającego również instytucje wyodrębnione funkcjonalnie, lecz nie posiadające osobowości prawnej i działające – w zakresie swojego działania – w imieniu i na rachunek podmiotów sektora finansów publicznych.

8. Zasadniczym celem wszystkich nowych regulacji projektu jest poprawa efektywności funkcjonowania sektora finansów publicznych. Celowi temu podporządkowane są wszystkie propozycje szczegółowe, spośród których najważniejsze są zmiany w **zakresie podmiotowym budżetu i trybie wykonywania budżetu**, a także rozszerzenie zakresu obowiązków informacyjnych organów administracji publicznej odpowiedzialnych za nadzór nad gospodarką środkami publicznymi.

9. Budżet państwa, będący obecnie zbiorczym planem finansowym państwowych jednostek budżetowych, według projektu będzie swym zakresem obejmował praktycznie całość państwowego segmentu sektora finansów publicznych. Dokładniej mówiąc – budżet państwa będzie obejmował plany finansowe wszystkich – poza *explicite* wyliczonymi w ustawie – państwowych jednostek sektora finansów publicznych. Zakres wyłączeń, czyli zdefiniowanie zbioru **pozabudżetowych instytucji publicznych** określono według kryterium niezbędności autonomii programowej tych instytucji, dla których swoboda kształtowania merytorycznego programu działalności stanowi konieczny warunek sprawnego funkcjonowania.

10. W projektowanym, nowym układzie budżetu państwa wyodrębniono dwa rodzaje elementów:

- **budżet ogólny**, którego treść i zakres odpowiada w przybliżeniu obecnemu budżetowi państwa,
- **budżety specjalne**, będące planami finansowymi poszczególnych instytucji państwowych zaliczanych do sektora finansów publicznych, działającymi w formie innej niż jednostka budżetowa.

Składnikiem budżetu państwa będzie także zbiorcze, skonsolidowane zestawienie budżetu ogólnego i wszystkich budżetów specjalnych.

11. Utworzenie budżetów specjalnych nie powoduje ujednoczenia zasad funkcjonowania wszystkich instytucji publicznych – w projekcie zakłada się, że jednostki sektora finansów publicznych, których plany finansowe stanowić będą budżety specjalne zachowają bez zasadniczych zmian właściwe sobie zasady gospodarki finansowej (w tym możliwość dostosowywania rozmiarów wydatków do posiadanych środków), zostaną natomiast włączone w

system jednolitej sprawozdawczości budżetowej, zmieni się także tryb uchwalania ich planów.

12. Koncepcja złożonego budżetu państwa, obejmującego budżet ogólny i budżety specjalne, niesie za sobą następujące konsekwencje:

- wszystkie plany finansowe włączane obecnie do ustawy budżetowej, lecz pozostające poza zakresem budżetu państwa będą włączone do budżetu państwa,
- do budżetu państwa będą też włączone plany finansowe innych instytucji, które dotychczas nie były prezentowane w ustawie budżetowej,
- wynik budżetu państwa będzie uzależniony od wyników poszczególnych instytucji państwowych sektora finansów publicznych, co oznacza, że stosowane w poprzednich latach zabiegi służące sztucznemu poprawieniu wyniku budżetu państwa (obniżeniu deficytu) nie będą już miały wpływu na ogólny wynik budżetu państwa.

W efekcie budżet państwa będzie obejmował znacznie większą niż dotąd część operacji finansowych państwowego segmentu sektora finansów publicznych, a jego wynik będzie pełniej odzwierciedlał rzeczywistą sytuację finansów państwa.

13. Rozszerzeniu zakresu budżetu państwa ma też służyć ponowne włączenie do budżetu państwa dochodów z bezzwrotnej pomocy zagranicznej (w tym – dochodów, jakie Polska uzyskiwać będzie z budżetu Unii Europejskiej) oraz wydatków finansowanych tymi środkami i tzw. wydatków na współfinansowanie wspieranych zadań (środki pomocowe najczęściej nie finansują 100% kosztów wspieranych zadań). Zakłada się jednocześnie, że konstrukcja budżetu państwa będzie wyodrębniła środki pomocowe i środki na współfinansowanie wspieranych zadań od pozostałych wydatków krajowych. Takie rozwiązanie, całkowicie zgodne ze standardami obowiązującymi w Unii Europejskiej, z jednej strony pozwoli na zachowanie pełnej kontroli nad uzyskiwanymi dochodami i wydatkami finansowanymi z tych dochodów, z drugiej strony – dzięki oddzieleniu środków pomocowych i związanych z nimi wydatków od innych wydatków krajowych - pozwoli na zachowanie rygorów kontrolnych i sprawozdawczych, związanych z wykorzystaniem pomocy zagranicznej.

14. Projekt wprowadza odmienne - od stosowanych obecnie - zasady ewidencji i sprawozdawczości dochodów i wydatków budżetowych. Sprowadzają się one do następujących reguł:

- dochody budżetowe ujmowane są w sprawozdawczości w ujęciu kasowym i nie przewiduje się żadnych wyjątków od tej reguły; oznaczałoby to w szczególności odejście od praktyki zaliczania w jednostkach samorządu terytorialnego do dochodów poprzedniego roku budżetowego udziałów we wpływach z podatkach dochodowych, obecnie przekazywanych na rachunki budżetowe w styczniu kolejnego roku budżetowego;
- na koniec każdego okresu sprawozdawczego do kasowo ewidencjonowanych wydatków budżetowych dodaje się:
 - a) przyrost wymagalnych zobowiązań jednostek budżetowych,
 - b) przyrost złotowej wartości wyemitowanych i niewykupionych papierów wartościowych nominowanych w walutach obcych,
 - c) wartość nieodpłatnie przekazanych własnych papierów wartościowych.

Wprowadzenie takich zasad oznacza zbliżenie się do sytuacji, w której rzeczywiście poniesione, lecz nieopłacone wydatki wpływają na wielkość deficytu budżetowego. Warto w tym miejscu przypomnieć, iż w poprzednich latach wielokrotnie oficjalny deficyt budżetu państwa był mniejszy od deficytu wyliczonego według międzynarodowych standardów rachunków narodowych – właśnie na skutek nieujmowania w budżecie wymienionych powyżej operacji. Przyjęcie proponowanych powyżej reguł spowodowałoby, iż sposób liczenia deficytu budżetu państwa, a w konsekwencji – deficytu całego sektora finansów publicznych odpowiadałby obowiązującym w Unii Europejskiej standardom statystycznym ESA 95 (European System of National and Regional Accounts, wprowadzony rozporządzeniem Rady Wspólnoty Europejskiej nr 2223/96 z dnia 25 czerwca 1996 r.).

15. Opisane w punktach 11 – 14 zmiany w układzie budżetu państwa będą obowiązywać również w budżetach jednostek samorządu terytorialnego – pozwoli to na ujednoczenie

zasad ewidencji stosowanych w sektorze finansów publicznych. Zasadniczym argumentem za wprowadzeniem takich zmian do budżetów samorządowych jest jednak przekonanie, iż merytoryczne argumenty za wprowadzeniem zmian w konstrukcji budżetu, sformułowane powyżej w odniesieniu do budżetu państwa, zachowują moc również w odniesieniu do budżetów samorządowych.

16. Niezmiernie ważnym składnikiem projektu są nowe przepisy dotyczące obowiązków informacyjnych ciążących na organach odpowiedzialnych za planowanie budżetowe i nadzór nad wykonywaniem budżetów. Wprowadzenie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, rozwiązały (przynajmniej formalnie) wiele problemów dotyczących jawności finansów publicznych, to jednak wymagają uzupełnienia o przepisy odnoszące się bezpośrednio do spraw gospodarowania środkami publicznymi. Dlatego w projekcie wprowadzono zobowiązanie Rady Ministrów (odpowiadającej za planowanie i wykonywanie budżetu państwa) oraz zarządów jednostek samorządu terytorialnego (odpowiadających za planowanie i wykonywanie budżetów samorządowych) do:

- opracowywania i publikowania informacji omawiających w przystępnej formie podstawowe dokumenty budżetowe, do których zaliczono:
 - założenia budżetu,
 - projekt przedkładany do uchwalenia organowi stanowiącemu,
 - uchwalony budżet,
 - sprawozdanie z wykonania budżetu,
- publikowania wykazów wszystkich instytucji otrzymujących dotacje ze środków publicznych.

Rozszerzono ponadto zakres danych, jakie winny być organom stanowiącym (Sejmowi, radom gmin i powiatów oraz sejmikom województw) dostarczane wraz z projektami budżetów. Chodzi o to, by organ stanowiący miał podstawy do oceny nie tylko samego budżetu, ale szeroko rozumianej sytuacji finansowej państwa czy JST. Za opublikowanymi przez OECD dokumentem *OECD Best Practices for Budget Transparency*, rekomendowanym do przyjęcia przez wszystkie kraje członkowskie, przyjęto np., że materiały informacyjne przekazywane Sejmowi z projektem ustawy budżetowej winny zawierać ocenę skutków udzielanych ulg i zwolnień podatkowych (*tax expenditure*), a także ocenę długoterminowych zobowiązań wynikających z różnicy wartości gwarantowanych świadczeń społecznych i składek opłacanych na ich sfinansowanie. Za rekomendacjami OECD wpisano także do projektu obowiązek sporządzania w latach przedwyborczych oceny sytuacji sektora finansów publicznych w okresie od ostatnich wyborów.

17. Bez zmian pozostawiono w projekcie ogólne zasady klasyfikacji budżetowej, w tym – trójplaszczynowy schemat tej klasyfikacji, polegający na charakteryzowaniu każdego rodzaju dochodów i wydatków według kryteriów **administracyjnych** (według jednostek realizujących dochody lub dokonujących wydatków), **rodzaju działalności** z której pochodzi dany typ dochodu lub której służy dany wydatek oraz **funkcjonalnych** – według rodzaju dochodu lub ekonomicznej formy wydatku. Wprowadzono jednak kilka szczegółowych zmian, korygujących słabe punkty obecnej klasyfikacji. W szczególności w projekcie przyjęto, iż:

- klasyfikacja paragrafowa (w układzie funkcjonalnym) będzie – podobnie jak klasyfikacja według rodzajów działalności – dwupoziomowa, co oznacza że tzw. grupy paragrafów stają się formalnie podziałkami klasyfikacyjnymi,
- klasyfikacja paragrafowa zostanie zbudowana w ten sposób, by oddzielić od siebie – na poziomie grup paragrafów – wydatki własne jednostek sektora finansów publicznych, wydatki na rzecz innych jednostek sektora finansów publicznych (transfery wewnątrz sektora) oraz wydatki na rzecz podmiotów spoza sektora finansów publicznych,
- dotacje przekazywane jakimkolwiek jednostkom na sfinansowanie zleczanych zadań własnych będą w klasyfikacji ujmowane jako wydatki własne, a nie – jak to ma miejsce w obecnej klasyfikacji – jako dotacje; w ten sposób pojęcie *dotacji* „zarezerwowano” dla wydatków służących wspieraniu zadań własnych podmiotów otrzymujących środki publiczne.

18. W projekcie zrezygnowano z wyodrębnienia przepisów odpowiadających obecnym procedurom ostrożnościowym i sanacyjnym, uznając, że obecne regulacje w stosunku do budżetu państwa nie tworzą faktycznych zabezpieczeń przed nadmiernym przyrostem długu publicznego, natomiast w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego są one nadmiernie rygorystyczne w stosunku do udziału sektora samorządowego w tworzeniu długu publicznego i skali zagrożeń, jakie dla utrzymania konstytucyjnych limitów wielkości państwowego długu publicznego stanowi gospodarka finansowa samorządu terytorialnego. Utrzymano jednak obowiązek przedstawiania Sejmowi przez Radę Ministrów swoistego „programu naprawczego” gdy dołączona do projektu ustawy budżetowej prognoza finansów publicznych (musi ona obejmować przynajmniej dwa lata następujące po roku budżetowym) wskazuje na możliwość przekroczenia przez państwowy dług publiczny granicy 55% PKB, traktowanej jako ostateczny punkt ostrzegawczy. Utrzymano też limity zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, formułując je jednak inaczej niż w obecnej ustawie.

19. Zaproponowano zmiany w przepisach opisujących postępowanie w przypadku, gdy ustawa lub uchwała budżetowa nie weszły w życie przed początkiem roku budżetowego. Zmiany polegają na:

- zmianie podstawy wykonywania budżetu państwa i wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- wprowadzeniu ograniczeń obowiązujących przy wykonywaniu budżetu na innej podstawie niż budżet uchwalony przez odpowiedni organ stanowiący.

20. Według projektu podstawą wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w sytuacji, gdy uchwała budżetowa nie weszła w życie przed początkiem roku budżetowego, ma być **budżet za poprzedni rok**. Przewaga tego rozwiązania nad stosowanym obecnie polega na tym, że podstawą wykonywania budżetu byłby w istocie układ dochodów i wydatków, który został już uchwalony przez organ stanowiący. Chodzi o uniknięcie możliwej dziś sytuacji, gdy skutkiem niezgody organu stanowiącego na zaproponowany przez zarząd kształt budżetu i czasowa odmowa jego uchwalenia, w praktyce prowadzi do faktycznego przyjęcia (tj. wykonywania przez pierwszy kwartał roku budżetowego).

21. Zawarta w projekcie konstrukcja limitów zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w dwóch istotnych punktach różni się od norm obowiązujących obecnie. I tak:

- a) zrezygnowano z przepisu ograniczającego wielkość zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego do 60% jej planowanych, rocznych dochodów budżetowych – norma ta nie ma przekonującego uzasadnienia, a jej zasadniczą wadą jest to, iż nie uwzględnia rozkładu w czasie obciążeń spłatami i odsetkami – z punktu widzenia tej normy zaciągnięty na rok kredyt o wartości równej 50% dochodu gminy (lub powiatu albo województwa) jest legalny, natomiast zaciągnięty na 20 lat kredyt o wartości 65% rocznych dochodów – nie; warto przy okazji zauważyć, że „norma 60%” limituje obecnie łączny dług jednostek samorządu terytorialnego do poziomu ok. 6,5% PKB, który odpowiada ok. 14% państwowego długu publicznego i jest w przybliżeniu 4 razy większy od faktycznego zadłużenia wszystkich jednostek samorządu terytorialnego (co ilustruje faktyczną rolę zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w kształtowaniu całego państwowego długu publicznego),
- b) zmieniono sposób obliczania tzw. normy 15%, limitującej (na poziomie 15% planowanych rocznych dochodów) obciążenie budżetu jednostki samorządu terytorialnego spłatami długu, odsetkami od długu i wypłatami z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji; w projekcie zaproponowano, by jednolity dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wskaźnik graniczny 15% zastąpić wskaźnikiem wyliczanym dla każdej jednostki samorządu terytorialnego oddzielnie jako 90% średniej (z ostatnich trzech lat) wartości wskaźnika

$$\frac{\text{wydatki majątkowe}}{\text{dochody}} \cdot 100\%$$

i zwolnieniu z obowiązku przestrzegania tej normy te jednostki samorządu terytorialnego, w których relacja wydatków majątkowych do inwestycji przekraczała w ostatnich trzech latach 30%; taka konstrukcja wskaźnika granicznego z jednej strony znosi niepotrzebne ograniczenia wiążące dziś jednostki o znacznym potencjale rozwojowym, dla których zaciąganie nawet dość znacznych kredytów może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej – zaostrza kryteria wobec jednostek, których wysokie obciążenie dochodów wydatkami bieżącymi nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu kredytów.

Nowa norma będzie „łagodniejsza” dla tych jednostek samorządu terytorialnego, które na inwestycje kierowały więcej niż 16,67% dochodów budżetowych, natomiast ostrzejsza dla tych jednostek, które na inwestycje wydają mniej niż 16,67% dochodów.

22. Zaproponowano istotne zmiany w procedurze zamykania rachunków budżetowych przez organ stanowiący (Sejm, rada gminy i rada powiatu, sejmik województwa). Obecnie procedura ta – tak w odniesieniu do budżetu państwa, jak i do budżetów jednostek samorządu terytorialnego - sprowadza się do przyjęcia uchwały w kwestii udzielenia (lub odmowy udzielenia) absolutorium organowi wykonującemu budżet. Nie przewiduje się natomiast formalnej oceny rzetelności danych zawartych w sprawozdaniu (zgodności ze stanem faktycznym). Nie przewiduje się również ani formalnego zatwierdzenia sprawozdania budżetowego, ani nawet obowiązku wyrażenia opinii o tym sprawozdaniu. Oznacza to, że organ stanowiący dokonuje oceny organu wykonującego budżet na podstawie sprawozdania (sporządzonego przez organ wykonujący budżet) bez uprzedniego sprawdzenia, czy dane zawarte w sprawozdaniu stanowią rzetelną podstawę dla takiej oceny.

23. W efekcie procedura obecna nie przewiduje możliwości korekty sprawozdań budżetowych oraz – co jeszcze ważniejsze - korekt w ewidencji księgowej stanowiącej podstawę dla tej sprawozdawczości. Możliwa jest więc sytuacja, w której instytucja kontrolna oceniająca poprawność sprawozdania budżetowego będzie sygnalizowała wykryte w nim nieprawidłowości, lecz księgi rachunkowe nie zostaną zmienione, a procedura zamknięcia rachunków budżetowych niejako uprawomocni te nieprawidłowości.

24. Aby sytuacjom takim zapobiec, a jednocześnie poprawić wiarygodność księgowej ewidencji w sektorze finansów publicznych, projekt wprowadza następujący pakiet nowych regulacji:

- sprawozdania budżetowe budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego będą poddawane ocenie audytorskiej przeprowadzanej dla budżetu państwa oraz samorządów wszystkich województw i gmin powyżej 300.000 mieszkańców przez Generalnego Inspektora Finansów Publicznych, dla pozostałych jednostek samorządu terytorialnego – przez biegłych rewidentów wybranych przez organ stanowiący,
- opinie audytorów oraz Głównego Inspektora finansów Publicznych są przekazywane organowi stanowiącemu (uchwalającemu budżet) oraz publikowane,
- w toku procedury zamykania rachunków budżetowych przez Sejm, rady gmin i powiatów oraz sejmiki województw, będą podejmowane dwie oddzielne uchwały w sprawach:
 - a) zatwierdzenia sprawozdania, przy czym uchwała w tej sprawie może – na wniosek biegłego rewidenta lub Głównego Inspektora Finansów Publicznych – określać inne kwoty dochodów, wydatków i wyniku budżetu niż kwoty przedstawione w sprawozdaniu z wykonania budżetu,
 - b) udzielenia (lub odmowy udzielenia) absolutorium organowi wykonującemu budżet,
- jeśli w uchwale zatwierdzającej sprawozdanie z wykonania budżetu (lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego) przyjęto inne niż w sprawozdaniu wielkości zbiorczych wartości dochodów lub wydatków, dokonuje się odpowiednich zmian w ewidencji budżetowej.

25. Ze zmian dotyczących trybu wykonywania budżetu państwa największe znaczenie mają propozycje dotyczące:

- zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków budżetowych,

— bankowej obsługi budżetu państwa.

26. Projekt konsekwentnie wprowadza zasadę tzw. podwójnych upoważnień przy zaciąganiu zobowiązań i dokonywaniu wydatków obciążających budżet państwa. W praktyce stosowanie tej zasady sprowadzać się będzie do tego, iż:

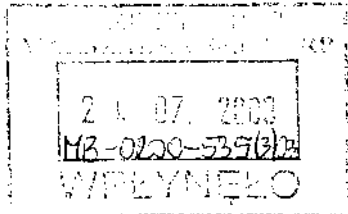
- 1) zaciągnięcie zobowiązania obciążającego budżet państwa będzie możliwe przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków:
 - wydatek będący skutkiem zaciąganego zobowiązania został przewidziany w budżecie i w planie finansowym jednostki budżetowej, której kierownik występuje o dokonanie wydatku,
 - Minister Finansów wyrazi zgodę na zaciągnięcie zobowiązania, przy czym zgoda ta określa wielkość zobowiązania i rozkład w czasie wynikających z tego zobowiązania wydatków,
- 2) Minister Finansów przejmuje odpowiedzialność za terminowe uregulowanie zobowiązania,
- 3) wydatki budżetu państwa realizowane są kasowo przez Ministra Finansów.

27. Zaproponowano przejęcie obsługi kasowej budżetu państwa przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Propozycja ta jest zgodna z tendencją do odciążania banku centralnego od zadań niezwiązanych bezpośrednio z prowadzeniem polityki pieniężnej. Odpowiada też rozwiązaniom zawartym w ustawie o BGK.

28. Określenie trybu wykonywania budżetów samorządowych pozostaje w gestii organów stanowiących poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Warszawa, dnia 21 lipca 2003 roku,

Grzegorz Schetyna
Sekretarz Klubu Poselskiego Platforma Obywatelska
ul. Wiejska 4/6/8 00-902 WARSZAWA
tel. (022) 694-25-88, fax (022) 694-25-90
e-mail: Grzegorz.Schetyna@sejm.pl www.platforma.org



Szanowny Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do złożonego projektu ustawy o finansach publicznych przez Klub Poselski Platforma Obywatelska w dniu 14 marca 2003r. w załączeniu przesyłam poprawiony tekst uzasadnienia, który proszę o dołączenie do projektu ustawy.

Z poważaniem

**SEKRETARZ KLUBU POSELSKIEGO
PLATFORMA OBYWATELSKA**

Grzegorz Schetyna

Uzasadnienie

I. Część ogólna

Nie spełnity się nadzieje, jakie pokładano w uchwalonej 26 listopada 1998 r. ustawie o finansach publicznych. Ustawa ta, zastępując uchwaloną w 1991 r. i wielokrotnie nowelizowaną ustawę – prawo budżetowe, okazała się w swej ogólnej koncepcji zaskakująco podobna do swej poprzedniczki, a przy tym pełna niejasnych sformułowań, luk i niekonsekwencji. Nie mogła więc stać się instrumentem wzmocnienia nadzoru nad finansami publicznymi.

Dlatego konieczne wydaje się podjęcie próby usprawnienia zarządzania sektorem finansów publicznych nie poprzez kolejne zmiany obowiązującej ustawy (dokonane już 25 razy), lecz przyjęcie całkowicie nowej regulacji. Jej zadaniem musi być usystematyzowanie przepisów oraz wprowadzenie zmian, przywracającym kontrolę nad finansami publicznymi.

Potrzeba wzmocnienia kontroli nad gospodarowaniem środkami publicznymi jest dziś problemem o pierwszorzędym znaczeniu. Od 2000 r. pogarsza się stan równowagi budżetowej, a wysoki deficyt budżetu państwa oddziałuje negatywnie na procesy w całej gospodarce narodowej. W tej trudnej sytuacji trzeba realizować ważne i pilne zadanie dostosowania polskiego sektora finansów publicznych do wymagań stawianych przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej. Stan finansów publicznych jest z kolei jednym z podstawowych czynników decydujących o tym, w jakim stopniu uda się Polsce wykorzystać potencjalne szanse związane z przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Przygotowanie Polski do akcesji i taka poprawa sytuacji budżetowej, by finanse publiczne nie stanowiły nadmiernego obciążenia dla gospodarki, pozwalając na przyspieszenie tempa wzrostu, musi wiązać się z racjonalizacją wydatków publicznych i poprawą efektywności gospodarowania środkami publicznymi. Im sprawniej będzie zarządzany sektor finansów publicznych, tym mniej bolesne będą cięcia budżetowe, jakich trzeba będzie w najbliższym czasie dokonać.

Podstawą niniejszego projektu jest ekspertyza opracowana przez dr Wojciecha Misiąga na podstawie badań i analiz wykonywanych w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową (por. Z. Gilowska, A. Mierzwa, W. Misiąg, *Stan i kierunki reformy sektora publicznego w Polsce*, IBnGR, Gdańsk 1997; Z. Gilowska, A. Mierzwa, W. Misiąg *Projekt ustawy o finansach publicznych*, IBnGR, Warszawa 1998; Z. Gilowska, W. Misiąg, *Funkcjonowanie ustawy o finansach publicznych. Postulaty de lege ferenda*, „Przegląd Sejmowy” nr 5/1999).

Celem głównym regulacji przedstawionych w projekcie jest **radykałna poprawa jawności i przejrzystości** całego sektora finansów publicznych. Gwarantowane konstytucyjnie prawo obywatela „do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej... (art. 61 ust.1 Konstytucji RP) obejmuje także „dostęp do dokumentów” (art. 61 ust. 2 Konstytucji RP) i może być ograniczane tylko w ściśle określonych w ustawach przypadkach, i tylko ze względu na „ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa (art. 61 ust. 3 Konstytucji RP). Osiągnięcie tego celu wymaga wprowadzenia szeregu zmian o charakterze organizacyjnym i funkcjonalnym, które są sformułowane z punktu widzenia drugiego celu regulacji - **przewyciężenia narastającego rozdrobnienia sektora finansów publicznych i związanego z tym marnotrawstwa środków publicznych**.

Trzecim celem regulacji przedstawionych w projekcie jest **wprowadzenie nowoczesnych i bardziej efektywnych instrumentów zarządzania finansami publicznymi**.

Dużo silniejsze niż obecnie skupienie finansów publicznych w systemie budżetowym państwa (często określane mianem „konsolidacji”) oznacza:

- zmiany organizacji i zasad funkcjonowania sektora finansów publicznych,
- objęcie wydatków publicznych ostrzejszymi rygorami kontrolnymi,
- rozszerzenie i ujednoczenie obowiązków sprawozdawczych, nakładanych na praktycznie wszystkich dysponentów publicznych środków finansowych.

II. Część szczegółowa

Struktura projektu jest podobna do struktury ustawy obecnie obowiązującej. Wprowadzone w projekcie nowe rozwiązania szczegółowe w istotny sposób zmieniają jednak charakter i ukierunkowanie całej regulacji.

1. Do zakresu sektora finansów publicznych (obecnie opisanego w art. 3 obowiązującej ustawy) wprowadzono zmiany wynikające z:

- rezygnacji z takich form organizacyjnych występujących obecnie w sektorze finansów publicznych, jak instytucje gospodarki pozabudżetowej (zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze i środki specjalne) i samorządowe fundusze celowe,
- zmian dokonanych w organizacji sektora finansów publicznych (np. z likwidacji kas chorych),
- dążenia do uściślenia definicji.

2. Zachowując w przybliżeniu obecny zakres podmiotowy sektora finansów publicznych projektuje się wprowadzenie zmian form organizacyjnych, w jakich działają instytucje tego sektora. Najważniejsze z tych zmian dotyczą:

- zmian w zasadach funkcjonowania jednostek budżetowych,
- likwidacji samorządowych funduszy celowych,
- likwidacji tzw. jednostek gospodarki pozabudżetowej, czyli zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych.

3. Jednostka budżetowa pozostaje instytucją bez osobowości prawnej, zarządzającą wyodrębnioną częścią mienia Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego i wykonującą – najczęściej bez pobierania opłat za świadczone usługi – przypisane jej zadania publiczne. Środki na swą działalność jednostka budżetowa czerpie z odpowiedniego budżetu, do tego budżetu odprowadza też pobrane dochody – w imieniu skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Nowym elementem w systemie finansowym jednostek budżetowych są – *rachunki dochodów własnych*, na których jednostki budżetowe miałyby prawo gromadzić część dochodów uzyskiwanych z własnej działalności – a więc nie dochody o charakterze publicznoprawnym, w stosunku do których jednostka budżetowa odgrywa rolę poborcy. Środki gromadzone na rachunkach dochodów własnych i wydatki dokonywane z tych środków byłyby ujmowane w ewidencji i sprawozdawczości budżetowej, lecz dyspozycja tymi środkami należałaby do kierownictwa jednostki, a rozmiary wydatków byłyby limitowane wyłącznie wysokością uzyskanych wpływów. Utworzenie rachunków dochodów własnych pozwoliłoby na likwidację gospodarstw pomocniczych i znakomitej większości rachunków środków specjalnych.

4. Na szczeblu samorządowym działają obecnie fundusze: ochrony środowiska i gospodarki wodnej, ochrony gruntów rolnych oraz gospodarki zasobem geodezyjnymi kartograficznym. Za likwidacją samorządowych funduszy celowych i włączeniem dochodów pobieranych przez te fundusze bezpośrednio do dochodów budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przemawia kilka argumentów. Najważniejszym jest dążenie do wzmocnienia budżetów samorządowych przez zwiększenie puli ich dochodów własnych i zniesienie ograniczeń co do swobodnego kształtowania struktury ich wydatków. Począwszy od 2004 r. JST będą intensywnie poszukiwały środków mogących służyć jako źródło współfinansowania zadań wspieranych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Włączenie środków funduszowych do budżetów jednostek samorządu terytorialnego powinno dać również efekt w postaci lepszej kontroli nad gospodarowaniem tymi środkami.

5. Odrębnym zagadnieniem są coraz liczniejsze środki specjalne tworzone na mocy ustaw. Ich dochodami na ogół nie są wpływy jednostek z ich ubocznej działalności gospodarczej, lecz dochody o charakterze publicznoprawnym, wyłączane z budżetu na podobnych zasadach, jak wyłączenia budżetowych dochodów na rzecz funduszy celowych. Projekt zakłada, że wszystkie środki specjalne tego typu ulegną likwidacji, przy wykorzystaniu dwóch ścieżek przekształceń środków specjalnych:

- likwidacja środka specjalnego z jednoczesnym przekazaniem jego dochodów do budżetu państwa i przejęciem finansowania zadań, które były finansowane ze środka specjalnego przez właściwą jednostkę budżetową,
- przekształcenie – na mocy ustawy – środka specjalnego w państwowy fundusz celowy.

Oznaczałoby to konieczność ustawowego określenia zasad działania nowego funduszu, włączenie planu finansowego do budżetu państwa (obecnie przychody i wydatki środków specjalnych są w ustawie budżetowej prezentowane tylko w postaci bardzo syntetycznych zestawień zbiorczych) i poddanie gospodarki dzisiejszymi środkami specjalnymi ostrzejszym rygorom kontrolnym i sprawozdawczym.

6. Zakłady budżetowe, odgrywające do 1996 r. istotną rolę w gospodarce finansowej JST są dziś formą zanikającą. Większość samorządowych zakładów budżetowych przekształcono – po uchwaleniu ustawy o gospodarce komunalnej – w spółki, maleje również rola państwowych zakładów budżetowych. Nie widać też ważnych argumentów za utrzymaniem tej formy organizacyjnej. Projekt przewiduje zlikwidowanie działających jeszcze zakładów budżetowych, pozostawiając ministrom i organom jednostek samorządu terytorialnego wybór między przekształceniem zakładów budżetowych w jednostki budżetowe, a przekształceniem w instytucję prawa handlowego

7. Dążeniu do większej precyzji w definicji sektora finansów publicznych służy też wyraźne rozróżnienie dwóch pojęć: **podmiotów sektora finansów publicznych** (osób prawnych) oraz **jednostek sektora publicznego**, oznaczającego również instytucje wyodrębnione funkcjonalnie, lecz nie posiadające osobowości prawnej i działające – w zakresie swojego działania – w imieniu i na rachunek podmiotów sektora finansów publicznych.

8. Zasadniczym celem wszystkich nowych regulacji projektu jest poprawa efektywności funkcjonowania sektora finansów publicznych. Celowi temu podporządkowane są wszystkie propozycje szczegółowe, spośród których najważniejsze są zmiany w **zakresie podmiotowym budżetu i trybie wykonywania budżetu**, a także rozszerzenie zakresu obowiązków informacyjnych organów administracji publicznej odpowiedzialnych za nadzór nad gospodarką środkami publicznymi.

9. Budżet państwa, będący obecnie zbiorczym planem finansowym państwowych jednostek budżetowych, według projektu będzie swym zakresem obejmował praktycznie całość państwowego segmentu sektora finansów publicznych. Dokładniej mówiąc – budżet państwa będzie obejmował plany finansowe wszystkich – poza *explicite* wyliczonymi w ustawie – państwowych jednostek sektora finansów publicznych. Zakres wyłączeń, czyli zdefiniowanie zbioru **pozabudżetowych instytucji publicznych** określono według kryterium niezbędności autonomii programowej tych instytucji, dla których swoboda kształtowania merytorycznego programu działalności stanowi konieczny warunek sprawnego funkcjonowania.

10. W projektowanym, nowym układzie budżetu państwa wyodrębniono dwa rodzaje elementów:

- **budżet ogólny**, którego treść i zakres odpowiada w przybliżeniu obecnemu budżetowi państwa,
- **budżety specjalne**, będące planami finansowymi poszczególnych instytucji państwowych zaliczanych do sektora finansów publicznych, działającymi w formie innej niż jednostka budżetowa.

Składnikiem budżetu państwa będzie także zbiorcze, skonsolidowane zestawienie budżetu ogólnego i wszystkich budżetów specjalnych.

11. Utworzenie budżetów specjalnych nie powoduje ujednoczenia zasad funkcjonowania wszystkich instytucji publicznych – w projekcie zakłada się, że jednostki sektora finansów publicznych, których plany finansowe stanowić będą budżety specjalne zachowają bez zasadniczych zmian właściwe sobie zasady gospodarki finansowej (w tym możliwość dostosowywania rozmiarów wydatków do posiadanych środków), zostaną natomiast włączone w

system jednolitej sprawozdawczości budżetowej, zmieni się także tryb uchwalania ich planów.

12. Koncepcja złożonego budżetu państwa, obejmującego budżet ogólny i budżety specjalne, niesie za sobą następujące konsekwencje:

- wszystkie plany finansowe włączane obecnie do ustawy budżetowej, lecz pozostające poza zakresem budżetu państwa będą włączone do budżetu państwa,
- do budżetu państwa będą też włączone plany finansowe innych instytucji, które dotychczas nie były prezentowane w ustawie budżetowej,
- wynik budżetu państwa będzie uzależniony od wyników poszczególnych instytucji państwowych sektora finansów publicznych, co oznacza, że stosowane w poprzednich latach zabiegi służące sztuczemu poprawieniu wyniku budżetu państwa (obniżeniu deficytu) nie będą już miały wpływu na ogólny wynik budżetu państwa.

W efekcie budżet państwa będzie obejmował znacznie większą niż dotąd część operacji finansowych państwowego segmentu sektora finansów publicznych, a jego wynik będzie pełniej odzwierciedlał rzeczywistą sytuację finansów państwa.

13. Rozszerzeniu zakresu budżetu państwa ma też służyć ponowne włączenie do budżetu państwa dochodów z bezzwrotnej pomocy zagranicznej (w tym – dochodów, jakie Polska uzyskiwać będzie z budżetu Unii Europejskiej) oraz wydatków finansowanych tymi środkami i tzw. wydatków na współfinansowanie wspieranych zadań (środki pomocowe najczęściej nie finansują 100% kosztów wspieranych zadań). Zakłada się jednocześnie, że konstrukcja budżetu państwa będzie wyodrębniła środki pomocowe i środki na współfinansowanie wspieranych zadań od pozostałych wydatków krajowych. Takie rozwiązanie, całkowicie zgodne ze standardami obowiązującymi w Unii Europejskiej, z jednej strony pozwoli na zachowanie pełnej kontroli nad uzyskiwanymi dochodami i wydatkami finansowanymi z tych dochodów, z drugiej strony – dzięki oddzieleniu środków pomocowych i związanych z nimi wydatków od innych wydatków krajowych - pozwoli na zachowanie rygorów kontrolnych i sprawozdawczych, związanych z wykorzystaniem pomocy zagranicznej.

14. Projekt wprowadza odmienne - od stosowanych obecnie - zasady ewidencji i sprawozdawczości dochodów i wydatków budżetowych. Sprawdzają się one do następujących reguł:

- dochody budżetowe ujmowane są w sprawozdawczości w ujęciu kasowym i nie przewiduje się żadnych wyjątków od tej reguły; oznaczałoby to w szczególności odejście od praktyki zaliczania w jednostkach samorządu terytorialnego do dochodów poprzedniego roku budżetowego udziałów we wpływach z podatkach dochodowych, obecnie przekazywanych na rachunki budżetowe w styczniu kolejnego roku budżetowego;
- na koniec każdego okresu sprawozdawczego do kasowo ewidencjonowanych wydatków budżetowych dodaje się:
 - a) przyrost wymagalnych zobowiązań jednostek budżetowych,
 - b) przyrost złotowej wartości wyemitowanych i niewykupionych papierów wartościowych nominowanych w walutach obcych,
 - c) wartość nieodpłatnie przekazanych własnych papierów wartościowych.

Wprowadzenie takich zasad oznacza zbliżenie się do sytuacji, w której rzeczywiście poniesione, lecz nieopłacone wydatki wpływają na wielkość deficytu budżetowego. Warto w tym miejscu przypomnieć, iż w poprzednich latach wielokrotnie oficjalny deficyt budżetu państwa był mniejszy od deficytu wyliczonego według międzynarodowych standardów rachunków narodowych – właśnie na skutek nieujmowania w budżecie wymienionych powyżej operacji. Przyjęcie proponowanych powyżej reguł spowodowałoby, iż sposób liczenia deficytu budżetu państwa, a w konsekwencji – deficytu całego sektora finansów publicznych odpowiadałby obowiązującym w Unii Europejskiej standardom statystycznym ESA 95 (European System of National and Regional Accounts, wprowadzony rozporządzeniem Rady Wspólnoty Europejskiej nr 2223/96 z dnia 25 czerwca 1996 r.).

15. Opisane w punktach 11 – 15 zmiany w układzie budżetu państwa będą obowiązywać również w budżetach jednostek samorządu terytorialnego – pozwoli to na ujednoczenie

zasad ewidencji stosowanych w sektorze finansów publicznych. Zasadniczym argumentem za wprowadzeniem takich zmian do budżetów samorządowych jest jednak przekonanie, iż merytoryczne argumenty za wprowadzeniem zmian w konstrukcji budżetu, sformułowane powyżej w odniesieniu do budżetu państwa, zachowują moc również w odniesieniu do budżetów samorządowych.

16. Niezmiernie ważnym składnikiem projektu są nowe przepisy dotyczące obowiązków informacyjnych ciążących na organach odpowiedzialnych za planowanie budżetowe i nadzór nad wykonywaniem budżetów. Wprowadzenie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, rozwiązały (przynajmniej formalnie) wiele problemów dotyczących jawności finansów publicznych, to jednak wymagają uzupełnienia o przepisy odnoszące się bezpośrednio do spraw gospodarowania środkami publicznymi. Dlatego w projekcie wprowadzono zobowiązanie Rady Ministrów (odpowiadającej za planowanie i wykonywanie budżetu państwa) oraz zarządów jednostek samorządu terytorialnego (odpowiadających za planowanie i wykonywanie budżetów samorządowych) do:

- opracowywania i publikowania informacji omawiających w przystępnej formie podstawowe dokumenty budżetowe, do których zaliczono:
 - założenia budżetu,
 - projekt przedkładany do uchwalenia organowi stanowiącemu,
 - uchwalony budżet,
 - sprawozdanie z wykonania budżetu,
- publikowania wykazów wszystkich instytucji otrzymujących dotacje ze środków publicznych.

Rozszerzono ponadto zakres danych, jakie winny być organom stanowiącym (Sejmowi, radom gmin i powiatów oraz sejmikom województw) dostarczane wraz z projektami budżetów. Chodzi o to, by organ stanowiący miał podstawy do oceny nie tylko samego budżetu, ale szeroko rozumianej sytuacji finansowej państwa czy JST. Za opublikowanymi przez OECD dokumentem *OECD Best Practices for Budget Transparency*, rekomendowanym do przyjęcia przez wszystkie kraje członkowskie, przyjęto np., że materiały informacyjne przekazywane Sejmowi z projektem ustawy budżetowej winny zawierać ocenę skutków udzielanych ulg i zwolnień podatkowych (*tax expenditure*), a także ocenę długoterminowych zobowiązań wynikających z różnicy wartości gwarantowanych świadczeń społecznych i składek opłacanych na ich sfinansowanie. Za rekomendacjami OECD wpisano także do projektu obowiązek sporządzania w latach przedwyborczych oceny sytuacji sektora finansów publicznych w okresie od ostatnich wyborów.

17. Bez zmian pozostawiono w projekcie ogólne zasady klasyfikacji budżetowej, w tym – trójplaszczynowy schemat tej klasyfikacji, polegający na charakteryzowaniu każdego rodzaju dochodów i wydatków według kryteriów **administracyjnych** (według jednostek realizujących dochody lub dokonujących wydatków), **rodzaju działalności** z której pochodzi dany typ dochodu lub której służy dany wydatek oraz **funkcjonalnych** – według rodzaju dochodu lub ekonomicznej formy wydatku. Wprowadzono jednak kilka szczegółowych zmian, korygujących słabe punkty obecnej klasyfikacji. W szczególności w projekcie przyjęto, iż:

- klasyfikacja paragrafowa (w układzie funkcjonalnym) będzie – podobnie jak klasyfikacja według rodzajów działalności – dwupoziomowa, co oznacza że tzw. grupy paragrafów stają się formalnie podziałkami klasyfikacyjnymi,
- klasyfikacja paragrafowa zostanie zbudowana w ten sposób, by oddzielić od siebie – na poziomie grup paragrafów – wydatki własne jednostek sektora finansów publicznych, wydatki na rzecz innych jednostek sektora finansów publicznych (transfery wewnątrz sektora) oraz wydatki na rzecz podmiotów spoza sektora finansów publicznych,
- dotacje przekazywane jakimkolwiek jednostkom na sfinansowanie zleczanych zadań własnych będą w klasyfikacji ujmowane jako wydatki własne, a nie – jak to ma miejsce w obecnej klasyfikacji – jako dotacje; w ten sposób pojęcie *dotacji* „zarezerwowano” dla wydatków służących wspieraniu zadań własnych podmiotów otrzymujących środki publiczne.

18. W projekcie zrezygnowano z wyodrębnienia przepisów odpowiadających obecnym procedurom ostrożnościowym i sanacyjnym, uznając, że obecne regulacje w stosunku do budżetu państwa nie tworzą faktycznych zabezpieczeń przed nadmiernym przyrostem długu publicznego, natomiast w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego są one nadmiernie rygorystyczne w stosunku do udziału sektora samorządowego w tworzeniu długu publicznego i skali zagrożeń, jakie dla utrzymania konstytucyjnych limitów wielkości państwowego długu publicznego stanowi gospodarka finansowa samorządu terytorialnego. Utrzymano jednak obowiązek przedstawiania Sejmowi przez Radę Ministrów swobodnego „programu naprawczego” gdy dołączona do projektu ustawy budżetowej prognoza finansów publicznych (musi ona obejmować przynajmniej dwa lata następujące po roku budżetowym) wskazuje na możliwość przekroczenia przez państwowy dług publiczny granicy 55% PKB, traktowanej jako ostateczny punkt ostrzegawczy. Utrzymano też limity zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, formułując je jednak inaczej niż w obecnej ustawie.

19. Zaproponowano zmiany w przepisach opisujących postępowanie w przypadku, gdy ustawa lub uchwała budżetowa nie weszły w życie przed początkiem roku budżetowego. Zmiany polegają na:

- zmianie podstawy wykonywania budżetu państwa i wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- wprowadzeniu ograniczeń obowiązujących przy wykonywaniu budżetu na innej podstawie niż budżet uchwalony przez odpowiedni organ stanowiący.

20. Według projektu podstawą wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w sytuacji, gdy uchwała budżetowa nie weszła w życie przed początkiem roku budżetowego, ma być **budżet za poprzedni rok**. Przewaga tego rozwiązania nad stosowanym obecnie polega na tym, że podstawą wykonywania budżetu byłby w istocie układ dochodów i wydatków, który został już uchwalony przez organ stanowiący. Chodzi o uniknięcie możliwej dziś sytuacji, gdy skutkiem niezgody organu stanowiącego na zaproponowany przez zarząd kształt budżetu i czasowa odmowa jego uchwalenia, w praktyce prowadzi do faktycznego przyjęcia (tj. wykonywania przez pierwszy kwartał roku budżetowego).

21. Zawarta w projekcie konstrukcja limitów zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w dwóch istotnych punktach różni się od norm obowiązujących obecnie. I tak:

- a) zrezygnowano z przepisu ograniczającego wielkość zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego do 60% jej planowanych, rocznych dochodów budżetowych – norma ta nie ma przekonującego uzasadnienia, a jej zasadniczą wadą jest to, iż nie uwzględnia rozkładu w czasie obciążeń spłatami i odsetkami – z punktu widzenia tej normy zaciągnięty na rok kredyt o wartości równej 50% dochodu gminy (lub powiatu albo województwa) jest legalny, natomiast zaciągnięty na 20 lat kredyt o wartości 65% rocznych dochodów – nie; warto przy okazji zauważyć, że „norma 60%” limituje obecnie łączny dług jednostek samorządu terytorialnego do poziomu ok. 6,5% PKB, który odpowiada ok. 14% państwowego długu publicznego i jest w przybliżeniu 4 razy większy od faktycznego zadłużenia wszystkich jednostek samorządu terytorialnego (co ilustruje faktyczną rolę zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w kształtowaniu całego państwowego długu publicznego),
- b) zmieniono sposób obliczania tzw. normy 15%, limitującej (na poziomie 15% planowanych rocznych dochodów) obciążenie budżetu jednostki samorządu terytorialnego spłatami długu, odsetkami od długu i wypłatami z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji; w projekcie zaproponowano, by jednolity dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wskaźnik graniczny 15% zastąpić wskaźnikiem wyliczanym dla każdej jednostki samorządu terytorialnego oddzielnie jako 90% średniej (z ostatnich trzech lat) wartości wskaźnika

$$\frac{\text{wydatki majątkowe}}{\text{dochody}} \cdot 100\%$$

i zwolnieniu z obowiązku przestrzegania tej normy te jednostki samorządu terytorialnego, w których relacja wydatków majątkowych do inwestycji przekraczała w ostatnich trzech latach 30%; taka konstrukcja wskaźnika granicznego z jednej strony znosi niepotrzebne ograniczenia wiążące dziś jednostki o znacznym potencjale rozwojowym, dla których zaciąganie nawet dość znacznych kredytów może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej – zaostrza kryteria wobec jednostek, których wysokie obciążenie dochodów wydatkami bieżącymi nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu kredytów.

Nowa norma będzie „łagodniejsza” dla tych jednostek samorządu terytorialnego, które na inwestycje kierowały więcej niż 16,67% dochodów budżetowych, natomiast ostrzejsza dla tych jednostek, które na inwestycje wydają mniej niż 16,67% dochodów.

22. Zaproponowano istotne zmiany w procedurze zamykania rachunków budżetowych przez organ stanowiący (Sejm, rada gminy i rada powiatu, sejmik województwa). Obecnie procedura ta – tak w odniesieniu do budżetu państwa, jak i do budżetów jednostek samorządu terytorialnego - sprowadza się do przyjęcia uchwały w kwestii udzielenia (lub odmowy udzielenia) absolutorium organowi wykonującemu budżet. Nie przewiduje się natomiast formalnej oceny rzetelności danych zawartych w sprawozdaniu (zgodności ze stanem faktycznym). Nie przewiduje się również ani formalnego zatwierdzenia sprawozdania budżetowego, ani nawet obowiązku wyrażenia opinii o tym sprawozdaniu. Oznacza to, że organ stanowiący dokonuje oceny organu wykonującego budżet na podstawie sprawozdania (sporządzonego przez organ wykonujący budżet) bez uprzedniego sprawdzenia, czy dane zawarte w sprawozdaniu stanowią rzetelną podstawę dla takiej oceny.

23. W efekcie procedura obecna nie przewiduje możliwości korekty sprawozdań budżetowych oraz – co jeszcze ważniejsze - korekt w ewidencji księgowej stanowiącej podstawę dla tej sprawozdawczości. Możliwa jest więc sytuacja, w której instytucja kontrolna oceniająca poprawność sprawozdania budżetowego będzie sygnalizowała wykryte w nim nieprawidłowości, lecz księgi rachunkowe nie zostaną zmienione, a procedura zamknięcia rachunków budżetowych niejako uprawomocni te nieprawidłowości.

24. Aby sytuacjom takim zapobiec, a jednocześnie poprawić wiarygodność księgowej ewidencji w sektorze finansów publicznych, projekt wprowadza następujący pakiet nowych regulacji:

- sprawozdania budżetowe budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego będą poddawane ocenie audytorskiej przeprowadzanej dla budżetu państwa oraz samorządów wszystkich województw i gmin powyżej 300.000 mieszkańców przez Generalnego Inspektora Finansów Publicznych, dla pozostałych jednostek samorządu terytorialnego – przez biegłych rewidentów wybranych przez organ stanowiący,
- opinie audytorów oraz Głównego Inspektora finansów Publicznych są przekazywane organowi stanowiącemu (uchwalającemu budżet) oraz publikowane,
- w toku procedury zamykania rachunków budżetowych przez Sejm, rady gmin i powiatów oraz sejmiki województw, będą podejmowane dwie oddzielne uchwały w sprawach:
 - a) zatwierdzenia sprawozdania, przy czym uchwała w tej sprawie może – na wniosek biegłego rewidenta lub Głównego Inspektora Finansów Publicznych – określać inne kwoty dochodów, wydatków i wyniku budżetu niż kwoty przedstawione w sprawozdaniu z wykonania budżetu,
 - b) udzielenia (lub odmowy udzielenia) absolutorium organowi wykonującemu budżet,
- jeśli w uchwale zatwierdzającej sprawozdanie z wykonania budżetu (lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego) przyjęto inne niż w sprawozdaniu wielkości zbiorczych wartości dochodów lub wydatków, dokonuje się odpowiednich zmian w ewidencji budżetowej.

25. Ze zmian dotyczących trybu wykonywania budżetu państwa największe znaczenie mają propozycje dotyczące:

- zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków budżetowych,

— bankowej obsługi budżetu państwa.

26. Projekt konsekwentnie wprowadza zasadę tzw. podwójnych upoważnień przy zaciąganiu zobowiązań i dokonywaniu wydatków obciążających budżet państwa. W praktyce stosowanie tej zasady sprowadzać się będzie do tego, iż:

- 1) zaciągnięcie zobowiązania obciążającego budżet państwa będzie możliwe przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków:
 - wydatek będący skutkiem zaciąganego zobowiązania został przewidziany w budżecie i w planie finansowym jednostki budżetowej, której kierownik występuje o dokonanie wydatku,
 - Minister Finansów wyrazi zgodę na zaciągnięcie zobowiązania, przy czym zgoda ta określa wielkość zobowiązania i rozkład w czasie wynikających z tego zobowiązania wydatków,
- 2) Minister Finansów przejmuje odpowiedzialność za terminowe uregulowanie zobowiązania,
- 3) wydatki budżetu państwa realizowane są kasowo przez Ministra Finansów.

27. Zaproponowano przejęcie obsługi kasowej budżetu państwa przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Propozycja ta jest zgodna z tendencją do odciążania banku centralnego od zadań niezwiązanych bezpośrednio z prowadzeniem polityki pieniężnej. Odpowiada też zamierzeniom Rządu wyrażonym w przedłożonym Sejmowi projekcie ustawy o BGK.

28. Określenie trybu wykonywania budżetów samorządowych pozostaje w gestii organów stanowiących poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

III. Ocena skutków finansowych regulacji

Celem regulacji jest uporządkowanie sektora finansów publicznych i doprowadzenie do zgodności szczegółowych przepisów prawa finansów publicznych z głównymi demokratycznymi zasadami jawności i przejrzystości finansów publicznych. W takim przypadku ustalenie w tradycyjny sposób finansowych skutków wdrożenia przedłożonej ustawy nie jest możliwe. Jednakże cel regulacji ma na względzie głównie zdecydowaną poprawę efektywności funkcjonowania całego sektora finansów publicznych, co w konsekwencji musi doprowadzić zarówno do poprawy jakości usług świadczonych przez instytucje publiczne, jak i do **bardziej oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi przez wszystkie instytucje publiczne**. Teoretyczne argumenty na rzecz tej tezy są szeroko znane, natomiast praktyka finansów publicznych w krajach o rygorystycznych zasadach finansów publicznych dowodzi, iż bardziej oszczędne gospodarowanie jest wskazane i możliwe w zakresie wszelkich wydatków finansowanych ze środków publicznych.

Proponowane w ustawie rozwiązania - **konsolidacja rozproszonych środków publicznych, rozszerzenie zakresu obowiązywania rygorystycznych zasad gospodarowania środkami publicznymi, wprowadzenie obowiązku niezależnego audytu w zakresie sprawozdań przedkładanych przez podmioty oraz jednostki organizacyjne finansów publicznych, możliwość racjonalnego planowania przedsięwzięć wieloletnich** - niewątpliwie przyniosą istotne korzyści finansowe, lecz ich precyzyjne oszacowanie nie jest możliwe. Warto zauważyć, iż obecny, zbyt wąski zakres budżetów (państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego) sprawia, że nad znacznymi środkami pozostającymi poza systemem budżetowym - koncentrowanymi w formie tzw. gospodarki pozabudżetowej (zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych, środki specjalne jednostek budżetowych), państwowych i samorządowych funduszy celowych, agencji rządowych oraz pozostających poza budżetem państwa środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi - stanowiącymi ok. połowę środków publicznych pozostających w dyspozycji organów władzy publicznej w Polsce, powoduje, iż obecnie nie można określić strat, jakie państwo polskie ponosi na skutek nieefektywnego zarządzania środkami publicznymi. Aczkolwiek straty te są niewątpliwie poważne, to jednak próby ich oszacowania byłyby metodologicznym nadużyciem.

Z czysto formalnego punktu widzenia należy stwierdzić, że:

- 1) projekt nie ustanawia nowych źródeł dochodów publicznych i nie wpływa na wydajność źródeł już ustanowionych,
- 2) projekt nie wprowadza regulacji zmniejszających zakres zadań publicznych finansowanych ze środków publicznych,
- 3) projekt wprowadza nowe zadanie instytucji publicznych w postaci obowiązku poddawania zewnętrznej (niezależnej) kontroli audytorskiej rocznych sprawozdań finansowych; łączny roczny koszt wykonywania tego obowiązku w całym sektorze finansów publicznych przez wszystkie jednostki, na które projekt ten obowiązek nakłada, wyniesie szacunkowo od 20-30 mln zł, z czego ponad połowa obciąży jednostki samorządu terytorialnego - równocześnie projekt nie zakłada utrzymania obecnie wdrażanej instytucji audytu wewnętrznego (jako z oczywistych powodów nie spełniającej rygorów wymaganych od audytu, z istoty niezależnego), której wprowadzenie wymaga porównywalnych nakładów finansowych,
- 4) jeśli roczne oszczędności uzyskane w efekcie wprowadzenia bardziej surowych reżimów gospodarowania środkami publicznymi - w pierwszym roku obowiązywania projektowanej regulacji - wyniosą tylko 0,01% (czyli jedną dziesiątą promilla) rocznych wydatków sektora finansów publicznych, to bezpośrednie skutki finansowe będą korzystne dla systemu finansowego państwa - warto dodać, iż średni błąd w planowaniu dochodów i wydatków sektora finansów publicznych wynosi w Polsce ok. 1,5%.

IV. Założenia podstawowych aktów wykonawczych

1. Projekt ustawy zawiera 24 upoważnienia do wydania aktów wykonawczych, z czego:

- cztery upoważnienia mają charakter fakultatywny,
- pięć upoważnień ma charakter aktów jednorazowych związanych z wejściem w życie projektowanej ustawy,
- większość aktów wykonawczych powinna bazować na rozwiązaniach zawartych w obowiązujących obecnie aktach wykonawczych - dotyczy to głównie upoważnień dla Ministra Finansów - celem proponowanej regulacji nie jest „rewolucja techniczna” w finansach publicznych, lecz zaprowadzenie nowego ładu funkcjonalnego w ramach nowoczesnej organizacji sektora finansów publicznych a także nałożenie na jednostki tego sektora surowych obowiązków sprawozdawczych oraz poddanie tych jednostek demokratycznej kontroli i niezależnej rewizji księgowej.

2. Rozporządzenie wskazane w art. 11 ust. 6:

- zobowiązuje Ministra Skarbu Państwa do określenia kwoty, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 - dotyczącej jednostkowej wartości mienia ruchomego, powyżej której kierownik jednostki budżetowej nie ma prawa do sprzedaży tego mienia,
- upoważnia Ministra Skarbu Państwa do określenia kwoty, o której mowa w art. 11 ust. 5 - dotyczącej jednostkowej wartości mienia ruchomego, powyżej której kierownik jednostki budżetowej nie ma prawa do sprzedaży tego mienia bez przeprowadzenia przetargu na sprzedaż tego mienia,
- określanie wartości kwot, o których mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 i w ust. 5 powinno wynikać z aktualnych tendencji rynkowych, poziomu przeciętnych cen poszczególnych kategorii mienia ruchomego należącego do Skarbu Państwa lub do jednostek samorządu terytorialnego - pozostającego w zarządzie jednostek budżetowych.

3. Rozporządzenie wskazane w art. 16 ust. 4:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia szczegółowych zasad gospodarki finansowej każdego państwowego funduszu celowego w odniesieniu do wszystkich funduszy, których gospodarka finansowa nie została szczegółowo

uregulowana a ustawie tworzącej dany państwowy fundusz celowy (art. 16 ust. 3 wprowadza zasadę regulowania w ustawie tworzącej państwowy fundusz celowy „zasad organizacji i gospodarki finansowej funduszu”),

- tworzy możliwość spójnego unormowania szczegółowych zasad gospodarki finansowej dla wszystkich państwowych funduszy celowych, niezależnie od treści przepisów ustaw tworzących poszczególne państwowe fundusze celowe - przepisy tych ustaw nie są bowiem na tyle precyzyjne, by nie można ich było uszczegółowić w omawianym rozporządzeniu, zwłaszcza, że do wszystkich państwowych funduszy celowych - jako stanowiących budżety specjalne w rozumieniu niniejszej ustawy - odnosić się będą wszystkie przepisy tej ustawy.

4. Rozporządzenie wskazane w art. 25:

- związane jest z obowiązkiem prowadzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rejestru jednostek samorządu terytorialnego (art. 20),
- związane jest z obowiązkiem udostępniania danych rejestru jednostek samorządu terytorialnego, wskazanego w art. 21 (rejestr jednostek samorządu terytorialnego jest jawny),
- związane jest z obowiązkiem aktualizowania danych zawartych w rejestrze jednostek samorządu terytorialnego - wszelkie zmiany danych podlegających ujawnieniu w rejestrze muszą być zgłaszane Ministrowi Spraw Wewnętrznych przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego w terminie 3 dni (art. 23); członkowie zarządu jednostki samorządu terytorialnego odpowiadają za szkody poniesione przez jednostkę samorządu terytorialnego w wyniku ewentualnego niedopełnienia obowiązku zgłoszenia odpowiednich danych, podlegających ujawnieniu w rejestrze (art. 24),
- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia sposobu prowadzenia rejestru przez Ministra Administracji i Spraw Wewnętrznych: określenia formularzy zgłoszeń i procedur ich pobierania, określenia reguł i zasad ewidencjonowania danych ujawnianych w rejestrze, wskazania obowiązkowych zasad klasyfikacji tych danych,
- **upoważnia** Radę Ministrów do rozszerzenia zakresu danych ujawnianych w rejestrze ponad zakres wskazany w art. 22 (statut jednostki samorządu terytorialnego, osoby wchodzące w skład zarządu jednostki samorządu terytorialnego, osoba pełniąca funkcję skarbnika jednostki samorządu terytorialnego, osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań w imieniu jednostki samorządu terytorialnego wraz z zakresem upoważnień udzielonym tym osobom).

5. Rozporządzenie wskazane w art. 71 ust. 3:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia zasad i terminów zwrotu do budżetu dotacji „wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem” oraz określenia zasad naliczania odsetek od tych dotacji.

6. Rozporządzenie wskazane w art. 73 ust. 5:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia szczegółowych zasad zlecenia do wykonywania jednostkom spoza sektora finansów publicznych - zadań państwowych i zadań jednostek samorządu terytorialnego - zasad uwzględniających obowiązek stosowania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych (art. 73 ust. 1)
- **zlecenie wykonywania** „zadań państwowych i zadań jednostek sektora finansów publicznych” wymaga zawarcia umowy, określającej w szczególności: opis zadania i termin jego wykonania, kwotę zapłaty za

wykonywanie zadania, tryb płatności i tryb kontroli wykonywania zadania; rozporządzenie zaś powinno unormować obowiązujące procedury i formularze dotyczące tych umów,

- jeżeli zlecenie wykonywania zadań polega na przekazywaniu środków pieniężnych osobom fizycznym lub podmiotom spoza sektora finansów publicznych, to umowa dotycząca zlecenia wykonywania zadania musi także określić kwotę (przeznaczoną do przekazania osobom fizycznym lub podmiotom spoza sektora finansów publicznych) oraz zawierać zastrzeżenie zwrotu do budżetu niewykorzystanej - rozporządzenie powinno unormować wzory umów w tym zakresie oraz terminy, zasady i tryb obowiązujące przy zwracaniu niewykorzystanych środków pieniężnych do budżetu.

7. Rozporządzenie wskazane w art. 75 ust. 2:

- definiuje sformułowanie „wartość kosztorysowa inwestycji” z punktu widzenia danego przedsięwzięcia inwestycyjnego, uniemożliwiając zaniżanie wprowadzanej inwestycji np. w celu uniknięcia nakazu określonego w ust. 1),
- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia maksymalnej wartości kosztorysowej inwestycji finansowanych z budżetu państwa, do których nie stosuje się przepisu ust. 1, stosownie do którego wydatki budżetowe na inwestycje mogą być dokonywane tylko w przypadkach imiennie wskazanych w ustawie budżetowej lub w uchwale budżetowej (zgodnie z ust. 3, uprawnienie to w odniesieniu do inwestycji finansowanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego przysługuje organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego),
- Rada Ministrów wskazuje jedną wartość kosztorysową inwestycji - wartość maksymalną - zgodnie z aktualnymi preferencjami rządu w odniesieniu do zwiększenia (lub zmniejszenia) szczegółowości ustawy budżetowej w zakresie wydatków budżetowych na inwestycje.

8. Rozporządzenie wskazane w art. 101 ust. 5:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia biegłych rewidentów za badanie sprawozdań finansowych gmin i powiatów,
- maksymalna wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za badanie sprawozdań finansowych gmin powinna uwzględniać nie tylko demograficzne zróżnicowanie gmin (np. gminy wiejskie liczące do 5 tys. mieszkańców, gminy wiejskie liczące powyżej 5 tys. lecz nie więcej niż 10 tys. mieszkańców, pozostałe gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie, gminy miejskie liczące do 15 tys. mieszkańców, itd.) lecz również częstość przeprowadzanego badania, które powinno być przeprowadzone co najmniej raz na trzy lata - np. badanie sprawozdania finansowego danej gminy wykonane za okres dwóch lat powinno upoważniać do wynagrodzenia o 40% wyższego niż suma maksymalnych wynagrodzeń za dwa badania przeprowadzone za okres jednego roku, natomiast badanie sprawozdania finansowego danej gminy wykonane za okres trzech lat powinno upoważniać do wynagrodzenia o 70% wyższego niż suma maksymalnych wynagrodzeń za trzy badania przeprowadzone za okres jednego roku,
- maksymalna wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za badanie sprawozdań finansowych powiatów powinna uwzględniać demograficzne i finansowe zróżnicowanie powiatów (mierzone wolumenem wydatków samorządu powiatowego).

9. Rozporządzenie wskazane w art. 105 ust. 1:

- **zobowiązuje** Ministra Finansów do określenia rodzaju, treści, formy i terminów sporządzania sprawozdań budżetowych przez jednostki sektora

finansów publicznych, dysponentów środków budżetowych nie będących jednostkami sektora finansów publicznych oraz przez jednostki samorządu terytorialnego (art. 104 ust.1),

- sprawozdania budżetowe muszą być zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej prowadzonej w ujęciu kasowym (art. 104 ust. 2),
- w sprawozdaniach budżetowych rocznych wielkości odnoszące się do przepływów pieniężnych podlegają uzgodnieniu z bankiem prowadzącym obsługę bankową budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego (art. 104 ust. 3),
- określa treść, formę, terminy i odbiorców sprawozdań finansowych,
- **zobowiązuje** Ministra Finansów do określenia terminu sporządzania sprawozdań finansowych Skarbu Państwa (zgodnie z art. 100 projektu ustawy, Minister Finansów prowadzi zbiorczą ewidencję operacji dokonywanych z wykorzystaniem środków Skarbu Państwa), jednostek samorządu terytorialnego i budżetów specjalnych wyodrębnionych w budżecie państwa (art. 101), podlegających badaniu i ogłaszaniu w trybie określonym w ustawie o rachunkowości,
- określa treść, formę, terminy i zasady publikacji sprawozdań finansowych.

10. Rozporządzenie wskazane w art. 126 ust. 1:

- **zobowiązuje** Ministra Finansów do określenia terminów i formy sporządzenia przez dysponentów części budżetowych materiałów niezbędnych do opracowania projektu budżetu państwa,
- określa zakres i terminy przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy dochodów sektora finansów publicznych,
- określa zakres i terminy przekazywania przez pozabudżetowe instytucje publiczne informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy dochodów sektora finansów publicznych,
- określa zakres i terminy przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy wydatków sektora finansów publicznych,
- określa zakres i terminy przekazywania przez pozabudżetowe instytucje publiczne informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy wydatków sektora finansów publicznych,
- określa zakres i terminy przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy długu publicznego,
- określa zakres i terminy przekazywania przez pozabudżetowe instytucje publiczne informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy długu publicznego,
- **globalne** kwoty wydatków, jakie mogą być ujęte w projektach wydatków dla poszczególnych części budżetu państwa.

11. Rozporządzenie wskazane w art. 200 ust. 4:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia organizacji i trybu działania instytucji i jednostek, które mogą być powoływane przez dysponentów środków budżetowych w celu sprawowania kontroli wewnętrznej w podległych im jednostkach,
- za nadzorowanie sprawowania kontroli wewnętrznej odpowiadają dysponenci środków budżetowych (art. 200 ust. 3) - niezależnie od instrumentów tego

nadzoru (dysponenci mogą lecz nie muszą powoływać specjalne instytucje lub jednostki kontroli wewnętrznej) - co oznacza zlikwidowanie tzw. audytu wewnętrznego i pozostawienie dysponentom środków budżetowych swobody w zakresie kształtowania instrumentów sprawowania kontroli wewnętrznej, lecz równocześnie wszelkie formy instytucjonalizacji tej kontroli muszą być zgodne z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów.

12. Rozporządzenie wskazane w art. 225:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do jednolitego unormowania trybu postępowania przed komisjami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej,
- **określa** szczegółowe zasady ustalania właściwości komisji orzekających w pierwszej instancji,
- **określa** zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej,
- **określa** organizację, obsługę prawną i administracyjno-techniczną komisji orzekających oraz rzeczników dyscypliny budżetowej,
- **określa** zasady zwalniania członków komisji orzekających od pracy zawodowej - na czas niezbędny do wypełniania zadań związanych z egzekwowaniem dyscypliny budżetowej,
- **określa** zasady wynagradzania za udział w pracach komisji orzekających pierwszej i drugiej instancji, należnego członkom komisji, rzecznikowi dyscypliny budżetowej i protokolantowi.

13. Rozporządzenie wskazane w art. 292:

- **zobowiązuje** Radę Ministrów do określenia trybu i terminów zgłoszenia do rejestru jednostek samorządu terytorialnego jednostek sektora finansów publicznych i jednostek samorządu terytorialnego istniejących w dniu wejścia w życie ustawy,
- ma charakter wprowadzający dla wejścia w życie przepisów rozdziału 6 (Rejestr jednostek samorządu terytorialnego),
- powinno być dostosowane do zasad i struktury określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów wydanym na podstawie art. 25 (por. pkt 4 niniejszej części uzasadnienia),
- ma charakter wprowadzający dla wejścia w życie przepisów rozdziału 5 (Rejestr jednostek sektora finansów publicznych).

IV. Oświadczenie w sprawie zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

1. Co do zasady przepisy projektu ustawy o finansach publicznych nie są objęte zakresem prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.
2. Projekt nie zawiera przepisów sprzecznych z prawem wspólnotowym.
3. Wobec faktu zgłoszenia wątpliwości co do zgodności art. 95 i 96 projektu (w opinii Biura Studiów i Ekspertyz z dnia 9 kwietnia 2003 r.), przewidujących wymóg posiadania obywatelstwa polskiego dla wykonywania funkcji głównego księgowego w każdej jednostce sektora finansów publicznych (niezależnie o jaką jednostkę chodzi) z prawem wspólnotowym w odniesieniu do art. 39 ust. 1 i 2 TWE, znoszącym wszelkie formy dyskryminacji w zakresie zatrudniania pracowników pochodzących z państw członkowskich bez względu na obywatelstwo, aczkolwiek nie rozszerzającego tej swobody na zatrudnienie w administracji publicznej (art. 39 ust. 4 TWE),

wnosimy następującą poprawkę do przedłożonego projektu ustawy:

1) w art. 95 w ust. 2 skreśla się pkt 1.

4. Poprawkę uzasadniamy następująco: wymóg posiadania przez głównego księgowego instytucji zaliczanej do sektora finansów publicznych, głównego księgowego budżetu państwa, głównego księgowego części budżetowej oraz skarbnika (głównego księgowego budżetu jednostki samorządu terytorialnego) zostaje zawężony do przypadków, gdy wymóg ten wynika z przepisów innych niż ustawa o finansach publicznych.
5. O wprowadzeniu do projektu poprawki sformułowanej w pkt 3 i uzasadnionej w pkt 4 niniejszej części uzasadnienia poinformowaliśmy Marszałka Sejmu pismem z dnia 7 maja 2003 r. skierowanym w odpowiedzi na pismo Marszałka Sejmu z dnia 17 kwietnia 2003 r. (nr KCS-63-P/03).

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2003 r.

Pan
Marck Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności poselskiego projektu ustawy o finansach publicznych z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r. Nr 23, poz. 398) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt jest propozycją nowej ustawy o finansach publicznych. Określa: organizację sektora finansów publicznych, zasady działania jednostek dysponujących środkami publicznymi i zasady finansów publicznych, sposób konstruowania budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego, zasady wykonania tych budżetów oraz zasady ich kontroli i odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy wskazać:

- art. 87 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), dotyczący dozwolonej pomocy państwa dla przedsiębiorstw;
- art. 12 stanowiący ogólny zakaz dyskryminacji oraz art. 39 TWE ustanawiający zasadę swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty;

- art. 104 TWE oraz dołączony do Traktatu Protokół w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu;
- rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. – Rozporządzenie finansowe mające zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (O. J. 2002, L 248).

3. Układ Europejski

Układ ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z drugiej (Układ Europejski) reguluje kwestię przepływu pracowników w art. 37 - 43. Przepis art. 37 stanowi, że Polska zobowiązana jest traktować obywateli państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej, posiadających zezwolenie na pracę w Polsce, na równi z obywatelami polskimi.

Należy też wskazać ogólne przepisy art. 68 i 69 zobowiązujące do zbliżania ustawodawstwa Polski do ustawodawstwa wspólnotowego.

4. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Znaczna część projektu ustawy nie jest objęta zakresem prawa wspólnotowego. Ocenie zgodności z prawem UE podlegają następujące zagadnienia:

- Projekt w kilku miejscach (np. art. 4 pkt 30, art. 65 ust. 3) odnosi się do zagadnienia pomocy publicznej regulowanego w przepisach TWE, dotyczących konkurencji. Chodzi w szczególności o warunki dozwolonej pomocy publicznej dla przedsiębiorstw, określone w art. 87 TWE. Projekt odsyła do ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U Nr 142, poz. 1177).

- Projekt ustawy w art. 95 i 96 wprowadza wobec głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych wymóg posiadania obywatelstwa polskiego. Definicja jednostek sektora finansów publicznych jest zawarta w art. 5 ust. 2 projektu. Definicja ta obejmuje szeroki krąg podmiotów, wykraczając poza pojęcie jednostek sprawujących władztwo publiczne. W tym kontekście należy zauważyć, że TWE statuuje zasadę swobodnego przepływu pracowników. Polega ona m.in. na zniesieniu wszelkich form dyskryminacji w zakresie zatrudnienia pracowników pochodzących z państw członkowskich ze względu na obywatelstwo (art. 39 ust. 1 i 2 TWE). Jednak swoboda ta nie dotyczy zatrudnienia w administracji publicznej (art. 39 ust. 4 TWE).

Chociaż przepis wyłączający zatrudnienie w administracji publicznej brzmi jednoznacznie i kategorycznie, to praktyka wygląda trochę łagodniej.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ETS), zgodnie z zasadą, że wyjątki należy interpretować zawężająco, doprowadził w swoim orzecznictwie do określenia administracji publicznej jako całokształtu miejsc pracy, które obejmują bezpośrednie lub pośrednie uczestnictwo w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji, których przedmiotem jest ochrona ogólnego interesu państwa lub innych zbiorowości publicznych, i które z tego względu zakładają istnienie między pracownikiem a państwem szczególnej więzi solidarności, jak również wzajemności praw i obowiązków, które są podstawą więzi obywatelstwa (Komisja przeciwko Belgii, sprawa 149/79, wyrok z 17 grudnia 1980 r. ECR z 1980 r.). ETS przeforsował też pogląd, że to on - a nie państwa członkowskie - decyduje ostatecznie, czy dane stanowisko należy zakwalifikować do administracji publicznej.

Dodatkową wskazówką interpretacyjną może być treść Komunikatu Komisji dotyczącego stosowania dawnego art. 48 ust. 4 TWE¹ (J.O. 1988, C 72). Komisja uważa, że wyjątek dotyczący administracji publicznej obejmuje przede wszystkim pracowników sił zbrojnych, policji, sędziów, pracowników administracji skarbowej oraz dyplomacji. Może odnosić się do administracji publicznej szczebla centralnego lub lokalnego, w zakresie w jakim chodzi o personel, który wykonuje władztwo państwowe, w związku z procesem tworzenia lub stosowania prawa oraz nadzoru nad jednostkami podporządkowanymi.

Zarówno Komisja jak i ETS zdają się wyłączać z pojęcia administracji publicznej np. pracowników technicznych, czy personel pomocniczy. Tym niemniej wszystkie przypadki rozpatrywane są indywidualnie.

Powyższa analiza przepisów prawa wspólnotowego oraz orzecznictwa pozwala stwierdzić, że wymóg posiadania obywatelstwa polskiego dla głównego księgowego każdej jednostki organizacyjnej sektora finansów publicznych - niezależnie o jaką jednostkę chodzi - narusza zasadę swobodnego przepływu pracowników, gdyż został sformułowany w sposób przekraczający dopuszczalne odstępstwa od tej zasady. Nie można w sposób precyzyjny ustalić granicy, kiedy wymóg taki będzie uzasadniony i zgodny z prawem UE, a kiedy będzie szedł za daleko - i wówczas będzie uznany za niezgodny z tym prawem. Ostateczne słowo w ocenie zgodności z prawem UE będzie należeć do ETS. Tym niemniej wymóg posiadania obywatelstwa polskiego przez głównych księgowych jednostek sektora finansów publicznych, które nie pełnią funkcji administracji publicznej, najprawdopodobniej zostałyby uznany za niezgodny z prawem UE.

Układ Europejski nie wprowadza zasady swobodnego przepływu pracowników, a jedynie reguluje równe traktowanie pracowników polskich i pochodzących z państw Unii Europejskiej, ale już posiadających zezwolenie na pracę. Układ nie normuje samej procedury i zasad wydawania takich pozwoleń. Taka konstrukcja przepisów Układu Europejskiego pozwala

¹ Obecnie art. 39 ust. 4 TWE.

stwierdzić, że przepisy art. 95 i 96 projektu nie są sprzeczne z postanowieniami Układu.

- Przepis art. 104 TWE zobowiązuje państwa członkowskie do unikania nadmiernego deficytu budżetowego. Komisja Europejska bada w szczególności przestrzeganie dyscypliny budżetowej, stosując kryteria deficytu publicznego i długu publicznego. Projekt w art. 90 uwzględnia kryterium państwowego długu publicznego, ustalając że dług ten, powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, nie może przekroczyć $\frac{3}{5}$ wartości rocznego produktu krajowego brutto. Taka regulacja odpowiada wspólnotowemu kryterium długu publicznego, o którym mowa w art. 104 TWE oraz w art. 1 dołączonego do Traktatu Protokołu w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu. Zgodnie z przepisami TWE i Protokołu bada się, czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto nie przekracza wartości odniesienia, która wynosi 60%.

Należy również zwrócić uwagę, że przepis art. 128 ust. 3 projektu, służący realizacji postanowień art. 90, jest zgodny z art. 104 TWE.

- Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 1605/2002 przepisy prawne dotyczące wykonania ogólnego budżetu Wspólnot Europejskich (WE) muszą być zgodne z zasadami budżetowymi, określonymi w tym rozporządzeniu: jedności, dokładności, roczności, równowagi, jednostki rozliczeniowej, powszechności, szczególowości, rzetelnego zarządzania i przejrzystości (art. 3 rozporządzenia).

Projekt ustawy reguluje m.in. kwestie dotyczące środków pochodzących z zagranicy, w tym środków z budżetu Unii Europejskiej (art. 27 ust. 1 pkt 9), zaliczając je do dochodów publicznych. Zasady określone w rozporządzeniu nr 1605/2002 obowiązują w odniesieniu do budżetu państwa w tym jego fragmencie, który może być potraktowany jako wykonanie budżetu wspólnotowego.

Projekt w kilku miejscach posługuje się pojęciem „środków zagranicznych”. Z art. 46 wynika, że środki takie ujmowane będą w odrębnych budżetach specjalnych. Wykaz tych budżetów ustala Rada Ministrów w drodze rozporządzenia (art. 49). Jednocześnie przepis art. 118 nakłada obowiązek wyszczególnienia w planie dochodów budżetu ogólnego - a nie w planie dochodów budżetów specjalnych - planowanych kwot dochodów z bezzwrotnej pomocy zagranicznej, z wyodrębnieniem środków otrzymywanych z budżetu WE (art. 118 pkt 5). (Wydaje się, że taka konstrukcja wykazuje pewną niekonsekwencję).

Przepis art. 57 ust. 2 projektu wprowadza zasadę, że środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków. Tej zasady nie stosuje się

do wydatków finansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi (art. 57 ust. 3 pkt 2).

Przepis art. 111 projektu, formułując upoważnienia ustawowe do wydania rozporządzeń, zobowiązuje Ministra Finansów do uwzględnienia zasady oddzielenia dochodów pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej oraz wydatków na finansowanie i współfinansowanie zadań wspieranych środkami pochodzącymi z tej pomocy od innych dochodów i wydatków.

Biorąc pod uwagę przytoczone przepisy projektu można stwierdzić, że zasady finansów publicznych, określone w rozdziale I działu II projektu, zostały sformułowane w sposób ogólny i nie naruszają zasad mających zastosowanie do budżetu Wspólnot Europejskich. Można więc uznać, że projekt ustawy w zakresie, w jakim będzie miał zastosowanie do środków z budżetu WE, nie narusza przepisów rozporządzenia nr 1605/2002.

5. Konkluzja

Znaczna część przepisów projektu ustawy o finansach publicznych nie jest objęta zakresem prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

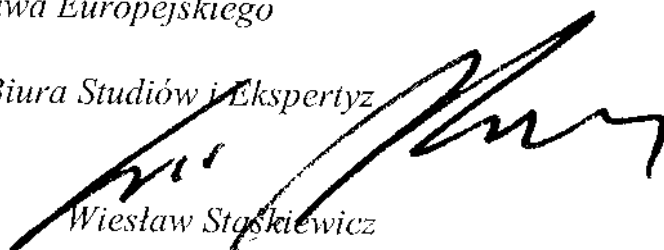
Przepisy art. 95 i art. 96 projektu, przewidujące wymóg posiadania obywatelstwa polskiego dla wykonywania funkcji głównego księgowego w każdej jednostce sektora finansów publicznych - niezależnie o jaką jednostkę chodzi - są niezgodne z prawem wspólnotowym, z przyczyn, o których mowa w punkcie 4 niniejszej opinii.

W pozostałej części projekt nie zawiera przepisów sprzecznych z prawem wspólnotowym.

W uzasadnieniu dołączonym do projektu nie ma - wymaganego przepisem art. 34 ust. 2 pkt 7 Regulaminu Sejmu - oświadczenia w sprawie zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz



Wiesław Stęski

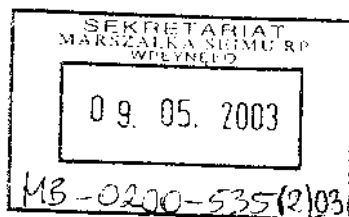
Posel na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej

Zyta Gilowska

Warszawa, dnia 7 maja 2003 r.

Pan Marcin Lech Gajda
82
WICEMARSZAŁEK SEJMU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Tomasz Nałęcz



Pan Tomasz NAŁĘCZ
Wicemarszałek Sejmu

W związku z pismem Pana Marszałka z dnia 17 kwietnia 2003 r., nr KCS-63-P/03, proszę przyjąć następujące uzupełnienia i wyjaśnienia dotyczące projektu ustawy o finansach publicznych.

1. Do projektu ustawy o finansach publicznych wnosimy następującą poprawkę:

1) w art. 95 w ust. 2 skreśla się pkt 1.

Poprawka ta oznacza, że wymóg posiadania przez głównego księgowego instytucji zaliczanej do sektora finansów publicznych, głównego księgowego budżetu państwa, głównego księgowego części budżetowej oraz skarbnika (głównego księgowego budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zostaje zawężony do przypadków, gdy wymóg ten wynika z przepisów innych niż ustawa o finansach publicznych.

W moim przekonaniu ta poprawka rozstrzyga wątpliwości dotyczące treści art. 95 i 96 zgłoszone w opinii Biura Studiów i Ekspertyz z dnia 9 kwietnia 2003 r.

2. Charakter proponowanej regulacji, mającej na celu uporządkowanie sektora finansów publicznych i doprowadzenie do zgodności szczegółowych przepisów prawa finansowego z ogólnymi zasadami jawności i przejrzystości finansów publicznych sprawia, że ustalenie – w tradycyjny sposób – finansowych skutków wdrożenia proponowanej ustawy, nie wydaje się ani możliwe, ani celowe. Zaproponowane w projekcie reguły gospodarowania środkami publicznymi muszą przyczynić się – dowodzą tego przykłady wszystkich rozwiniętych krajów z bardziej rygorystycznymi zasadami finansów publicznych – do zdecydowanej poprawy efektywności funkcjonowania sektora finansów publicznych, przy czym poprawa efektywności może wyrazić się zarówno w poprawie jakości szeroko rozumianych usług świadczonych przez instytucje publiczne, jak i w bardziej oszczędnym gospodarowaniu środkami publicznymi.

Takie przedsięwzięcia, jak zaproponowana w projekcie konsolidacja rozproszonych środków publicznych, rozszerzenie zakresu obowiązywania rygorystycznych zasad gospodarki budżetowej, czy możliwość racjonalnego planowania przedsięwzięć wieloletnich niewątpliwie przyniosą o istotne korzyści finansowe, lecz ich precyzyjne oszacowanie nie jest możliwe.

Podobny efekt mieć będzie niewątpliwie konsekwentne wprowadzenie zasady poddawania sprawozdań finansowych zewnętrznej ocenie audytorskiej. Jednak i w tym przypadku podawanie konkretnych ocen wymiernych skutków finansowych byłoby metodologicznym nadużyciem. Muszę jednak zwrócić uwagę Pana Marszałka na fakt, iż właśnie zbyt wąski zakres budżetu, brak dostatecznej kontroli środków pozabudżetowych, wreszcie – brak profesjonalnej kontroli audytorskiej dokumentów sprawozdawczych w sektorze finansów publicznych powoduje, iż obecnie nie możemy określić rozmiarów strat, jakie ponosimy na skutek nieefektywnego zarządzania środkami publicznymi.

Podchodząc do kwestii skutków finansowych od strony czysto formalnej, należy stwierdzić, że:

- 1) projekt nie ustanawia nowych dochodów publicznych i nie wpływa na rozmiary dochodów już ustanowionych, choć pozwala na gospodarowanie większą ich częścią przez Sejm,
 - 2) projekt nie zmniejsza zakresu zadań publicznych,
 - 3) jedynym nowym zadaniem nakładanym na instytucje publiczne jest poddawanie rocznych sprawozdań finansowych kontroli audytorskiej; według naszych ocen łączny koszt przeprowadzenia audytu sprawozdań finansowych w całym sektorze finansów publicznych (a dokładniej – w tych jednostkach, na które obowiązek taki nie został dotąd nałożony) wynosić może do 20 – 30 mln zł, z czego większość kosztów obciążą sektor samorządowy; projekt ustawy wywoła więc korzystne dla finansów publicznych skutki finansowe, jeśli roczne oszczędności uzyskane dzięki wprowadzeniu ostrzejszego reżimu gospodarowania środkami publicznymi i kontroli wykorzystania tych środków przekroczą 0,01% rocznych wydatków sektora finansów publicznych – dodam jeszcze, że średni błąd w planowaniu dochodów i wydatków publicznych w Polsce można ocenić na ok. 1 – 1,5% planowanych kwot, co oznacza, że bezpośrednie koszty związane z wdrożeniem proponowanej regulacji są znikome tak w porównaniu z rozmiarami wszystkich wydatków publicznych, jak i ze skalą potencjalnych korzyści.
3. Projekt ustawy zawiera 24 upoważnienia do wydania aktów wykonawczych, przy czym 4 z nich ma charakter fakultatywny, a 5 kolejne – ma charakter aktów jednorazowych, związanych z wejściem w życie projektowanej ustawy. Wykaz zawartych w projekcie upoważnień przedstawia poniższa tabela:

| Lp. | Art. | Ust. | Treść upoważnienia |
|-----|------|------|---|
| 1 | 11 | 6 | Minister Skarbu Państwa określi, w drodze rozporządzenia, kwoty, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i w ust. 5. |
| 2 | 16 | 4 | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej funduszu nieuregulowane w ustawie, o której mowa w ust. 3. |
| 3 | 25 | – | Rada Ministrów: 1) określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru jednostek samorządu terytorialnego i zasady udostępniania danych zawartych w rejestrze, 2) może rozszerzyć, w drodze rozporządzenia, zakres danych podlegających ujawnieniu w rejestrze. |
| 4 | 49 | - | Wykaz budżetów specjalnych ustala: 1) w budżecie państwa — Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, |
| 5 | 58 | 5 | Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, określić wykaz wydatków budżetu państwa, do których nie ma zastosowania przepis ust. 3 i może określić termin wygaśnięcia upoważnień. |

| | | | |
|----|-----|---|---|
| 6 | 71 | 3 | Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zasady i terminy zwrotu do budżetu dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem oraz zasady naliczania odsetek należnych budżetowi od kwot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem. |
| 7 | 73 | 5 | Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady zlecania i wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1. |
| 8 | 75 | 2 | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, maksymalną wartość kosztorysową inwestycji finansowanych z budżetu państwa, do których nie stosuje się przepisu ust. 1. |
| 9 | 79 | 3 | Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, upoważnić Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa, określając: 1) maksymalną kwotę, jaką jednorazowo może rozdysponować Prezes Rady Ministrów i Minister Finansów, 2) całkowitą kwotę do dyspozycji Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów. |
| 10 | 82 | 2 | Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, uwzględniające w szczególności podstawowe kategorie przedmiotowe i podmiotowe zadłużenia oraz okresy zapadalności. |
| 11 | 83 | 5 | Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania: 1) wartości zobowiązań zaliczanych do: a) państwowego długu publicznego, b) długu Skarbu Państwa, 2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji, 3) kwoty przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji. |
| 12 | 93 | 1 | Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia: 1) jednolity plan kont dla jednostek sektora finansów publicznych, 2) szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, 3) zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat oraz innych niepodatkowych należności budżetu, do których ustalenia lub określania uprawnione są organy podatkowe. |
| 13 | 98 | - | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia: 1) prawa i obowiązki głównych księgowych (skarbników) budżetów jednostek samorządu terytorialnego, głównych księgowych jednostek budżetowych oraz głównych księgowych części budżetu państwa i budżetów specjalnych, 2) wymagania, jakie muszą spełniać główni księgowi jednostek sektora publicznego. |
| 14 | 101 | 5 | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość wynagrodzeń biegłych rewidentów za badanie sprawozdań finansowych gmin i powiatów. |
| 15 | 105 | 1 | Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, treść, formę, terminy sporządzania i odbiorców sprawozdań budżetowych oraz terminy sporządzania i publikacji sprawozdań finansowych. |
| 16 | 111 | 1 | Minister Finansów ustala, w drodze rozporządzenia: 1) szczegółową klasyfikację dochodów i wydatków budżetowych, 2) zasady zaliczania poszczególnych rodzajów dochodów i wydatków do odpowiednich podziałek klasyfikacji budżetowej, 3) klasyfikację nie będących dochodami ani wydatkami publicznymi przychodów i rozchodów Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i innych jednostek sektora finansów publicznych, 4) dysponentów głównych poszczególnych części budżetowych. |
| 17 | 126 | 1 | Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia: 1) terminy i formę sporządzenia przez dysponentów części budżetowych materiałów do opracowania projektu budżetu państwa, 2) zakres i terminy przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego i pozabudżetowe instytucje publiczne informacji niezbędnych do sporządzenia prognozy dochodów i wydatków sektora finansów publicznych oraz prognozy długu publicznego, 3) globalne kwoty wydatków, jakie mogą być ujęte w projektach wydatków dla poszczególnych części budżetu państwa. |
| 18 | 149 | - | W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub |

| | | | |
|----|-----|---|---|
| | | | jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów. |
| 19 | 200 | 4 | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, organizację i tryb sprawowania kontroli przez instytucje i jednostki kontrolne, o których mowa w ust. 3 |
| 20 | 225 | - | Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia: 1) tryb postępowania przed komisjami orzekającymi i szczegółowe zasady ustalania właściwości komisji orzekających w pierwszej instancji, 2) zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej, 3) zasady organizacji pracy, obsługi prawnej i administracyjno-technicznej komisji orzekających i rzeczników dyscypliny budżetowej, 4) zasady zwalniania członków komisji orzekających od pracy zawodowej na czas niezbędny do wypełnienia ich zadań, 5) zasady i wysokość wynagrodzenia za udział w pracach komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej pierwszej i drugiej instancji, należnego członkom komisji, rzecznikowi dyscypliny budżetowej i protokolantowi. |
| 21 | 284 | 4 | Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, pierwszy wykaz budżetów specjalnych. |
| 22 | 286 | 2 | Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, jednostki zobowiązane do sporządzenia, sposób i terminy sporządzenia oraz treść jednorazowego sprawozdania, które — po przekazaniu Ministrowi Finansów — będą podstawą dokonania przeliczeń |
| 23 | 292 | - | Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy zgłoszenia do rejestru jednostek sektora finansów publicznych i jednostek samorządu terytorialnego istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. |
| 24 | 294 | 3 | Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania podmiotom sektora finansów publicznych oraz jednostkom organizacyjnym niezaliczanym do sektora finansów publicznych, dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie tych zadań, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy były finansowane lub dofinansowywane z rachunków znoszonych środków specjalnych. |

W imieniu wnioskodawców projektu zobowiązuję się do przedłożenia – do dnia 23 maja 2003 r. też najważniejszych aktów wykonawczych, do których zaliczam akty odpowiadające upoważnieniom wymienionym powyżej w punktach:

1, 3, 6 – 8, 10 – 17, 19 – 21, 23.

Sygnalizuję ponadto, że tezy do większości wymienionych powyżej aktów wykonawczych będą w dużym stopniu bazowały na rozwiązaniach zawartych w obowiązujących obecnie aktach wykonawczych.

Z poważaniem

